

DONEM : I

YASAMA YILI:1987/3

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ

CUMHURİYET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

17'nci BİRLEŞİM

17 Aralık 1987, PERŞEMBE

İÇİNDEKİLER

Sayfa

I. GELEN EVRAK

II. BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

Cumhuriyetçi Türk Partisi Gazi Mağusa
Milletvekili Ferdi Sabit Soyler'in
tedavi amacı ile yurt dışı izin
istemine ilişkin Tezkeresi.

2261

III. GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1988 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısı
(Devam)

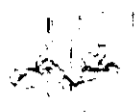
2262-2438

Program 06; İçişleri, Köy İşleri ve
Doğal Kaynaklar Bakanlığı
Bütçesi

Program 07; Bayındırlık, Ulaştırma ve
Turizm Bakanlığı Bütçesi

Vertical line on the left side of the page.

Vertical line on the right side of the page.

I. GELEN EVRAK

YAZILI SORU YANITLARI:

- * 1. Cumhuriyetçi Türk Partisi Girne Milletvekili Sayın Fadıl Çağda'nın, "Puan Alan ve Satan, Satın Alınan Puanlara Karşılık Taşınmaz Mal Alan ve Kesin Tasarruf Belgesi Alan Kişiler" ile ilgili Yazılı Sorusuna (Y.S.No:115/3/87), İskân Bakanlığının vermiş olduğu Yanıt (Başkanlığa geliş tarihi:17 Aralık 1987) (Soru Sahibine:17 Aralık 1987)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati:10.30

BAŞKAN- Hakka Atun

KATİP- Dr. Erbay Kanatlı

KATİP- Salih Usar

BAŞKAN- Sayın milletvekilleri; Cumhuriyet Meclisinin I'nci Dönem 3' ncü Yasama Yılı'nın 17'nci Birleşimini açıyorum. Ad okunarak yoklama yapılacaktır.

(Ad okunarak yoklama yapıldı).

KATİP- Toplantı yeter sayısı vardır Sayın Başkan.

II. BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

BAŞKAN- Sayın milletvekilleri; toplantı yeter sayısı vardır. Görüşmelere geçiyoruz. Başkanlığın Genel Kurula bir sunuşu olacaktır. Okuyunuz lütfen.

KATİP- .

16 Aralık 1987

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
Cumhuriyet Meclisi Başkanlığı
Lefkoşa.

Bugün tedavi amacı ile İngiltere'ye gidiyorum. Bu nedenle 16 Aralık 1987 tarihinden 14 Ocak 1988 tarihine kadar izinli sayılmamı saygı ile arz ederim.

Derdi Sabit Soyen
CTP Gazi Magusa Milletvekili

BAŞKAN- Sayın milletvekilleri; bir ayı aşkın bir süre olabilir.

KATİP- Evet efendim.

BAŞKAN- Delaysıyla oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

III. GÖRÜŞÜLEN İŞLER

Sayın milletvekilleri; şimdi gündemin ikinci maddesine, özel gündemde görüşülmekte olan 1988 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısının görüşülmesine devam ediyoruz.

KATİP- Program 06 efendim.

BAŞKAN- Okundu muydu?

KATİP- Hayır efendim okunmadı.

BAŞKAN- Genel Kurulca onaylanan program gereğince bugün Program 06; İçişleri, Köyişleri ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı Bütçesi ile Program 07; Bayındırlık, Ulaştırma ve Turizm Bakanlığı Bütçesi görüşülecektir. Program 06'yı ele alıyoruz. Okuyunuz lütfen.

KATİP-

Program 06: İçişleri, Köyişleri ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı;
Alt Program 01-02: Yönetim Hizmetleri; Personel Giderleri
Toplamı:51,598,000 Türk Lirası; Cari Giderler Toplamı:
402,587,000 Türk Lirası; Yatırımlar Toplamı:17,014,000,000
Türk Lirası; Transferler Toplamı:374,350,000 Türk Lirası;
Alt Program Toplamı:17,842,535,000 Türk Lirası.

Alt Program 03: Taşra Orgütü: Personel Giderleri Toplamı :
435,868,000 Türk Lirası; Cari Giderler Toplamı:15,900,000
Türk Lirası; Yatırımlar Toplamı:Yok, Transferler Toplamı:Yok.
Alt Program Toplamı:451,768,000 Türk Lirası.

Alt Program 04: Merkezi Cezaevi: Personel Giderleri Toplamı: 251,212,000 Türk Lirası; Cari Giderler Toplamı: 80,100,000 Türk Lirası; Yatırımlar Toplamı: Yok, Transferler Toplamı: Yok. Alt Program Toplamı: 331,312,000 Türk Lirası.

Alt Program 05: Kayıt Dairesi ve Nüfus Başyazmanlığı: Personel Giderleri Toplamı: 38,443,000 Türk Lirası; Cari Giderler Toplamı: 50,250,000 Türk Lirası; Yatırımlar Toplamı: Yok, Transferler Toplamı: Yok, Alt Program Toplamı: 88,693,000 Türk Lirası.

Alt Program 06: Muhaceret Dairesi: Personel Giderleri Toplamı: 81,494,000 Türk Lirası; Cari Giderler Toplamı: 32,800,000 Türk Lirası; Yatırımlar Toplamı: Yok; Transferler Toplamı: Yok; Alt Program Toplamı: 114,294,000 Türk Lirası.

Alt Program 07-09: Su işleri, jeoloji ve Maden Dairesi: Personel Giderleri Toplamı: 1,080,914,000 Türk Lirası; Cari Giderler Toplamı: 174,800,000 Türk Lirası; Yatırımlar Toplamı: 15,697,000,000 Türk Lirası. Transferler Toplamı: Yok; Alt Program Toplamı: 16,952,714,000 Türk Lirası; Program Toplamı: 35,781,316,000 Türk Lirası.

ALPAY DURDURAN (Lefkoşa)(Yerinden)- Allah bağışlasın.

BAŞKAN- Sayın milletvekilleri; söz almak isteyenler?... Sayın Feridun Onsav. Bir de Sayın Ziya Rızkı. Buyurun Sayın Onsav.

İÇİŞLERİ, KÖY İŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANI TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)- Sayın Başkan, Ziya Bey de konuşacak.

KATİP- Yazdık efendim.

FERİDUN ONSAV (Lefkoşa)- Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; UBP-YDP Hükümeti 2 Eylül 1986 tarihinde Cumhurbaşkanımız tarafından onaylandı ve 6 Eylül 1986 tarihinde Hükümet Programı Mecliste okundu. Hükümet Programında İçişleri Bakanlığımızla ilgili söylenenler hakkında birkaç örnek vererek soru soralım, ne yapıldığını öğrenelim.

"Birlik, kulüp, dernek, kurum ve kuruluşlara daha düzenli bir çalışma ortamı sağlayabilmek amacı ile Anayasada öngörülen yasal düzenlemeler ivedilikle gerçekleştirilecek, kuruluşların amaçları dışında faaliyet yapmaları önlenerek, mali ve idari denetimleri yapılacaktır".

Bu bölümle ilgili Hükümetimizin yapmaya çalıştığı bize göre şudur. Son cümlenin sadece üç sözcüğünden oluşmaktadır. Faaliyet yapmalarını önleyecek tedbirler almaya çalışılmıştır ve tasarı olarak getirmiştir. Sayın Bakanı Komite toplantısında dinledim. Bu konu ile ilgili verdiği cevaplar geçen gün burda Meclis Genel Kurulunda da söz alıp konuşması esnasında söyledi. Bu bir Tasarıdır, Komitede değişebilir, Genel Kurulda değişebilir. Mutlaka değişebilir. Ama, önemli olan bu konuda Hükümetin ve özel olarak Bakanın ve Bakanlığın istemi ve görüşüdür. Bu konu ile ilgili Hükümetimiz ne düşünüyor? Bakanımız, Bakanlığımız bu konu ile ilgili ne düşünüyor? Bunlar önemlidir. Bunlar için de birkaç örnek verelim. Dernekler Yasası, Yasa Tasarısı daha doğrusu, Toplantı ve Gösteri Yasa Tasarısı, bunun yanında Grev, Toplu Sözleşme Yasaları da dahil, Dernekler Yasasından birkaç örnek vererek...

İÇİŞLERİ, KOYUŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANI
TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)- Yasa Tasarısından.

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Yasa Tasarısından birkaç örnek vererek, Hükümetimizin Programında öngördüğünü nasıl gerçekleştirmek istediğini örnekleyelim, açıklayalım. Bu Tasarının 7'nci maddesinde:

- "a) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Anayasasının veya bu Yasanın veya herhangi başka bir yasanın herhangi bir hükmüne aykırı faaliyetlerde bulunmak;
- b) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünü bozmak..."

ve devam ediyor. Son paragraf "yukarıdaki yasaklanan..." birtakım yasaklar koyuyor ve son paragraf olarak da şöyle bitiriyor maddesi. "Yukarıdaki yasaklardan herhangi birine aykırı davranan dernek üyeleri veya kişiler bir suç işlemiş olurlar ve mahkumiyetleri halinde üç yıla kadar hapislik cezasına çarptırılabilirler. Mahkeme ayrıca bu gibi derneğin temelli veya geçici olarak kapatılması cezasını da verebilir".

,Birtakım şeyler saymış ve üç yıl da hapislik cezası istenmiştir.

Bu, bir defa yalnız bu maddesiyle Anayasaya aykırı olan bir istem ve öneridir. Öneridir, dileyelim hep öneri ve taslak kalsın ve hiçbir zaman yasalasmasın!

Anayasanın 33'üncü maddesinin (1)'nci

fıkrası: "Yurttaşlar, önceden izin

almaksızın, dernek kurma hakkına sahiptirler" demesine rağmen,

yine bu taslakta izin için kaymakamlığa başvurulacağı,

kaymakamlığın izin vermemesi halinde, derneğin tescil edilip

tüzel kişilik kazanmayacağı, kazanmadığı için de faaliyette

bulunamayacağını içeren birçok maddeler vardır. Yine bu

taslakta, tek bir üyenin şikâyeti üzerine, kaymakamın, hiçbir

gerekçeye dayanmadan, derneği feshedebileceğini içeren

maddelerle doludur. Programda yenilik diye getirilmek istenen

ve Meclise okunan ve bu konuda yapılan özette bunlardır. Bu

konu, Hukuk Komitesinin gündemindedir. Oraya geldiği zaman

da daha ayrıntılı görüşlerimizi söyleyeceğiz. Burda sadece

aktarmak istediğimiz, Hükümetimizin, Hükümet Programında bu

konuyla ilgili söyleyip de yapmaya çalıştığı, Anayasaya aykırı davranış biçimleri ve Yasa Tasarısıdır.

Hükümet Programına devam ediyoruz.

"Kırsal yönelerdeki yurttaşlarımızın ekonomik yönden olduğu kadar, sosyal yönden de kalkınmasına önem ve öncelik verilirken, özellikle gençlerimizin köy kalkınmasında yer alıp, rol oynamaları sağlanacak, köylerimizin temiz, sağlıklı, yaşanır hale getirilmesi için özendirici önlemler alınacaktır". Sayın Bakan söz aldığı anda rica edeceğiz, bu

konuda neler yapılmıştır lütfen bize aktarsın. Gençlere

yönelik ne gibi çalışmalar, özendirici girişimler yapılmıştır?

Gençlerin köy kalkınmasına yönelik katkıları nasıl sağlanmıştır

ve gençlerimizin hem köyde, hem de ülkede kalıp göç etmemeleri

için neler yapılmış, neler sağlanmıştır? Bir de yine bu

Programda, sağlıklı yaşanır hale gelmesi deniyor, kendi programınızda. Yani, 8/9/1986 tarihine kadar, en azından tüm köylerimiz

değilse bile, bazı köylerimiz Hükümet tarafından kabul

ediliyordu ki sağlıklı ve yaşanır bir halde değillerdi. Bu

köyler hangileriydi ve bugüne kadar ne yapılmıştır Hükümetimiz

tarafından? Sağlıklı ve yaşanır hale getirmek için neler

yaşanmıştır?

NACI T. USAR (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Edebiyatıdır
• Taşkent'in...

TARIM VE ORMAN BAKANI AYTAC BEŞEŞLER(Yerinden)-
Şimdi bakan ne cevap verecek?

İÇİŞLERİ, KOYIŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANI
TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)- Dinleyelim Naci Bey lütfen.
Dinlemeyi öğrenelim. Arkadaşın konuşur.

FERİDUN ÖNSAV (Devamla)- Köyde yaşayan gençlerimiz...

BAŞKAN- Şaşırtmayın efendim konuşmacıyı?

EMİN UZUN (Lefkoşa)(Yerinden)- Sen hik deyidi.

FERİDUN ÖNSAV (Devamla)- Köyde yaşayan gençlerimiz
köyde kalmak ve en tabii hakları olan evlenme hakkını
kullanıp birlikte bir konutta, bir evde yaşayabilmek için
Bakanlığa ve Hükümetimize başvurup köyde ev yapabilmek için
arsa talep etmekte, fakat Bakanlık bu talepleri reddetmektedir.
Örneğin İnönü Köyünde, eskiden bu tür uygulamalar vardı.
Çünkü, Belediye Başkanı Ulusal Birlik Partisinden seçilmiş
bir belediye başkanıydı. Şimdi, Cumhuriyetçi Türk Partisinden
seçilmiş bir belediye başkanıdır ve bu konudaki talepler
sürekli olarak reddedilmekte ve gençlerimize, konut yapmak
için ihtiyaç hissedilen arsalar verilmemektedir. Bunun için
de Yasaya, Anayasaya aykırılık vardır, Verilemez diye gerekçe-
ler söylenmektedir. Ama birtakım kişilere, Fadıl arkadaşımızın
ayrıntıda verdiği örneklerde görüleceği gibi, istenilmesi
halinde dönümler, miller uzunluğundaki arsa ve tarlalar ve
araziler verilebilmektedir.

NACI T. USAR (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Sahiller verile-
bilmektedir.

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Sahiller, dağlar, tepeler dahil.

Programda, "Ülkemizin içme suyu yönünden yetersiz olan yerlerinin içme sularını takviye için ek kaynak temini, kaynak geliştirilmesi ve şebeke yenilemelerine devam edilecektir". Bu konu ile ilgili de Bakan bize bilgi verirse memnun olacağız. Ne yapıldı, hangi yerlere yapıldı, hangi kaynaklar ve şebekeler yenilenmiştir? Ülkemizin maden kaynaklarından yararlanmak amacı ile öncelikle çimento hammaddesi, bentonit, boya taşı ve kil gibi endüstriyel hammadde kaynaklarının araştırılması yapılacaktı. Kireç, alçı, tuğla, kiremit yapımı konularında ülke gereksinimini karşılayacak ve ihracata yönelik üretim yapılması sağlanacaktı. Bu konuda neler yapılmıştır? Kiremit, alçı, tuğla, çimento gibi maddeler bu bir yıl içerisinde ne kadar üretilmiştir ve Programda söylenildiği gibi hangi ülkelere ve ne miktarda ihracat yapılmıştır?

NACİ T. USAR (Devamla)- Not alır mısın bu soruları? Bol keseden atmak kolay Programda. Ama bu soruların ne kadarını yaptın diyor, hangi ülkelere ihracat yaptın diyor.

İÇİŞLERİ, KÖYİŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANI TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)- Sayın Başkan; görüyorsunuz vani.

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Programda Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin süreklive emniyetli bir şekilde enerji ihtiyacının karşılanması için...

BAŞKAN- İş ona düştü. Seni uyarıyor not alasin.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Ben uyarılmak istemem.

SALİH USAR (Girne)(Yerinden)- Sayın Bakan aklına yazıyor efendim.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Evet.

BAŞKAN- Efendim, siz istemeseniz de o yanıt verecekmiş. İstemeseniz bile.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Biz arkadaşla anlaştık senin, nedir dediğin? Nedir senin konuştuğun?

FERİDUN ONSAV (Devamla)- "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin sürekli ve emniyetli bir şekilde enerji ihtiyacının karşılanması için her türlü tedbir alınacaktır." Her yıl, her gün söylenen birşeydir. Bu konu ile ilgili gelişmeler nedir?

"Yerel yönetimlerin güçlendirilmeleri, daha etkin kamu görevi yapmaları, fiyat denetiminde etkin rol oynamaları ve gereken alt yapı yatırımlarını yapabilmeleri için gerekli mali ve idari tedbirler alınacaktır" Bununla ilgili alınan tedbirler nelerdir?

Dayın Başkan, sayın milletvekilleri; dünyanın sayılı ülkelerinden sayılmamız gerekir ki bir ülkede İçişleri Bakanlığı olacak ve o ülkede, o ülkenin işlerinin güvenli ve sağlıklı ve emniyetli bir şekilde yürütülmesinden sorumlu olması ve yetkili olması gerekecek ve yasalara göre ve İdare Hukukuna göre de böyle olmalıdır ve o ülkede güvenlikle ilgili örgüt ve örgütler İçişleri Bakanlığına bağlı olmasın.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Polis meselesi yani.

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Polis meselesi.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Tamam.

TARIM VE ORMAN BAKANI AYTAÇ BEŞEŞLER (Yerinden)- Onu anlıyor birden bire.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden)- Yapılandıran da hiç haberi olmaz.

NACİ T. USAR (Gazi Magusa)(Yerinden)- Bir kere leblebiyi anlar bizim Bakan.

ERGUN VEHBİ (Devamla)- Yani bağı olmamasından öteye bir de yapılandı da haberi olmaz.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Gramofon gibi aynı şeyleri dinle dinle biliriz ne söyleyeceğini.

ERDAL SUREÇ (Lefkoşa)(Yerinden)- Dinlen dinlen de bir haltettigin yok ama.

BAŞKAN- Sayın milletvekilleri...

ERGUN VEHBİ (Devamla)- 10 senedir söylüyoruz. 10 senedir söylüyoruz ama balegudalya, balegudalya.

BAŞKAN- Sayın milletvekilleri...

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Haltettin denmez, Sayın Başkan, Rica ederim, haltettin denmez. Bir partinin grup başkanıdır. Rica ederim.

BAŞKAN- Feridun Bey'e...

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)-Rica ederim efendim.

BAŞKAN- Feridun Bey'e fırsat verelim efendim.

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Çok şey gidiyorum ben, böyle rahat gidiyorum.

BAŞKAN- Rahat gidiyorsunuz ama lütfen, dikkatini dağıtmayalım efendim.

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Dağıtırlar.

KATİP :- Feridun beyin şikâyeti yok efendim, havamızdayız diyor.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Dil temizliği lütfen.

ERDAL SUREÇ (Devamla)- Haltetme, icraattır.

FERİDUN ÖNSAV (Devamla)- Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Polis Örgütü Bakanlığa bağlı olmadığı için, gerçekten yapılanlardan ve yapılabilecek olanlardan haberi olmaya da bilir ki bu yanlış birşeydir. Haberi olmadığı için bu konuda yetki de kullanmaz ve kullanamaz demektir. Bu da bize göre yanlış birşeydir.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden)- Esrarlar nereden geliyor, onları da anlat kalktığında. Kimden gidiyor, kim yolluyor haberin var mı? Burdaki babalardan. Mafia babalarından... Çocuk babalarından değil.

FERİDUN ÖNSAV (Devamla)- Buna bağlı olarak kurulan ve giderek sayıları artırılan gazinoların denetlenmesi...

ERDAL SUREÇ (Lefkoşa)(Yerinden)- Kumarhanelerin yani.

FERİDUN ÖNSAV (Devamla)- Kumarhanelerin denetlenmesi İşişleri Bakanlığımıza bağlı olmayan polisin denetimi dışındadır da aynı zamanda. Hiçten denetlenmiyor. Ne polisin yetkisindedir, ne İşişleri Bakanlığının yetkisindedir ve Kıbrıslıların buralara girmeleri yasal olarak yasaklanmış olmasına rağmen, buraların müşterilerinin %90'ı Kıbrıslılar olmaktadır ve bu toplumumuzda varolan sosyal sorunlara ve çalkantılara yeni bir boyut kazandırmaktadır. Aile facialarına ve birtakım olumsuz olaylara neden olmaktadır. İşişleri Bakanlığımıza bağlı olmayan Polis Örgütümüz gazinoları, kumarhaneleri denetlemiyor veya denetleyemez veya kendi yetkisi dahilinde değil diyor. Ama İşçiler grev yaptığı zaman nereden ve nasıl yetki ve görev alıyorsa, o işçileri dağıtmak, yerlerde sürüklemek ve grevi amacından saptırmak için gereken provokasyonu bilerek ya da bilmeyerek

düzenlemektedir. Örneğin OZPAK diye bilinen eskiden SUNRİSE ismi ile battığını ilan eden, işçilere olan borçlarını ödememek için iflas ettiğini belirten, sonradan aynı kişiler OZPAK adı altında şirket kuruyorlar ve işçilere olan milyonlarca liralık borcu ödemiyor. İşçiler, bu alacaklarını almak için greve gittikleri zaman da, polise bağlı memurlar tarafından dövülerek yerlerde sürüklenebiliyor. Orda yetkisi ve görevi bulunabiliyor.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; elektrik zamlarının sürekli yapıldığını Devlet-Parti bütünleşmesinin giderek korkunç boyutlara ulaştığını, partizanlığın ve baskıların giderek arttığını daha önceki bakanlıklar görüşülürken, arkadaşlar, söz alan arkadaşlar değinmişlerdir. Onlara burda fazla vakit almayayım diye ben ayrıntılara değinmeyeceğim.

OZKER OZGUR (Lefkoşa)(Yerinden)- Elektrik bu bakanlığa mı bağlı.

ERGUN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden)- Evet, karışık bir bakanlıktır.

İÇİŞLERİ, KOYİŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANI TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)- Evet, hepsini ben yaparım.

OZKER OZGUR (Devamla)- Yani sen yapan bu işleri?

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Hepsini ben yaparım.

OZKER OZGUR (Devamla)- Yıpranacan Allah için.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Birşey değil.

ERGUN VEHBİ (Devamla)- Karışık bir bakanlık.

FERİDUN ÖNSAV (Devamla)- Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; yine bu Bakanlığımıza bağlı olan Kaymakamlıklarla ilgili birkaç söz söyleyelim. Kaymakamlar birer parti üyesi imiş gibi görev yapmaktadırlar.

ERGİN ABDULLAH (Gazi Mağusa)(Yerinden)- O doğru.

FERİDUN ÖNSAV (Devamla)- Kim doğrudur?

ERGİN ABDULLAH (Devamla)- Hele de Mağusa bölgesindekiler.

FERİDUN ÖNSAV (Devamla)- Mağusa bölgesindekiler, Lefkoşa bölgesindekiler, Güzelyurt, Girne hepsi de, Lefke, hepsi de aynıdır. Tamamen partinin yetkili bir görevlisi imiş gibi.

(Taşkent Atasayan yerinden anlaşılmayan sözler söyler)

FERİDUN ÖNSAV (Devamla)- Öyle değilse ne tutayım diyor Sayın Bakan, Lütfen tutanaklara geçsin.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Öyle demedim. Gaipten sesler geliyor galiba sana.

ERDAL SUREÇ (Lefkoşa)(Yerinden)- Biz bile duyduk.

ÖZKER ÖZGÜR (Lefkoşa)(Yerinden)- Öyle dedin. Yani öyle değilse ne tutayım o görevliyi orda dedin.

BAŞKAN- Lütfen, Sayın Atasayan; siz konuşmacıya kulak verin efendim.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Sayın Başkan; zabıtlara geçirmek için söylüyorum. Arkadaşa gaipten sesler geliyor. O mesele değil, Özker Hocaya da öyle gelmeye başladı, o tuhaf.

BAŞKAN- Lütfen efendim, söz hakkı konuşmacınınındır.

ERGUN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden)- Yani görevden alacaksın kaymakamları? Onu mu demek istiyorsun?

ÖMER DEMİR (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Gerekirse.

EMİN UZUN (Lefkoşa)(Yerinden)- Kolay mı yahu sen de.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Gerekirse alınır tabii. Alınır da, tayin de yapılır, terfi de yapılır. O normal prosedüre...

ERDAL SUREÇ (Devamla)- Sen mi alacaksın?

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Tabii ben alacağım.

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Sayın Başkan, sayın milletvekilleri...

ERDAL SUREÇ (Devamla)- Yasal organlar vardır, onlar alacak.

BAŞKAN- Sayın milletvekilleri; lütfen efendim. Zaman kaybediyoruz.

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Bu kaymakam görevini yapan arkadaşlarımız, belirttiğimiz gibi, parti görevlisi imiş gibi çalışıyorlar. Bu da hem tehlikeli, tehlikeli olduğu kadar da yasalara ve Anayasaya aykırı bir davranıştır ve huzursuzluğu daha da üst boyutlara çıkararak bir uygulamadır. Muhalefetten seçilmiş olan muhtarlara kaymakamların tavrı başkadır, iktidarda olan parti mensuplarına davranışları ve tutumları başkadır.

KEMAL EMİRZADE (Lefkoşa)(Yerinden)- Çamlıköy muhtarına yapmadıklarını bırakmadılar.

FERİDUN ONSAV(Devamla)- Muhalefetten ise, işi olmaz, iktidar partısından ise işi hem olur veya TKP'den istifa et, CTP'den istifa et işin olsun diye açıkça bazı kaymakamlar tarafından müracaatçı, seçilmiş muhtarlara baskı yapılıyor.

Sadece muhtarlara veya vatandaşlara mı partizanlık yapıyor bu kaymakamlar? Hayır, siyasi partilere de, siyasi partilerin en yetkili organlarına ve en yetkili kişilerine de partizanca davranıyorlar.

Geçtiğimiz aylarda, ana muhalefet partisi dahil, üç partinin birlikte düzenledikleri miting için hoparlörle bir veya iki saatliğine çağrı yapma izni istendiği zaman, üç parti başkanı imzası ile, bu konuda geçmişte gündem dışı bir konuşma da yapıp aynı konuyu getirmiştik, bir kez daha tekrarlıyoruz, çünkü değişmedi ve değişmediği bir yana, o günden bugüne ilgili Bakan tarafından yalan söylediniz, böyle değildir veya böyledir veya bundan böyle yapılmayacak diye herhangi bir açıklama yapılmamıştır hiçbir gerekçe göstermedik. Bu talep reddedilmiştir. Bu, yürürlükteki yasaya aykırıdır. Mutlaka gerekçe göstermesi lâzımdır. Madem ki partizanca davranırlar ve sizin yetkiniz altındadırlar, lütfen kendilerine bildirin ki, reddederlerken bir gerekçe göstersinler.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Bu defa.

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Bu defa gerekçeli olsun.

ERDAL SUREÇ (Lefkoşa)(Yerinden)-Kendi verdi de yazdılar daktiloda o yazıyı.

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Bir de sözlü olarak gerekçe gösteriyorlar. Yazılı olarak gerekçe göstermezler ama sözlü olarak sorulduğu zaman gerekçe gösteriyorlar, bizzat bana söylemişlerdir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bize yazılı olarak verdikleri cevapta gerekçe göstermiyorlar ama sözlü olarak sorulduğu zaman gerekçe gösteriyor kaymakam. Gösterdiği gerekçe de, gösterdiği gerekçe...

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Bakan izin vermiyor.

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Hayır, söylemediler öyle birşey. Bakan izin vermiyor demedi. Cumhuriyetçi Türk Partisine izin mi versin diyor, madem ki Cumhuriyetçi Türk Partisi vardır, izin verilmez demeye getiriyor. Bunları sözlü söylüyor, yazılı yazmaz ki belge olmasın.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- TKP olsa verecek. Bir de Hükümetin aleyhine olduğu için izin verilmedi diyor bir bölgenin en üst idare amiri Kaymakam. Tarafsız bir memur olması gereken kişi, Hükümetin aleyhine olduğu için bu hoparlör izni verilmedi diyor. Hükümetin aleyhine olacak tabii. Uç muhalefet parti başkanının imzası ile bir istemde bulunuluyor.

ERGUN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden)- Allah, Allah mantığa bak.

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Uç parti birlikte bir kapalı salon toplantısı yapacak. Amaç tabii ki Hükümetin beğenmedikleri politikasını eleştirecekler ve bu ekonomik yıkım paketi hakkında üç parti görüşlerini ortaya koyacak, bizim görüşümüz bu. Hükümetin görüşü başka. Hayır diyor, Hükümetin aleyhinedir madem, izin verilmez.

ERGUN VEHBİ (Devamla)- Hangi bölgenin kaymakamı?

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Güzelyurt.

ENVER EMİN (Lefkoşa)(Yerinden)-Miting yapılır ve çağrı izni vermez. Mantıksızdır söylediginiz.

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Mantıklı olmadığını söylüyorum ben. Efendim?

ENVER EMİN (Devamla)- Miting yapılmasına izin verecek...

ERDAL SUREÇ (Lefkoşa)(Yerinden)- Yazı yazdı kendisine.

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Mantıksız olduğunu söylüyorum ben.

ERGUN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden)- Yazılı verdi, yazılı verdi.

ENVER EMİN (Lefkoşa)(Yerinden)- Bir baskıyı ima etmeye çalışıyorsunuz.

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Aynı görüşteyim sizinle. Sizinle aynı görüşteyim. Yani mantıksız olduğunu burdan kayıtlara geçirmek istiyorum.

ENVER EMİN (Devamla)- Bir baskıdan bahsetmeye çalışıyorsunuz da onun için.

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Mantıksızdır verdiği gerekçe. Doğrudur söylediğiniz. Ben de onu söylüyorum.

OZKER OZGUR (Lefkoşa)(Yerinden)-Mantıksız ve baskıcı.

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Ve baskıcı tabii. E, tabii Hükümet aleyhine yapılamaz demesi nedir?

İÇİŞLERİ, KOYUŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANI TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)- Yani baskıya başlarsak, baskının nasıl olduğunu görecekler.

OZKER OZGUR (Devamla)- Başla da görelim.

ERGUN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden)- Başla da görelim. Ateş olsan cürmün kadar yer yakamazsın.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Başlarsak bir...

BAŞKAN- Sayın Bakan, hiç... Sayın Bakan yanıtlarınız... Sayın Bakan yanıtlarınız konusunda hiç açık vermeyin efendim.

OZKER OZGUR (Devamla)- Yetişmez yani. Çoktan başladınız.

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Sayın Başkan, sayın milletvekil-
leri ...

EMİN UZUN (Lefkoşa)(Yerinden)- Nedir yani, Sayın Bakan
isterse baskı yapar, hiç gık bile diyemezsiniz.

BAŞKAN- Sayın Emin Uzun lütfen efendim.

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Kaymakamlarımız verdikleri
bir cevapta da yazılı olarak gerekçe vermişler, nelerine
olmuşsa ve kendilerini ele vermişlerdir. Verdiği cevapta aynen
şöyle yazıyor. Lefke Kaymakam Vekili Onder Gardiyanoglu.
Nesine olduysa defasında hoparlör izni verdi bize, verdi.
Fakat şartlı verdi. Diyor ki, hoparlörle çağrı yapılırken top-
lantıya çağrı niteliği taşıyacak ve de Türkiye Cumhuriyeti-
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Ekonomik İşbirliği Protokolü
hakkında kötüleyici çağrı yapılmayacak diyor. Yani biz bu
protokola...

ERGUN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden)- Siz de lahmacun
satmak için izin isteseydiniz.

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Yıkım paketi dediğimiz bu
protokola, üç parti birlikte toplantı yapacak, görüşlerini
koyacak, Hükümetin politikasını anlatacak, fakat çağrı diyor
kötüleyici olmayacak. Yani hoparlörü alacan, yaşasın Hükümetimiz,
bravo Hükümet, yaşasın Türkiye, yaşasın Kuzey Kıbrıs Türk
Cumhuriyeti İşbirliği protokolü...

ALPAY DURDURAN (Lefkoşa)(Yerinden)- Yaşasın Yıkım Paketi.

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Gelin bize.

İÇİŞLERİ, KÇYİŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANI TAŞKENT
ATASAYAN (Yerinden)- Toplan orda, toplantıda söyleyeceğini söylen.

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Toplantı içinde veya dışında siyasal partilerin ne söyleyeceğine dair kısıtlama yapılamaz. Ne Anayasada, ne herhangi bir yasada, ne açık, ne kapalı.

OMER DEMİR (Gazi Mağusa)(Yerinden)- O zaman devrim yapacağız diye çağrı yapılır mı?

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Efendim?

ERGUN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden)- Yapar tabii. Yasalara uyarsa yapılır.

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Devrim yapacağımızda herhalde sana haber vermeyeceğiz.

ERGUN VEHBİ (Devamla)- Aykırı mı devrim yapmak?

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Sayın Başkan, sayın milletvekil-
leri...

ERGUN VEHBİ (Devamla)- Bunu yazan kaymakam hâla kaymakamdır değil mi? Güzel, memlekete bak.

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Evet. Yine bu kaymakamlarımız istediği derneğe ve cemiyete veya birliğe tescil izni veriyor, ama birtakım derneklere keyfi olarak, bızce keyfi olarak ve tutarsız gerekçelerle tescil edilmesini reddediyor. Çıneğin Barış Derneği kaç yıldan beri tescil edilmemiştir.

KEMAL EMİRZADE (Lefkoşa)(Yerinden)- Barış Derneğini tescil ettiler mi?

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Gerekçesi de kimisi barışı sever, kimisi barışı sevmez diye toplumu ikiye ayırmış. O nedenle bu dernek tescil edilemez bu amacı bu gerekçesi nedeni ile. Gerekçe de reddediliş biçimi de bize göre yanlıştır. Her örgütün, her derneğin değişik amacı vardır ve derneğe, örgüte, benimseyen kişi girer, benimsenmeyen girmez ve girmediği için de, ne de girdiği için de bu toplum ikiye bölünmüş veya ikiye bölünecek anlamında alınamaz. Amaç, barış isteminin daha örgütlü ve daha

üst düzeyde toplumda yer etmesini engellemek amacı ile tescili reddedilmiştir. İçişleri Bakanımız, yaptığı bir konuşmada, Mecliste yaptığı bir konuşmada, zaten derneklerin bugünkü yasalara göre tescil edilmesinin gerekli olmadığını, kurulan bir derneğin rahatlıkla faaliyet gösterebileceğini söylemişti. Gerçekte de...

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Tamamdır.

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Bizzat siz söylediniz ve tutanaklarda vardır.

Gerçekte de budur. Bugünkü Anayasamıza göre ve yürürlükteki yasaya göre, kurulan bir derneğin tescil edilmesi diye bir konu söz konusu değildir. Uygulama böyledir, yanlıştır. Fakat az önce söylediğimiz gerekçe ile Barış Derneğinin tescil edilmesi reddediliyor. Bakanın görüşü de, zaten gerekmez diyor Bakan da. Fakat daha sonra Güneyde yapılacak bir toplantıya Barış Derneğinin gitme izin istemi, bu dernek tescil edilmemiştir, dolayısıyla yasal bir dernek değildir, • nedenle de geçiş izni verilmez gerekçesi ile istemi reddediliyor.

Kaymakam kasıtlı tescil etmiyor. Bakan zaten yasalara göre tescil edilmesi gerekmez diyor. Bunun üzerine dernek, zaten tescil edilmemiştir, faaliyetini sürdürüyor. Bir toplantıya katılmak için izin istiyor. Toplantıya katılma izni başka bir nedenden ötürü değil, tescil edilmediği gerekçesi ile reddediliyor. Aynı şekilde diğer örgütlerin de şu veya bu amaçla izin istemleri reddedilmiştir.

HASAN SARICA (Lefkoşa)(Yerinden)- Barış Derneğinin de baş maddesi "Yurtta sulh cihanda sulh"

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Evet, amaç maddesi Barış Derneğinin "Yurtta barış ve dünyada barış"tır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri...

ÖZKER ÖZGÜR (Lefkoşa)(Yerinden)- Büyük suçtur o şimdi, barışçı olmak suçtur.

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Öyle sayılıyor ki izin verilmiyor.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Büyük değişiklik var sende bu sene Ozker Hoca.

FERİDUN ONSAV (Devamla) - Merkezi Cezaevi ile birkaç şey söylemek gerekirse, gerçekten büyük sorunları vardır. Çalışanların sorunları da vardır. Orda yaşayan kişilerin de sorunları vardır. Bunun bir an önce giderilmesi gerekiyor. Bir defa mahkûm olan kişilerle özel olarak ilgilenilmesi ve bu kişilerin, bilerek veya bilmeyerek işledikleri suçtan ötürü cezalarını çektikten sonra, topluma çok daha yararlı kişiler olarak kazandırılabilmesi için her türlü tedbir ve imkân sağlanmalıdır. Orneğin bugün Cezaevimizde bir psikolog yoktur. Sürekli istihdam edilmese bile, Cezaevinde yatan kişilerle ilgilenecek ve onlarla sürekli ilişki kuracak, sorunlarını dinleyecek bir psikolog yoktur. Dünyanın hiçbir cezaevinde bu eksiklik de yoktur.

RASİH KESKİNER (Girne) (Yerinden) - Biz ayrı hükümetiz. Onun için.

FERİDUN ONSAV (Devamla) - Görüşme ile ilgili yöntem düzeltilmelidir. Biz, küçük bir ülkeyiz, tedbir de alındıktan sonra ne silâh verilecek, ne de karısı veya kocası ondaki mahkûmu kapıp kaçacaktır. Yüzyüze görüşme imkânları da sağlanması için tedbir alınmalıdır. Yine her ülkede uygulandığı gibi, bizim ülkemizde de izin müessesesi mahkûmlara uygulanabilmelidir. Tabii ki bunun için birtakım şartlar gereklidir. Onu Bakanlık veya ilgili kurum kor. O şartları yerine getiren mahkûm yılbaşında veya bayramda veya ne ise konacak gün veya günler o süre içerisinde ailesi ile birlikte olabilecek bir izin süresini kullanabilmeldir. Bir de...

RASİH KESKİNER (Grine) (Yerinden) - Veriyorlar.

FERİDUN ONSAV (Devamla) - Vermiyorlar. Bir de kitap ve vergi sorunu vardır. Bunun da bir an önce giderilmesi, gerekli yayın organlarının veya kitaplardan içerideki insanların yararlanabilmesi sağlanmalıdır.

İÇİŞLERİ, KOYUŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANI
TAŞKENT ATASA YAN (Yerinden) - Kütüphane var.

FERİDUN ONSAV (Devamla) - Hayır, dışarıdan kitap bırakılmıyormuş galiba bir ara. Bilmiyorum şimdi bırakılıyorsa.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Kitabına bağlı herhalde.

KEMAL EMİRZADE (Lefkoşa) (Yerinden) - Yenidüzen'i bırakmıyorlar.

FERİDUN ONSAV (Devamla) - Kitabına bağlı. Bizim bildiğimiz kadarı ile yasaklanmış kitap veya dergi yoktur. Yok değil.

HASAN SARICA (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Kampanya açıldı efendim kütüphaneye kitap bağışı yapıldı ve kabul etmediler. Bu memlekette toplanan kitapları kabul etmedi hapishane Müdürü.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Ne zaman?

HASAN SARICA (Devamla) - Ne zaman? E, sorun hapishane müdürüne.

FERİDUN ONSAV (Devamla) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri...

BAŞKAN - Özellikleri itibarı ile efendim, yoksa prensip itibarı ile. Özellikleri itibarı ile kabul etmedi kitapları?

HASAN SARICA (Devamla) - Hayır efendim. Bu kütüphaneye kitap alınamaz dediler, her kitap, bakacağız listeye, almayız bunları dediler ve almadılar.

BAŞKAN - Yani bazı özelliklerdeki kitabı almıyorlar, öyle mi?

HASAN SARICA (Devamla) - Özelliği yok. Özellik diye birşey yok. Adam hükmi karakuşu almıyor.

TAŞKENT ATASAYAN (Devanla) - E, Playboy götürürsen
almaz tabii adam. Playboy okutamaz onun içerisinde.

HASAN SARICA (Devanla) - Playboy toplayacak insanlar
değiliz herhalde, merak etme.

BAŞKAN - Peki, araştırırsınız herhalde. Evet.

TAŞKENT ATASAYAN (Devanla) - Eski hikoyedir efendim.
bu.

NACI T. USAR (Gazi Mâğusa) (Yerinden) - Sen
hangimizin elinde öyle necmü gördün Taşkent?

TAŞKENT ATASAYAN (Devanla) - Sen ni verdin yahu Naci,
Allah, Allah?

HASAN SARICA (Devanla) - Siz bağışta bulduysanız
da arada kaynadı bilmiyorun.

FERİDUN ONSAV (Devanla) - Sayın Başkan, sayın
milletvekilleri

FADIL ÇAĞDA (Girne) (Yerinden) - Sayın Bakanın
kitap okuma alışkanlığı yoktur.

TAŞKENT ATASAYAN (Devanla) - Sen kitap, müzik,
Sen alin. Mulla. Mulla sen, her şeyi bilir.

BAŞKAN - Sayın Bakan eleştirebilirler sizi.

FERİDUN ONSAV (Devanla) - Geçtiğiniz aylarda...

TAŞKENT ATASAYAN (Devanla) - Sayın Başkan; kitap
okuma alışkanlığın yok diyor arkadaş oturduğu yerden.
Kendi normal insan kitap okur, müzik dinler. Yani ne bilir
benin kitap okuma alışkanlığın olmadığını?

BAŞKAN - Seni şahsen ni kastediyor?

TAŞKENT ATASAYAN (Devanla) - Beni kastediyor. Bakanın diyor kitap okuna alışkanlığı yoktur diyor.

FADİL ÇAĞDA (Devanla) - Başka meziyetleri vardır Sayın Bakanın.

BAŞKAN - İşi kişiliğe dökmeyelin efendim. Evet.

TAŞKENT ATASAYAN (Devanla) - Ne olacak, Fadil Çağda böyle ithan eder herkesi.

FERİDUN ONSAV (Devanla) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; geçtiğimiz aylarda, 6 Ekim 1987 tarihinde yazılı sorumuz olmuştur. Nüfus sayımı yapıldı mı? Geçtiğimiz yıl içerisinde vatandaşlığa kaç kişi alındı gibi soruları içeren bir yazılı sorumuz olmuştur. Buna aldığımız yanıtın ciddiyetine ve inanır olup olmadığına burda, Genel Kurulda birlikte karar verelin. En son ne zaman sayım yapıldı diye sorunuza, 10 Mart 1985 tarihinde yapıldı yanıtı verilmiştir. Doğrudur. Bu tarih esaslı ile 143.307 kişi olduğu söylennmiştir. 0 tarihte yapılan sayında. Diğer maddesinde, 23.6.1987 tarihinden önce doğan 18 yaşında ve daha yukarı olanlar 92.085. 23.6.1987 tarihinden sonra doğan 0-18 yaş grubu arasında olanlar 51.222 kişi diye yanıtıyor. Bunların, bu iki sayının toplamı 143.307 ediyor, doğru. Doğru da yanlış olan 10 Mart 1985'te yapılan seçimde...

NACİ T. USAR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Sayında.

FERİDUN ONSAV (Devanla) - 143.307 kişi olan nüfusumuz ayrıntılı bilgi verildiğinde, 23.6.1987 tarihine kadar nüfusumuz gene 143.307 ve işte 92.000'i bu yaşta, 51.000'i bu yaşta diye cevap veriliyor.

TAŞKENT ATASAYAN (Devanla) - Doğanlar ölenlere eşittir herhalde ondan yani.

FERİDUN ÖNSAV (Devamla) - Oyle olmaz, çünkü seçimlerde çok büyük fark oldu, üç seçim arasındaki sayımda...

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Bir hata yapmış olabilir arkadaşlar.

FERİDUN ÖNSAV (Devamla) - Yine sorduğumuz bir soruya aldığımız bir yanıtta, UBP-YDP koalisyon Hükümeti döneminde kaç kişi yurttaşlığa alınmıştır diye soru yöneltmiştik. "UBP-YDP koalisyon Hükümeti döneminde yurttaşlığa kabul edilenlerin sayısı nedir?" Yanıt aldık. "UBP-YDP koalisyon Hükümeti döneminde, Bakanlar Kurulu kararı ile KKTC yurttaşlığına kabul edilen yabancı uyruklu sayısı 35'tir." 35'tir diye bize yanıt verildi.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Tarihi nedir?

ÖMER DEMİR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Hani, 5000 dediler?

FERİDUN ÖNSAV (Devamla) - Bunun tarihi, bize geliş tarihi 2 Kasım 1987. Yani 2 Eylül 1986 tarihinden 2 Kasım 1987 tarihine kadar 35 kişi yurttaşlığa kabul edildi.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Bakanlar Kurulu kararı ile.

FERİDUN ÖNSAV (Devamla) - Bakanlar Kurulu kararsız yurttaşlığa alınır mı?

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Alınır tabii.

FERİDUN ÖNSAV (Devamla) - Diye yanıt verildi. Daha sonra Bütçe görüşmesinde, Bütçenin Komite düzeyindeki görüşmesinde Sayın Bakan bir yıl içerisinde, bizdeki de yaklaşık olarak bir yıl, bir yıldan biraz fazla, Eylül'den Kasım ayına. Bir yılda 340 kişinin yurttaşlığa kabul edildiğini, bunların 198'inin tescil, ana ve babası Kıbrıslı olduğunu, 142 kişinin de TC uyruklu olduğunu söylemiştir. Hangisidir doğru? Bakan...

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - İkisi de doğrudur.

FERİDUN ONSAV (Devamla) - Doğru değil efendim.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Doğrudur.

FERİDUN ONSAV (Devamla) - 142'si TC uyruklu diye burda bilgi verdiniz, 198'i de annesi babası Kıbrıslı olmasından dolayı tescil edildi.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Tescil, evet.

FERİDUN ONSAV (Devamla) - Bu tarafta yalnız 35 dediniz .

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - 35 Bakanlar Kurulu kararı ile, diğeri de Muhaceret Dairesi Müdürünün yetkisinde olan vatandaşlıklardır. Evet.

NACİ T. USAR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Ama soruda sana ayırmadı ya Bakanlar Kurulu kaç, Muhaceret kanalı ile kaç diye sormadı. Kaç kişi toplam diye sordu.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Komitede söyledik. İşte onun cevabını verdik.

NACİ T. USAR (Devamla) - Soruya verilen cevap önemlidir. Yetkili organlarınızın hazırladığı cevap.

ONER DEMİR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - İkisini toplarsan çıkamaz mı?

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Oyle zannet sen.

FERİDUN ONSAV (Devamla) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Ülkemizde resmi verilere göre, 1700'ün üzerinde işsiz vardır. Son 5 yıllık, İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında da verilen verilere göre, 1700'ün üzerinde işsiz vardır, ki bu sayı içerisinde gizli işsizler elbette ki yoktur. Çalışma Dairesine müracaat eden kişiler işsiz olarak biliniyor ve bu 1700 küsur rakamı odur. Bunun dışında bir gün işi var, üç gün yok veya daireye işsizim diye bildirmeyen kişiler yoktur. Bu da bizim nüfus sayımız dikkate alındığında büyük bir rakamdır. Hal böyle olmasına rağmen, kaçak işçi sorunu yasallaştırılmış ve işsizlik

orani ülkemizde diğer sorunlar yanında daha da bir artmış bulunuyor. Denecek ki, bu Bakanlıkta ne ilgisi vardır kaçak işçi sorununun? Şu yönüyle vardır. Bir defa İçişleri Bakanının, Bakanlığının denetimi dışındadır. Denetimi dışındadır, çünkü hiçbir önlem alınmadığı gibi bugüne kadar, Polis Orgütü de İçişleri Bakanlığına bağlı değildir. Kaldı ki Polis Orgütümüz de, verdiği yanıtlarda, bu kişilerin bahçelerde kovalandığını ve bir türlü tutulmadığını cevap olarak Meclisimize verebilmiştir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Polis Orgütünden bahsetmişken, polis emeklilerinin bir kaç sorununu da, büyük sorunların yanında birkaçını burda aktarmakta yarar vardır. Polis emeklilerinin 1963-1976 arası mücahitlik hizmetlerinin emeklilikten sayılması talebi, bir de Polis Yasasında polislere uygulanan emeklilikle ilgili uygulamaların kendilerine de uygulanmasını, bunun için de Yasada gerekli değişikliğin yapılmasını talep etmektedirler.

İzin Makamı ile ilgili söyleyeceklerimiz, bu Dairenin nasıl çalıştığını, ülkede yaşayan her tek yurttaş biliyor. Kimisi ekmek parasını çıkarmak için bir "T" izni alsın diye yıllarca bekletilirken ve yıllarca kendisine bu izin verilmezken, bir kısmına bu "T"lerin ticaret yapılmasına olanak sağlayacak biçimde verildiğine de biz tanık olmaktayız. Örneğin Girne'de Fehim Küçük ve Mustafa Kombos gibi kişiler kendilerine ait "T" izinlerini satmalarına rağmen yeni "T" izni aldıkları söylenmektedir. Bu konuya da Bakan yanıt verirse memnun olacağız. Çalışma Tüzüğü'nün olup olmadığı ve İzin Makamı Orgütü'nün nasıl hangi yöntemle çalıştığının açıklanmasını isteyeceğiz. Girne'de, Lefkoşa-Girne arasında çalışma izni olmasına rağmen Girne içinde, Girne içerisinde Kombos'un sefer yaptığı ve bu nedenle ordaki diğer taşınacılıktan ekmek parası kazanan kişiler tarafından sorun olduğu doğru mudur? Bu uygulama doğru ise ne tür bir tedbir alınmıştır?

İÇİŞLERİ, KOYUŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANLIĞI
TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) - Hade.

FERİDUN ONSAV (Devanla) - Bir de...Bitiriyorum. Efendim?

ERGİN ABDULLAH (Gazi Mağusa) (Yerinden) - "T" İzin Makamından da bahsetmeyecek misin Sayın Feridun?

FERİDUN ONSAV (Devanla) - Söyledik, herkes duydu.

ERGİN ABDULLAH (Devanla) - Partizanlıklar ayyuka çıktı.

FERİDUN ONSAV (Devanla) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; elinde 24 Ağustos 1986 tarihinde Değirmenlik Sarayönü Muhtarı, azaları ve yetmiş yedi kişinin inzasını taşıyan bir dilekçe vardır. Tutanaklara geçsin diye okuyacağım. Bu dilekçe ilgili makamlara verilmiş olmasına rağmen, Kaynakalık, İçişleri Bakanlığı, İskân Bakanlığına verilmiş olmasına rağmen bugüne kadar yanıt alınmamıştır. Aynen okuyorum, cümle düşüklüğüyle birlikte.

Efendim;

Biz aşağıda inza sahipleri Değirmenlik sakinlerinden 1980 yılından beri Başpınar suyunun kurutulmaları nedeniyle bahçelerinizde bulunan limongil, portakal ve zeytin ağaçlarımız ve sair ağaçlar kurumuş bulunmaktadır. Bu ağaçlardan hiçbir gelir sağlanamaktayız. Bize tahsis edilmiş bu arazileri sulu diye tahsis edilmiş bulunmaktadır. Şimdi bu arazileri ve bahçeleri, ağaçları mahfolmasından dolayı devletinizden ve İskan Bakanlığımızdan kendilerine müracaatta bulunuyoruz, bu bahçeleri ve ağaçları gelip görsünler ve bize kuraklık zarar ziyarı kestirmelerini ricada bulunuyoruz. Çünkü başka bir geliriniz olmaktadır ve biz bütün köy halkı ile birlikte toplanıp müracaatta bulunuyoruz. İnzalarınızla birlikte şikâyet ediyoruz ve bize bu dilekçelerimizin en yakın bir zamanda bildirmenizi rica ederim, saygılar sunarım.

Ben Değirmenlik Sarayönü Mahallesi Muhtarı Hüseyin Aydar, azalar ve 77 inza."

Bu dilekçe az önce belirttiğim bakanlıklara ve daireye iletilmesine rağmen bir yıldan fazla bir süre geçmiştir ve yanıt alınmamıştır.

Beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür ederim, saygılar sunarım.

KEMAL EMİRZADE (Lefkoşa) (Yerinden) - Çanlıköy muhtarına yanıt verdiler mi?

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Onsav.

KEMAL EMİRZADE (Devanla) - Koşsuna suyu var, telefon var.

BAŞKAN - Söz sırası Sayın Ziya Rizki'da. Dinleyelim efendim.

ERGİN ABBULLAH (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Dayıllın Sayın Bakan bir kere bugün...

BAŞKAN - Fazla hırpalamadı seni Feridun. Gayet kategorik olarak konuştu.

İÇİŞLERİ , KOYUŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANI TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) - İnşallah Ziya bey de böyle konuşur da erken bitiririz Sayın Başkan.

BAŞKAN - En önceden...

ZIYA RIZKI (Girne) (Yerinden) - Bizim her zamanı üslubumuz bellidir.

TAŞKENT ATASAYAN (Devanla) - Belli olmaz.

BAŞKAN - Sabim bellidir diyor ve.

ZIYA RIZKI (Devanla) - Terbiyemiz ortadadır oğlum.

TAŞKENT ATASAYAN (Devanla) - Ondan şüphemiz yok. Rica ederim Ziya bey.

BAŞKAN - Biz bir ekolün adamıyız diyor Ziya Bey.

ZIYA RIZKI (Devanla) - Yani o cihetten hiç merak etmeyin.

TAŞKENT ATASAYAN (Devanla) - Rica ederim Ziya Bey.

ZIYA RIZKI (Girne) - Evet.

BAŞKAN - O da benim can kulağıyla dinleyecek Ziya Bey, Evet.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Ziya Beyden sonra bir konuşmacı daha var.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Sayın milletvekilleri kardeşlerim; bugün Sayın Bakan arkadaşımızın bakanlığını müzakere sırasında kendisine yardımcı olma anlayışı içerisinde düşünce ve eleştirilerimizi açık olarak kendisine burada sizler huzurunda sunacağız.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Çok sağol Ziya Bey.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Toplumcu Kurtuluş Partisi olarak bu Bakanlığın fonksiyonlarına büyük önem vermekteyiz. Kendi seçim bildirgelerimiz ve tüzüklerimizi gözden geçirecek olursak bu Bakanlığın hakikaten Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde bütün kitlelere götürülen hizmetler sorumluluğu altında olduğunu müşahade edilmektedir. Bu nedenle iki konuşmacı bugün bu bakanlık üzerinde düşünce ve eleştirilerini yapacaktır. Ben dokuz senelik bir belediye hizmeti sonucu edindiğim tecrübe bu seneler zarfındaki zorluklar, İçişleri Bakanlığının birçok durumlarda hareketsiz kalışı ve 100,000'i aşan bir kitleye hizmet veren yerel yönetimlerin hedefine varamaması hususlarında kendilerine bir takım belgelerle bunları hatırlatarak anlatacağım.

İlk önce belediye olarak isimlendirdiğimiz, belediye nedir? Bunu uzun seneler anlatmaya çalıştık. Bazı arkadaşlarımız anladı, bazı arkadaşlarımız halâ bugüne kadar anlamış değildir. Belediye yerel hükümet demektir. İngilizler buna local government ismi vermiştir. Fransızlar, Alamanlar kendi deyimleriyle bu deyim üzerinde durmuşlardır. Yerel Hükümet. Peki bir memlekette iki hükümet olur mu? Bazı arkadaşlarımız bize bu soruyu sordu. Sen neler getiriyorsun bu belediyelere. Getirdin Hükümet yapmak isten belediyeleri. Nasıl olur bu yerel hükümet?

Değerli kardeşlerin bir devlet iki sütun üzerindedir. Birisi merkezi hükümet, diğeri yerel hükümet.

İÇİŞLERİ, KÖYİŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANI TAŞKENT
ATAŞAYAN (Yerinden) - Yerel yönetim.

ZİYA RIZKI (Devanla) - Yerel hükümet, government.

TAŞKENT ATAŞAYAN (Devanla) - Yönetim.

ZİYA RIZKI (Devanla) - Yönetim diyebiliriz. Yönetim..

BAŞKAN - İngilizce'de local government'dir.

ZİYA RIZKI (Devanla) - Local government, central
government. Bir de tercüman isteyeceğiz.

İSMAIL BOZKURT (Gazi Mâğusa) (Yerinden) - Aynı anlama
gelir.

ZİYA RIZKI (Devanla) - Bak arkadaşınız müdahaleye
başladı. İngilizce bilen bir tercüman da isteyeceğiz, local
government, central government, nedir Türkçesi? Lütfen
arkadaşına bildiriniz. Evet vakit almayalım. Bunu da
anlattıktan sonra...

BAŞKAN - Bizde tabii... Yönetim lafı kullanılır.
Bizde daha çok.

ZİYA RIZKI (Devanla) - Yerel Hükümet veya yönetim
olsun, bunların fonksiyonlarının hangi hususlarına dikkatli
olmamız lazım? Bir İçişleri Bakanlığı olarak, bu idarelerde
çalışan Belediye Meclis ve başkanları olarak hangi hususlara
dikkat etmemiz lazım ve hedeflerimiz ne olmalıdır?
Hedeflerimiz, yerinde hizmeti sağlamak olmalıdır. Yerinde
herhangi bir engelleme, merkezi hükümetten herhangi bir
zorluk çıkarılmadan yerel yönetimlerin yerinde vatandaşa
hizmetlerini iletme hedef belediyelerde. Onu ele
alacağız ve ne dereceye kadar, bunda başarı derecemiz nereye
kadar olmuştur, onu incelememiz lazım.

Şimdi Sayın Başkan, değerli arkadaşların; doğan bir çocuk belediyeye doğar, ölen bir yaşlı yine belediyeye ölür. Belediye doğan çocuktan da, ölen yaşlıdan da sorumludur. Doğan çocuk bir işçi, bir çalışan annenin çocuğuyorsa ve maddi olanakları yoksa bir kreşe vermesi lazım çocuğunu ve işte belediye ortaya çıkar. Ölen insan bir mezarlık ve bütün hizmetler mezara kadar yine belediye ve bütün kentte yaşayan bu binlerde insan, doğan ve ölen arasındaki bütün hayatında belediyeye birlikte yaşar. Evinin temizliği, helasının çekilişi, sokak aydınlatması, sağlık tedbirleri, yürüdüğü asfaltın iyi bir durumda oluşu, işyerine gittiğinde işyerindeki nizam, intizam, temizlik, eğlence yerine gittiğinde, eğlence yerindeki yediği gıdanın sağlığa zararlı olmayışı ve birtakım tedbirler. Birtakım köpeklerin sokaklarda dolışmaması, ortadan kaldırılması ve buna benzer değerli kardeşlerim; ilk önce açık olarak Sayın İçişleri Bakanınız aklına iyice bunu yerleştirmelidir ki 100,000 insan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde bu hizmetlerin yapılması karşısındadır ve bunları istiyor. Bu hizmetleri ve düşündünüz merkezi hükümet ne kadar önemli ve geniş bir hizmeti yerel yönetimlere vermektedir yasa yolunca. Biz bu dokuz sene içerisinde bu konuyu uluslararası platformlarda, İtalya'lara giderek, İstanbul, Ankara gibi birtakım, bu konu tartışılırken ve yerel yönetimlerin istikbali biçimlenirken hazır bulunduk ve o seminer ve toplantılara katıldık ve birtakım bilgiler aldık. Yerel yönetimler bugünün bir icadı değildir. Osmanlı devrinde, 1571'lerden kadılar aracılığıyla yapılan hizmetler, daha sonra müstemleke idaresinde tayinli ve seçinle gelen Belediye Başkanları, Cumhuriyet idaresinde seçinle gelen Belediye Başkanı ve Meclis üyeleri; senelerdir 1976'lardan bu memleketimizde de yasal olarak yürütmektedir. Eğer hatırlayacaksanız 1987 Mali Yılı Bütçe Tasarısı bu Mecliste görüşülürken bazı hususlara, çok önemli hususlara temas etmiştik. Bunu hepimiz hatırlayacaksınız. En önemli husus halen yürürlükte olan Belediyeler Yasasındaki olan boşluklar ve belediyelerin çalışmasını engelleyen hususlardı ve o hususta temas ederken biz, o zaman 1985-1986'larda bir değişiklik, Belediye Yasası (Değişiklik) Yasa Tasarısını sunmuş, gündemdeydi ve Ulusal Birlik Koalisyon Hükümeti 1986 Haziranından sonra bunu geri çekti.

Bu benim şimdi önündedir. Birçok hususları ihtiva etmekteydi, birçok boşluklara cevap verici bir değişiklik yasa tasarısıydı ve o zaman, o zamanın İçişleri Bakanı bize bu kürsüden bu Değişiklik Yasasının derhal hazırlanarak Meclise sunulacağını ifade etmişti. Fakat arkadaşlar tam bir sene geçti, bir sene tamamlanmış durumdadır, belediyelerin, bu yasal boşluklar içerisindeki kayıpları, bu bir sene içerisinde büyük olmuştur ve bu ana kadar Meclisimize böyle bir değişiklik yasa tasarısının geldiğine dair bir bilginiz yok. Ancak gayri resmi öğrendiğimize göre bir taslak Bakanlık çevrelerinde ve bazı belediyeler arasında görüşülmektedir. Bir taslak, acaba doğru mu Sayın Bakan?

İÇİŞLERİ, KOYUŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANİ TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) - Bakanlar Kuruluna sunuldu.

ZİYARIZKI (Devamla) - Bilmiyorum acaba doğru mu diyorum size. Doğrudur değil mi? Bir taslak hazırlandı, Bakanlar Kurulunda bulunmaktadır.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Tasarı.

ZİYARIZKI (Devamla) - Tasarı. Biz bu değişikliği bir sene önce isterken, daha fazla belediyelerimize özerklik tanıyan hususları getirmek, belediyelerimiz arasında adaletli ve ölçülü sâlahiyetler dağıtmak ve hangi belediye olursa olsun, farklılık yaratmadan, bunu iyi dikkatli dinleyiniz arkadaşlar, farklılık yaratmadan o Yasanın getireceği menfaatleri onlar arasında adaletçe dağıtmaktı. Bizim bir sene önce ortaya koyduğumuz ve gerekçe olarak bildirdiğiniz bu Tasarı bu düşüncelerdi. Ancak şimdi Sayın Bakanın ifade ettiği ve Bakanlar Kurulunda olduğunu bildirdiği Yasa Tasarısı maalesef Meclisimize de gelecek, bir çok yönüyle belediyelerimizin özerkliği değil, belediyelerimizin hedeflere ulaşması değil, belediyelerimizi buldukları yerden daha geriye götürücü olacaktır ve biz çağdaş belediyecilik yönünde tavrını alan taraflar büyük mücadele vereceğiz Meclisimize geleceğinde. Dikkatli olalım, sabırlı olalım bu Meclise geldiğinde en büyük mücadeleyi

vereceğiz. Biz bekliyorduk ki iki seneden beri askıya
alınan bir değişiklik hakikaten belediyelerimize kan versin,
güç versin, çalışma sahası açsın. Maalesef bütün bunlardan
uzak, bir değişiklik yasa tasarısıdır. İlk olarak getirilmek
istenilen nedir? Toplu sözleşmeler Bakanlığın onayına tabi
olacaktır. Bir belediyede çalışan işçileriniz, bir belediyede
çalışan memurlarımız ve her sınıf belediye çalışan; halk
tarafından seçilen bir Meclis ve Bir Başkanın bulunduğu bir
Kurumda kendi meselesini halledip bitiremeyecek arkadaşlar.
Sayın Bakanımız herhalde bu konularda bize cevap verecek.
Notunu iyi alsın ve böyle bir maddenin olup olmadığını
da bize açıklasın. Burada bizim bir kanaldan temin
ettiğimiz bu Bakanlar Kuruluna sunulan Yasa Tasarısında,
belediyelerde bundan böyle yapılacak işçi-işveren arası
toplu sözleşmeler Sayın Bakanımızın onayına tabi tutulacak,
evet diyecek, hayır diyecek. Verin diyecek, vermeyin diyecek
hakki. Eğer bu Yasa bu Meclisten de, bu Yasa Tasarısı bu
Meclisten de geçerse bu hakkı vereceğiz. Hatta daha ileri
gidilerek bu gibi toplu sözleşmeler Belediyeler Birliği
tarafından tanzim edilecek. Yani Esentepe'de yirmi işçisi
olan ve kardeş gibi geçinen bir belediye başkanı, ne
bileyim Lefkoşa'da yüz - yüz elli işçisi olan bir uyum
içerisinde bulunan bir belediye meselesini birtakım
değişik düşünce ve değişik tutum ve değişik anlayış
içerisinde olan belediyeleri bir araya koyarak karar
alınacak. Belediyeler Birliği bir toplu sözleşme yapacak
ve bu geçerli olacak bütün belediyelere. Hayır arkadaşlar,
çok yanlış, Bizim defalarca anlattığımız çağdaş belediyecilik
ve özerklik bu değildir. Bu Belediyeler Yasasının ruhuna ve
Anayasamızın da ruhuna uygun değildir.

NACI T. USAR (Gazi Mağusa) (Yerinden). - Köleleştirmedir
efendim bu. Belediyeleri köleleştirme plânıdır bu. Zaten
fiiliyatta köleleştirdiler Ziya Bey.

ZIYA RIZKI (Devamla) - 119'uncu maddesi Anayasamızın tamamıyla bu düşünceye karşıdır ve eğer ısrar ederse Sayın Bakanımız, bu hususta belediyelere en büyük fenalığı yapacaktır. Huzursuzluk yaratacaktır, işçi ve işveren arasındaki o uyumlu çalışmayı bozacaktır.

Diğer bir husus; diğer bir husus Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;...

BAŞKAN - Evet.

ZIYA RIZKI (Devamla) - İkinci bir husus; bilindiği gibi Belediyeler Yasası Belediye Başkanlarına geçici personel alma imkânı sağlıyor. Geçici bir personel alıyor ve bu personelin tayininde Belediye Başkanı ve Meclisi sorumludur. Zaten organ orda. Halkın seçtiği kuvvet orda. Başka kuvvet yok ki. Bir kuvvet var idare edecek, halkın içerisinde hizmetleri yürütecek ve herşeyden sorumlu olacak. Deniliyor ki bu personel alındığında altı aydan fazla kaldığı takdirde Sayın Bakanın onayına tabi tutulacak.

(İçişleri, Köy İşleri ve Doğal Kaynaklar Bakanı Taşkent Atasayan söz almak için elini kaldırır).

Lütfen dinle, dinle, notunu da al da geldiğinde cevap ver bize. Bir tarafta Sayın Bakanlarımız daha dün denecek, kırk sekiz saat geçti, her birisi ikişer kontenjan olarak 36 geçici Sosyal Sigorta'ya, hiçbirine sormadan adam koyarken bir belediye, bütün meclisiyle, bütün başkanıyla geçici personel alacak ayağa kalktılar. E hiç olur mu? Ya Esentepe'de, ya ne bileyim Lefke'de, bizden değil bunlar. Efendim, Lefkoşa'da, bu da bizim Belediye Başkanı değil, orda birşey yapalım, birşey durduralım. Zaten Sayın Bakan lütfen bitireyim, ondan sonra gelirsiniz cevap verirsiniz. Sayın Bakan bu geçici personelin alınması için bütçede para olmalıdır. Bir belediye işçi ve personel almaz. Herhalde bütçesi kendisine müsaade eder. Bütçenin müsaade ettiği, Meclisiyle birlikte alacağı kişileri siz "altı aya kadar tutarsınız, altı aydan sonra ben onaylamazsam gider" demeniz sizin Hükümette bugün icranızda yaptığınız ve

yapmakta olduğunuz hareketlere hiç uyum sağlamaz. Siz istediğinizi alacaksınız, istediğiniz kadar dairelerinizde çalıştıracaksınız, bir belediye, halk tarafından seçilmiş, başkanıyla, meclisiyle engellenecektir. Bu da kabul edilecek bir husus değil.

Belediyelerin gelirleri söz konusu. Bu belediyeler bu memlekete nasıl hizmet edecek? Gelir meselesidir. Kaç senedir, biz belediye başkanıydık, anlattık. Geçen sene İçişleri Bakanlığının bütçe müzakerelerinde bilgi verdik arkadaşlarımıza. Dünyanın her yerinde belediyeler merkezi hükümete muhtaç olmamaları için, yasal ve devamlı gelirler sağlar. Biz iki sene evvel söz aldık Sayın İçişleri Bakanından. %5 devlet gelirlerinden belediyelere sağlanacak, %2 yatırımlar için toplam %7. Bu iki sene evveldi hatırlayacaksınız ve burada bu 1985'de, 1985-1986'da hazırlanan değişiklik yasasında da ifade edilmektedir, bu geri çekilen Tasarıda. %7. Hakikatten %7 yüksek bir gelir değildir. Devletten sağlanacak bir gelir değildi. Çünkü bugün Avrupa'da da, Amerika'da ve bir çok yerlerde yerel yönetimlerin durumlarını gözden geçirecek olursak Hükümet büyük oranda yardım ve büyük oranda çalışma yetkileri vermiştir yerel yönetimlere. Çok uzaya gitmeyelim, her zaman arkadaşlarımızın dilinden Yavruvatan - Anavatan düşmez. Hatta zaman zaman kardeş deriz biz, bize gücenirler, hiç olur mu kardeş. Kardeş, Türkiye'dekiyle Kıbrıs'taki kardeş olsun. Ana, yavru düşüncesi içerisinde her zaman bunu kardeşleriniz, bizim arkadaşlarımız dillerinden düşürmez. Biz de bu memleketin çocuğuyuz. Bizim de bu memlekette senelerce bu dava için hizmetimiz geçti. Fakat bunlar değil mesele şimdi. Mesele nasıl çalışacağız, nasıl çalışanlar huzurlu yaşayacak, nasıl ekonomimiz gelişecek, en önemli sorunlar bunlardır. Bizim Türkiye Cumhuriyeti ile aramızda herhangi bir dargınlık, herhangi bir ayrılık yoktur. Bizim ayrılığımız, oradan gelse bile eğer biz ekonomik politikalarını beğenmezsek ayağa kalkacağız, beğenmedik sen bunu git Türkiye'de tatbik et diyeceğiz eğer ondan gelirse. Biz bu anlayış içerisinde milliyetçiliği değerlendirmekteyiz. Milliyetçilik bugün değil, bundan kırk sene evveldi. İngiliz'in, bazı arkadaşlarımız doğmadıydı. İngiliz'in süngüsü, Rum'un baskısı

altında Türk kalmıştı. Milliyetçilik.

O günlerin insanı bugünü yarattı. Ana biz onu bir tarafa bıraktık. Biz diyoruz belediyeye bırakalım şimdi onu görüşelim ve doğruyu bulalım. Diğer konularda da görüşmelerinizi bu Bütçe tartışmalarında ortaya koyduk. Şimdi bu sene yine tetkik ettik Bütçemizi %5. Arkadaşlar, bu senelerdir tartışılıyor. %5. %5 neyin? Müsaadenizle Sayın Bakan %5 yerel gelirlerin, mahalli gelirlerin %5'i, yok bütçenin. Bütçemiz 170 milyar üzerindedir, Belediyelere verilecek pay ancak yetmiş dokuz milyar üzerinden %5 verilecek. Yanlış anlatıyorsam, izah ediyorsam, arkadaş doğru olsun. Daha sonra cevap verdiğinde.

İÇİŞLERİ, KOYUŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANINI
TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) - Kanundur bu.

ZIYA RIZKI (Devamla) - %5 burda, Türkiye'de %10, iki nişli ve yalnız yerel vergilerden değil. Daha geniş kapsamlı ve Türkiye'de belediyelerin yararlandığı yalnız bu miktar değildir arkadaşlar. Birçok yatırımlar için Hükümet büyük imkânlar tanımaktadır. Hükümet bu katkıları yükselteceğine ve dolaylı vergilere sapmama karakterini göstereceğine ve yine bu bizim huzurumuza gelecek Tasarıda akaryakıt ve motorlu araçlara ek vergi konacak ve belediyelere verilecek. Akaryakıt ve motorlar, Yani, motorlara çok az kondu şimdiye kadar, akaryakıtta da çok az kondu, fiyatlar çok düşük, biraz da belediye kapsın. Ya, ya. Biz vermeyelim, biz 170 milyarlık bütçemizden ayırıp da %10'unu vermeyelim belediyelere, duralım vatandaşın yükleyelim. Akaryakıt ne demektir? İşçinin Girne'den Lefkoşa'ya gelirken ödediği para demektir. Güzelyurt'tan çıkıp Mağusa'ya gittiği para demektir. O arabayla seyahat ederken vereceği paranın artması demektir. Akaryakıt bütün işyerlerinde kullanılıp etkisini pazara götüren bir yoldur. Akaryakıtta koyacağız, size vereceğiz diyorlar. Daha sonra, ustalıklı bir daha madde, böyle tam ustalıklı koydular, UBP'yi bir tarafa, TKP'yi bir tarafa, CTP'yi bir

tarafa. Dediler şimdi ne yapalım? Bundan büyük para çıkar. Ne yapalım? Ona da bir şekil verelim. Ne verdiler arkadaş? Kumarhane ye ulaşım limanlarında birtakım gelirleri verecekler arkadaşlarımız. Güzel. Kumarhaneden alacaklar, verecekler belediyeye. Zaten millet kumar oynamakta devam. Kumarcı kitlesi gittikçe yayılmakta memlekette, adeta bir hastalık durumunda. Alacaklar, bir de limanlardan. Hangi liman? Mağusa, Girne. Girne de liman sayılmaz. Mağusa idare eder Girne'yi de şimdi. Limanlardan alıncak ve belediyelere verilecek.

İÇİŞLERİ, KOTİŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANLIĞI
TANŞKENT ATASAYAN (Yerinden) - Nasıl liman sayılmaz Ziya Bey?

ZIYA RIZKI (Devanla) - Bunu iyi dikkatli dinleyin.
Lütfen, lütfen, lütfen, lütfen. Daha sonra siz cevap hakkına sahip olacaksınız.

KATİP - Anlamada efendim de onun için.

DANŞKAN - İyi not alın.

ZIYA RIZKI (Devanla) - Liman efendim, geliştirilmesi limanın, Mağusa'yla Girne'nin aynı şirket tarafından yapılır.

DANŞKAN - Liman İşçileri Sendikası .

ZIYA RIZKI (Devamla) - Evet efendim. Mağusa Liman Şirketi, Girne Limanının da ustabaşısıdır.

İÇİŞLERİ, KÖYİŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANİ
TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) - Sen geçirdin onu Ziya Bey
Kuruou Mecliste. Sen de ey verdin.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Anladınız mı? Lütfen, lütfen,
lütfen. Geleceksin, burda konuşacaksın. Yine görün, canın
sıkılıyor.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Sıkılmaz, sıkılmaz.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Hem bana söz verdin bugün
dinleyeceksin beni.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Memnun oldum.

BAŞKAN - Dinleyeceksin.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Hem birden canın sıkılıyor
yine.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Yazayım unutmayayım.

BAŞKAN - Ziya Bey, dinliyor efendim.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Kardeşim; Sayın Başkan...

BAŞKAN - Dinliyor efendim, dinliyor.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Hah, dinlesin siz nasihat
edin.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Not alıyorum Ziya Bey.

ZİYA RIZKI (Devamla) - Şimdi benim, al be guzum al, ben sana alma demedim ki. Tatlı, tatlı dedik bugün biz de, en yaşlısınız, çıkalım size biraz konuşalım.

GENÇLİK, SPOR VE ÇALIŞMA BAKANI GUNAY CAYMAZ
(Yerinden) - Zaten sözü vardır.

ZİYA RIZKI (Devamla) - Ayıp mı ettik yani.

BAŞKAN - Estağfurullah.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Estağfurullah, memnun olduk.

BAŞKAN - Gayet haklısınız, efendim. Söz millet-vekilininindir.

ZİYA RIZKI (Devamla) - Ne demek yani? Otur rahat, rahat. Yarın Erbilen kardeşim de bütçesi geldiğinde onunla da tatlı tatlı konuşacağım.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Ona da nasihat edeceksin.

SAGLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI Dr. MUSTAFA ERBİLEN
(Yerinden) - Sen devam et. Ne bakarsın Taşkent'e.

ZİYA RIZKI (Devamla) - Fadıl kardeşim o tarafta, biz sizi kardeş kabul ederiz.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Ya, kardeş kabul eden.

ZİYA RIZKI (Devamla) - Ama bu demektir ki toplum menfaatlarında ayrı düşüncelerdesek, gelelim kardeşim en doğruyu yaparsın sen, alkışlayıp gidelim mi? Yani onu mu istersiniz?

BAŞKAN - Ne münasebet?

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Doğruları söyle.

ZİYA RIZKI (Devamla) - Doğruları söyleyeceğiz.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Doğrularımızı da söyle Ziya Bey.

ZİYA RIZKI (Devamla) - Bir taraftan değerli kardeşlerim...

EMİN UZUN (Lefkoşa) (Yerinden) - Sertleş biraz Ziya Baba, sertleş.

ZİYA RIZKI (Devamla) - İyidir, iyidir, iyidir. İyi. Böyle gideceğiz.

BAŞKAN - Bu karar iyidir.

İÇİŞLERİ, KÜLTÜR VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANI
TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) - Bu karar iyi karardır.

ZİYA RIZKI (Devamla) - Bir taraftan Mağusa faydalansın limandan, Girne faydalansın limandan bizim, kumarhaneden bizim faydalansın. Getiriyor emlak vergilerine. Emlak vergileri dünyanın her yerinde bir emlak, bir hudutlar dahilinde o belediyeye ait olan bir husustur, senelerde böyle. Koparıyor emlak vergisini, deniyor ki ey Lefkoşa Belediye Başkanı senin çok da burda toplayacağın para var, toplayacağın emlak vergileri var burada. Senin diğer tarafta, senin diğer tarafta. Biz bunun bir kısmını alacağız Hükümet, bir kısmını size vereceğiz, üçüncü kısmını da, bu önemli, yatırımlara, belediyelerde yatırımlara kullanacağız. Dikkat eder misiniz acaba, kumarhanede bunu söyledik mi? Limanda bunu söyledik mi?

Hayir. Onlar alınacak ve o kentin belediye başkanına verilecek. Ama Esentepe'de, Girne'de, Güzelyurt'ta, Lefke'de, Lefkoşa'daki mallar bir yerde değerlendirilecek. Hükümet alacak bir kısmını, bir kısmını o yerin belediyesine verecek ve bir kısmını da alacak avucuna, yatırım maksatları.. hangi belediyenin ihtiyacı var yatırıma..o şekilde değerli kardeşlerim bunu dağıtacak. İşte adaletsizlik burda yatar. En büyük adaletsizlik ve dengesizlik buradadır. Tabii bunu biz bu tasarı yanımıza gelecek, tartışacağız, inşallah bizim görüşlerimizi de dikkate alırsınız ve dikkate aldıktan sonra hakikaten eğer bazı belediyeleri olumsuzca etkilerse onu değiştirirsiniz. Bu daha nihai bir karar değil. Bakanlar Kurulundadır, bize gelecek.

TARIM VE ORMAN BAKANI AYTAÇ BEŞEŞLER (Yerinden) -
Fakat bu kadar sabırla dinlediğini duymadım Taşkent'in.

ZİYA RIZKI (Devamla) - Dinleyecek, dinleyecek

AYTAÇ BEŞEŞLER (Devamla) - Saygısından.

ZİYA RIZKI (Devamla) - Bizim de saygımız var hepinize. Bizim saygımız hudutsuzdur. Fakat her zaman söylerim. Saygı demek doğru düşünceleri ortaya koymamak demek değildir ki. Siz zaten istemezsiniz onu.

Şimdi bir çok arkadaşlar, bu kürsüye geldiğimizde ve partizanlıktan bahsederiz, bütün arkadaşlarımızı, bizimle ağabey diye bize hitap eden arkadaşlarımızın keyfi bozulur. Partizan demeyeceksin. Hakikaten adamlar en doğrusunu yapar, en adaletli insanlardır, hiç bu memlekette birine adaletsizlik yapmadılar, doğru yolda, ne dersiniz bize partizan, biz olmasak bakalım bu memleket ne olurdu derler. Partizanlık dendiğinde, partiye dönük hareketler dendiğinde keyifleri

bozuluyor. Ben sizin, madem ki bugün söz aldık, hep böyle tatlı tatlı konuşacağız, usansanız da usanmasanız da, ben size bir tarihi olay hatırlatayım. Belediye Başkanıydım. Dokuz sene. Dokuz sene o belediyede ter döktüm. Çok mükemmel, topluma dönük, faydalı şenlikler düzenledik. Siz de gelirdiniz. 1976'dan 1982'ye kadar böyle hatıra şeyler çıkar, kitaplar çıkar, o günün hatırası üzerine dağıtılır, Türkiye'den sporcular gelir, birtakım sanatkarlar gelir bizim sporcularımızla kaynaşır, hatta bir defasında Arap ülkelerinden de uluslararası, biz şenliği, uluslararası şenlik durumuna getirme gayretine geldik 1982'lere kadar. Ansızın Ulusal Birlik Hükümetinden bir yazı aldık o zaman. Dediler, bu şenlik senin değil. Bu şenlik Girne'nin değil arkadaşlar. Allah, allah, Yahu, Güzelyurt'un portakalı kendinin, işte Güzelyurt portakalı var. Efendim, Alsancak'ın limonu kendinin, Lefkoşa'nın sanatı kendinin, Mağusa'nın birtakım hususiyetler taşıyan şenlikler bu yerlere mal edilmiş ve ayrı ayrı düzenleniyor. Bizim neden olmasın? Çıkarma Harekâtı Girne'den. 20 Temmuz bir tarihi olay ve bu mükemmel yürütülüyor. Hayır arkadaş değil. Her yere biz program yapacağız. Mağusa'ya da, Yeni İskele'ye de, Lefke'ye de. Ne yaptılar, dağıttılar. Neyse, mühim değil. O değil. Geleceğim noktadır mühim. Dinleyin. Siz bugün iktidardasınız, sakın düşmeyin bu tarihi hatalara. Çünkü, bir gün bu tarihi hatalar ve yanlış hareketler insanlara çok büyük, çok büyük kelimesini kullanmayacağım birtakım şeyler toplayacak üzerlerine.

ALPAY DURDURAN (Lefkoşa) (Yerinden) - Kullan.

ZİYA RIZKI (Devamla) - Kullanmayacağım Durduran kardeşim. Lâzım kullanayım, kullanmam.

İÇİŞLERİ, HOYİŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANİ
TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) - Kullan, vallahi kullan.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Kullanmam. 1985'te ve 1986'da, 1985'te, 1984, 1985 ne oldu? Biz, 1985'e kadar bizi menettiler. Biz de baktık, 20 Temmuz Barış Harekâtı ve portakal Festivali.

EMİN UZUN (Lefkoşa) (Yerinden) - Nerde?

ZIYA RIZKI (Devamla) - Güzelyurt'ta, aynı tarihte. Güzelyurt'ta 20 Temmuz Portakal Festivaliyle birlikte. Nasıl? Bu 20 Temmuz... Ve Portakal yok kardeşlerim. Mayıstadır portakal. Değerli kardeşlerim dinleyin beni, bunlar tarihtir. Biz hatıra defterlerimize geçirttik. Mademki fırsatı var bunları anlatacağız.

GENÇLİK, SPOR VE ÇALIŞMA BAKANI GÜNAY CAYMAZ (Yerinden) - Buzlukta yok mu Ziya Bey?

ZIYA RIZKI (Devamla) - Mayıs, portakalın balandığı zaman, Temmuz'da, 20 Temmuz'da portakal festivali, Girne silinsin, Bir TKP'li Belediye Başkanı silinsin, Kirsey gösteremesin. İçişlerine koştuk. Kardeşlerim nedir bu? 20 Temmuz Portakal Festivali oluyor. Ne yapalım söyledik, dinlemez isfendiyar efendi. Yok yahu. O dinlemez, ama Lâpta Belediyesi bir hata yapar, ona gereken yazılır ve söylenir ve kardeşlerim seneler geçti 1987'ye geldik. 20 Temmuz'ta geldik, 1987'ye. Var mı 1987'de Portakal Festivali 20 Temmuz'da?

İÇİŞLERİ, KOYUŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANI TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) - Yok.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Yok. Neden? Ulusal Birlik Partisi Belediye Başkanlığıydı. Yapmayın kardeşlerim, yapmayın. Yapmayın, bunlar utanç verici hareketlerdir. Yapmayın. Biz çektik, çektirmeyin bundan sonra gelecek insanlara. Dün portakal olmayan devredé Girne'yi temizleyeceksin, Ulusal Birlik Partisi Belediye Başkanı senlik yapacak, gelecek Erdiň Bey, UBP Belediye Başkanı, İsfendiyar Bey festivalini, efendim, Mayıs'ta, Mayıs ayına döndürecek. İşte efendim, deriz ki partizan değiliz, partici değiliz, adaletli, her vatandaşa hareket ederiz. Bazı belediye başkanları var birçok sıkıntılar içerisinde bulunurlar ve derler ki, verin bize üç aylık devlet yardımından. İyi dinlesin arkadaşımız ve not etsin isterim. Çünkü, bunların cevabını isterim. Üç ay olamaz. Ulusal Birlik Partisinin Girne Belediye Başkanı senelik alır.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Kime vermedik be Ziya Bey? Kime vermedik?

ZIYA RIZKI (Devamla) - Senelik alır, altalık alır. Lütfen cevap verin. Belediyelerin de isimlerini burada açıklayın.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Vereceğim, vereceğim. Bir dakika.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Kaç belediyeye, senelik ne verdin?

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Zamanında sana da veriydik.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Vermedin. Yalan söyledin.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Zamanında verdik.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Yalan söylem. Sen İçişleri Bakanı değildin. İşte müsteşar orada, yalan söylersin. Bir aydan başka vermezsiniz. Yalan söyleme.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Telgrafla alırdın sen.

TESBİT EDİLEMEYEN BİR MİLLETVEKİLİ - Karşılıklı konuşmayalım.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Konuşmaya da karışma. Ulusal Birlik Partisi Belediye Başkanının İhtiyat Sandığına elli milyon lira borcu var. Elli milyon ve hiç ödemez. Araya giriyor bazı Ulusal Birlik Partisi yetkilileri, otuz milyon daha borç alıyor.

NACİ T. USAR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Ote yandan Akatu Belediye Başkanının kooperatiften alacağını keserler.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Ulusal Birlik Partisinin İhtiyat Sandığının, kaçma Sayın Atasayan.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Kaçmam, kaçmam, merak etme.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Gel gel not et bakalım, gel not et, ayrılma. Senin için çıktım ben buraya.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Ben de senin için çıkacağım.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Tamam canım gel otur. İhtiyat Sandığı otuz milyon. Ben anlamam ben Niye verildi? Bir insanın elli milyon borcu varsa bir sandığa elli milyon, otuz milyon hiçbir belediyeye verilmediği halde tarihte, gösterin bana Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti tarihinde belediyelere İhtiyat Sandığı para borçlandırırsın.

GENÇLİK SPOR VE ÇALIŞMA BAKANI GUNAY CAYMAZ
(Yerinden) - Var be Ziya Bey.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Gösterin, çıkarın, getirin,
çıkartın getirin.

GUNAY CAYMAZ (Devamla) - Senin zamanında da verildi,
mahkemeye verildi hepsi.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Çıkartın getirin.

GUNAY CAYMAZ (Devamla) - Vardır, açıklarız onu da.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Onları da sizin bütçenizde
zaten bunları konuşacağız.

GUNAY CAYMAZ (Devamla) - Hepsinin vardır, belediye
dendi mi zaten verdiğimiz kabahattir.

İÇİŞLERİ, KÖYİŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANI
TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) - Söyleyeceğiz şimdi hangi
belediyelere ne kadar borç verdik.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Tamam yahu tamam, gelece
acele etme.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Acele et de heyecan-
lanıyorum.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Acele etme, heyecanlanıyon,
ne oldun bekle bakalım daha.

Belediyeler, bazı belediyeler en küçük bir kanun-
suzluk, kendi taraflarında olmayan belediyeler en küçük bir
kanunsuzluk olsa, derhal gündeme gelir. Bugün Girne'de
limanda eski eser ve kültür mirasımız olan binalar da açık
olarak yıkılarak, fotoğrafları çekilerek değişiklik yapılıyor.
İçişlerinin haberi var mı burada? Gazetelerde açık, işte bu
dedikodu değil ki. Ziya Rizki geldi Mecliste dedikodu yapar,
Kültür mirası ~~kardeşim...~~

NACI T. USAR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Fotoğraflarıyla tesbit etti basın.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Asırlar önce inşa edilmiş binalar yıkılıyor ve ne güzel camlı dolaplar yapılıyor. Tam limanın ağzında, Girne limanında.

EADIL ÇAGDA (Girne) (Yerinden) - Bohçacılara teşhir edecekler.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Sahil şeritlerinde yasak. İçişleri Bakanlığıyla ter döktük zamanında Bakanlık Müsteşarı arkadaş bilir. Bir şeritcik aldık, halk serbest denize girsin. Serbest, parasız denize girsin Karaoğlanoğlu'nda. O şeritler kabare oldu. Kapandı üstü, gece kulübü oldu. Belediyenin, doğrudan doğruya halkın hizmetine koyduğu bir şerit ki biz bir de orada şeyden sonra plaj olarak yıkandıktan sonra denizde kendilerine duşlar koyduk. Bir de gölgelik yaptık. Ne oldu? Gidin, gece kulübü. Şehircilik yasalarına aykırı, görmeyiz çünkü partimizdendir, göremeyiz. Evet, değerli arkadaşlarım lütfen kabul etsinler ki, değerli arkadaşlarım hepsi de kabul etsinler ki, belki ellerinde olmayan sebepler dolayısıyla diyecekler, bu memlekette eşit hizmet verilemiyor. Şimdi duralım, başka konular getirelim, belediyedir. Çetirmeyiz. Başka bakanlarımızın günü geldiğinde bütün belgelerle burada ispat edeceğiz. Bu memlekette eşit anlayış içerisinde, adaletli hizmet Hükümet verebiliyor mu vatandaşlara? Bunu tartışacağız.

Gelelim kentlerimize. 28 birleşim, yerleşim merkezi vardır, ilan ettik belediyeleri. 28 belediye. Bu 28 belediyenin 100,000'in üzerinde nüfusu var ve çok önemlidir. Bu kentler, Girne'yi alırsanız, Girne turistik, her zaman söylenen, bozulmaması icabeden, şeklini kaybetmemesi icabeden

bir kent. Bir Lefkoşa, eski eserlerle dolu. Bir Mağusa en büyük kültür miraslarına sahip birtakım. Bir Lefke, çıkın görün, asırların bıraktığı eserleri. Bu böyle olduğuna göre, üç sene var bu kürsüden İşleri Bakanlığına sesleniyoruz ve diyoruz ki, Master Planları hazırlayın, Master Planlar hazırlansın. Kanallar mahvoldu diyoruz. Girne mahvoldu diyoruz. Otopark yeri kalmadı, çocuk oyun sahası kalmadı, yeşil saha kalmadı, inşaatlar kanunsuz bir şekilde geliyor. Çıkarın master planlarınızı, görelim, Bir Şehircilik Dairesi var. Şehircilik ve Planlama Dairesi. Hatta, geçen defa dedim ki personelini fazlalastırın.

İŞLERİ, KOYUŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANİ TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)- İskâna bağlıdır.

ZİYA RIZKI (Devamla)- Bu kuruluşun personelini fazlalastırın. Belediyelerle ilgili olduğu için Master Planı. Çünkü, belediyelerdir inşaat izni veren. İskân, belki dolaylı ilgilidir. Fakat, belediyeler direkt olarak ilgilidir. Çünkü, belediyelerin izni olmadan hiçbir inşaat bir kentte yapılamaz ve bir belediye de, Master Plansız belediye değildir. Bir Lefkoşa hazırlandı. Var altı senedir konuşuruz.

ERGUN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden)- O da yürürlükte değil. İlgisi bile yok.

ZİYA RIZKI (Devamla)- Biz Belediyeler Birliğindeydik. Belediyeler Birliğinde toplantılar yaptık, bu kent planlama ve halkın katılımı diye, işte burda raporlar ve bir eski arkadaşı hatırlarız. O zamanın müsteşarı. Kimdi o zamanın müsteşarı acaba hatırlarsanız 1983'te? 1983'te bir de konuşma yapmıştı ve diyor ki işte Lefkoşa hazırlandı ve bütün kentlerin de hazırlanıyor. Bu sene içerisinde tamamlanacak diye burda bir konuşması vardı, Lefkoşa'da, halbî daha 1988'e girdik, 1983'ten beş sene geçti, bir Lefkoşa'da takıldık, kaldık ve acaba Lefkoşa'da bir Master Plan Lefkoşa'yı kurtarır mı? Hayır arkadaşlar. Kesinlikle kurtarmaz. Master Planlar İmar

Yasalarıyla birlikte yürür. İyi dinleyiniz. Bir Master Plan çıktı. Güzel, çizildi, burası öyle olacak, burası böyle olacak. Bana sorarsanız sebebini, neden bu Master Planlar hazırlanmaz? Cevabı açık. Çünkü, hücum edildi kentlere, Rum malıdır, kapacak herkes, Kapan, kapana, Bugün herkesin bahçesine girilip kapılıyor, o duruma geldi. Onun için bir master plan bunları engeller. Der ki burda okul yapılacak, bu yeşil saha olacak, bu oto-park olacak, bu stadyum olacak. Hep bunlar alınacak Rundan, mühürlenecek ve diğer mallar verilecek. Kurtarmaz bizi. Nasıl kurtarsın? Güzelyurt bitti. Girne temizlendi, bir ev bile yok. Bir açık arazi bile yok. Neşî kaldı ve bundan sonraki Master Planın ne kıymeti kaldı? Bundan sonra Master Plan olduğunda neyin Master Planı olacak? Beton yığınlarının? Bütün o apartman dairelerinin Master Planı mı olacak? Bitti bu şehirler. Arkadaşlar deniz sahil şeritlerinde inşaatlar devam etmektedir. Bugün uluslararası sempozyum ve birtakım toplantılara katıldığımızda, tabii biz tanınmıyoruz dünyaca, bir Dünya Bankası var. Ve eğer uluslararası planlı gelişme hareketine katılıyorsan, bütün, onun değerini, karşılığını, parasını sana Dünya Bankası verebiliyor. Yani bunun manası ne demektir? Girne'de Dome Otel hizasında bazı inşaatlar varsa, ki o şerittir, o inşaatlar zamanında, Rum Belediye Başkanı tarafından kenunsuz olarak yapılmıştı, bugün Dome Otel uluslararası anlayış içerisinde yıkılmalıdır. Bir Dome Otel. O şeridi dahi Dünya Bankası parasını verip, o şeridin üzerindeki bütün binaları yıkar. Biz şeridin üzerinde bina yaparız. Dikkat edelim, işte master planlar bunları engelleyecek, tarihi eserleri koruyacak, kültür miraslarımızı koruyacak. Binaların inşaatını şekillendirecek. Bunda da birşey yapmadı Sayın Bakanımız. Belediye başkanları oturur, oh, gelsin gitsin izinler verilsin, kime ne? Bir gün Girne...

İÇİŞLERİ, KOYUŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANI TAŞKENT
ATASAYAN (Yerinden)- Sen ne yapmadın master planı? 1985'e
kadar niye yapmadın madem?

ZİYA RIZKI (Devamla)- Biz yaptık ve biz bağındık
Belediyeler Birliğinde... Bak yine başladın, yine heyecenlanı-
yorsun.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Yok ...

ERGUN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden)- Hade hade cevap
veremiyorsun.

ZİYA RIZKI (Devamla)- Heyecanlanma dedik. Heyecenlanma
sakin sakın dinle, ondan sonra çık, istedigini konuş.

ERGUN VEHBİ (Devamla)- Cevap verecek hali mi kaldı?

ZİYA RIZKI (Devamla)- Bunlar... Beyefendiler, buyurun
okuyun.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Maccez etti bizi yani.

ZİYA RIZKI (Devamla)- Buyurun okuyun, cesareti olan,
hükümet sözcüsünün 1983'te o sene master planların hazırlana-
cağından bahseder. Burada, resmî. E, şimdi herşey buraya
geldiğinde ve konuşulduğunda ve açıklandığında yanlış mı tefsir
edeceğiz? Dediysen imar planını çıkarttınız mı? Cevap verin,
hayır. Master planları Lefkoşa'nın haricinde hangi kentin?
Hayır. Hep hayır. Bunlar cevap ister...

NACİ T. USAR (Gazi Magusa)(Yerinden)- Hani imar yasası?

ZİYA RIZKI (Devamla)- Doğru, hani imar yasası? Kaç
senedir? Böyle şehirlerimiz... Biz biraz galiba epeyi vakit
aldık.

ERGUN VEHBİ (Devamla)- Vakıt çok.

ZİYA RIZKI (Devamla)- Bu bir fırsattır değerli kardeşlerim, bu bir fırsattır. Ya belediyece olacağız, ya belediyeyi o 9 senedeki hizmetten sonra seveceğiz ve belediyelere yardım edeceğiz bu Mecliste veya biz belediyede çalıştık demeyeceğiz. Fırsat değil. Bu bir milletvekili olarak, belediyeden gelen bir milletvekili olarak eğer bu konuşmayı ben yapmasam beni ne bu Meclis affeder, ne bu toplum affeder. Fukaranın işi buraya geldiğinde, çalışma buraya geldiğinde, sosyal sigorta buraya geldiğinde, iskân buraya geldiğinde ben bunlara kalkıp birşey söylemezsem beni bu halk affetmez. Ben bu halktan geldim ve Toplumcu Kurtuluş Partisinin Programına göre konuşurum, bütün konuşmalarım o parti plan ve programları içerisinde bulunmaktadır. Bu şekilde bunları konuşacağız. Siz bizden faydalanacaksınız. Fakat istemiyorsunuz faydalanasınız. Çıkacaksınız buraya, hazır efendim, İmar Yasası olur, Master Plan olacak, filân 30 milyon yok yalandır, verilmedi. Bir senelik, altı senelik devlet yardımı ona verildi. Kaç belediyeye verildi 1987 senesinde? Verildi mi yedi aylık? Verilmedi. Bunları bir bir gelin doğruyu konuşun biz sizi alkışlayalım ve düzeltin bunları. Bu memlekette halk hizmeti kayboluyor. Bu memlekette halkın, halka götürülecek hizmetler kayboluyor. Biz burda konuşuruz, size anlatırız. Bizim hiçbir fena niyetimiz yoktur. Sizi bir arkadaş olarak kabul ederiz, bu Mecliste. Ama eğer siz muhalefetten gelen her konuşmacıyı, hiçbir şey söylemez, konuşmasında mantık yok, söyledikleri yalandır gibi düşünceler içerisinde olursanız bu topluma haçeri buradan vurmuş olursunuz. Dinleyin bizim de yanıldığımız taraflar varsa, deyin bunda yanıldın ama bu doğrudur. İmar Yasası çıkarmadım de. Bu gazeteciler de dinlesin. BRT dinler vermez o. Ziya Rızki konuştu.

NACİ T. USAR (Gazi Magusa)(Yerinden)-Ama ne dedi?

ZİYA RIZKI (Devamla)- Atasayan Bey de cevap verdi. bunu, bunu, bunu, bunu, on dakika o, bir dakika biz. Birşey değil. Varşın arkadaşlar bugünkü Hükümetin siyaseti o. BRT bir taraflı işler. İşlesin bakalım bu toplumu nereye kadar götürecektir BRT? Nereye kadar götürecektir? Size cidden söylüyorum. Uç çeyrek konuştum burada...

İÇİŞLERİ, KÖYİŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANI TAŞKENT
ATASAYAN (Yerinden)- Verecek Ziya Bey.

ZIYA RIZKI (Devamla)- Ve çok önemli bir konu. Üç
çeyrek. Bir fotoğrafım girdi, fotoğraf çıkana kadar cümle bitti.

(GULUŞMELER)

Ama dakika idi, saniye idi ben de anlamadım, be yâhu demek
birşeyler söyleyecek BRT. Baktık Ziya Rızki çıktı. Hukaralar
için birşey söyledi. Ondan sonra filan çıktı şu, şu, şu, şu, şu,
şu. Olmadı kardeşim, olmadı. BRT'yi biz öderiz.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Bize de öyle yaparlar.

ZIYA RIZKI (Devamla)- Halk öder. %35 insan değil
ödeyen bu BRT'yi.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Bize de öyle yaparlar.

ZIYA RIZKI (Devamla)- BRT'yi idare eden müdür iyi
dikkatli olsun bu memlekette. Hakikaten. Yaşlı bir milletvekili
olarak sesimi duyuruyorum. Bugün BRT'ye, şikâyetçiyiz. Bütün
muhalafet şikâyetçidir, halk şikâyetçidir. Siz %35 oyla gelen
bir iktidarın hep tarafını tutacaksınız, vereceksiniz ona
%90 vakit, %10 da vereceksiniz efendim muhalafete. Kahvelerde
BRT, sokaklarda BRT. E, nedir? Sayın Başbakan dün söyledi.
Siz de Başbakan olun, sizi de çeksinler.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Doğru.

ZIYA RIZKI (Devamla)- Ne kadar güzel. Demokrasiye ne
kadar uyar, bu konuşma ya. Demokrasi demek her sınıf ve her
kitleye söz hakkı vermek demektir.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa)-(Yerinden)- Somoza demokrasisi.

ZİYA RIZKI (Devamla)- Demokrasi • demektir. Ne ise konuyu başka yere çevirmeyelim.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Ziya Bey nasıl bunda haksızsın. Hep BRT'den bahsettin.

NACİ T. USAR (Gazi Magusa)(Yerinden)- Yok. haklıdır, haklı.

ZİYA RIZKI (Devamla)- Size, hepinize dinlediğiniz için beni teşekkür ederim. Sağolun.

BAŞKAN- Teşekkür ederim Sayın Ziya Rızki..

Sayın milletvekilleri; söz sırası Sayın İsmail Bozkurt'tadır. Buyurun Sayın İsmail Bozkurt.

SAGLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI MUSTAFA ERBİLEN(Yerinden)- Sınıf arkadaşım konuşacak dinleyeyim.

İSMAİL BOZKURT (Gazi Magusa)- Bize de kısmet hep sınıf arkadaşlarımızla ilgili konularda konuşmak düşer. Ne yapalım bu da kısmet.

Evet, sayın arkadaşlar; konuşulan konulara mümkün mertebe değinmeden, yinelemekden kaçınarak ve öz olarak özellikle partimiz adına konuşan Ziya Beyin söylediklerinin dışındaki konulara, bakanlığı ilgilendiren konulara kısaca değinmek istiyorum. Ziya Bey yerel yönetimleri özellikle konu aldı ve yerel yönetimlerin belediyelerle ilgili bölümüne değindi. Belediyelerle ilgili sorunları dile getirdi.

Ancak sayın arkadaşlar, bu ülkede yerel yönetimlerimiz yalnız belediyeler değildir. Belediyelerin yanında bir de köy yerel yönetimlerimiz vardır. Aslında Anayasamıza göre yerel yönetimler üç olmalıdır. Belediyeler, muhtarlıklar ve bölgesel yerel yönetimler. Madde 119 Anayasamızın o şekilde düzenlenmiştir.

Ancak bugüne kadar bölgesel yerel yönetimler kurulmadığı için yalnız muhtarlıklar ve belediyeler sözkonusudur. Nedir bu köy yönetimleri sayın arkadaşlar? Aslında çağ dışı kalmış yönetimlerdir demek lâzım bunlara. Çünkü kökü ta Osmanlı dönemine dayanır bu yönetimlerin atılışının, İngiliz Sömürge Yönetimi, Osmanlının, Osmanlı Döneminin getirdiği düzeni aynen devam ettirmiş, bazı yasal düzenlemeler yapmış ve o şekilde bugüne kadar gelmiştir. 1976 yılında o zamanki Federe Devlet Anayasası çerçevesinde Seçim ve Halkoylaması Yasası yapılırken, köy yerel yönetimleri ile ilgili seçimler de bu Yasa kapsamına alınmış ve dolayısıyla köylerin, muhtarlıkların seçimleri de çağdaş bir esasa bağlanmıştır, genel seçim esaslarımıza bağlanmıştır. Bu aslında güzel bir gelişmeydi, yapılması gereken bir gelişmeydi. Ancak yapılması gereken bu gelişmenin arkasında da yapılması gerekenler vardı. İş o noktada durdu sayın arkadaşlar ve köy yerel yönetimleri yasal olarak düzenlenmediği için bugün havada kaldı. Aslında köy yerel yönetimleri diyoruz ama bunlara ama demek doğru olur mu da, o başka bir konudur. Bir defa tüzel kişilik vermedik bu yönetimlere, tek köy olarak tüzel kişilik vermedik. Tek bütçesi olan çağdaş bir yerel yönetim biçimi vermedik. Bugün yerel yönetim dediğimizde bir tek yerel yönetim anlaşılmaz. Muhtar ve idare heyeti ile, ihtiyar Heyeti ile, bir ihtiyar heyeti vardır bir mezarlık örneğin, yani örnek olarak vereceğim, mezarlıklarla ilgili yetkisini koruduğu zaman Mezarlıklar Komitesi olarak görev yapar ve mezarlık vergisi tarh eder. -Ayrı bir sandıktır o. Ta Osmanlıda ortaçağlardan gelen kır bekçileri konusudur, destebanlar ki aslı da bir defa tekrar söylemiştim bunu, desteban, kır bekçisi, ta ortaçağdan gelen kır bekçileri ile ilgili olarak ayrı görev yapar, köy ihtiyar heyetleri ve o konuda topladığı vergi de ayrı bir sandıktır. Kır bekçileri, desteban sandığıdır, sıhhat-i umumiye için. Yani bizim belediye dediğimiz hizmetleri için, sandık hizmetleri için toplanan ayrı bir paradır. Bunlardan birinden diğerine harcama yapamaz idare heyetleri. Harcama yapması için üstten onay alacak. Vergi tarh eder, vergi tarh etmekte itiraz şu bu olduğunda, kısaca geçiyorum

aslında bunlar çok uzun uzun konuşulacak konulardır sayın arkadaşlar; muhtarın veyahut da ihtiyar heyetinin yerine geçip kaymakamlıklar kendileri vergi tarh edebilir vesaire vesaire. Yani sayın arkadaşlar; hangi noktadan alırsanız alınız bugünkü yapımız itibarıyla bir, çağdaş anlamda bir köy, yerel yönetimi olduğunu söylemek mümkün değildir. Nedir yapılması gereken? Yapılması gereken sayın arkadaşlar; yeni bir yasal düzenlemedir, dağınık mevzuatı toplamaktır, bir tüzel kişilik vermektir, yetkilerini, görevlerini açıkça ortaya koymaktır. Bugün ben iddia ediyorum, geçmişte çok defa iddia ettim yine iddia ediyorum. Bugün köyü yönetenler yani muhtarlar ve ihtiyar heyeti üyeleri, mümkün değil, hangi mevzuatı, hangi yasaları uygulayacağını bilmezler, bilemezler. Yalnız onlar değil, daha üst mevkilerdeki bürokratlar bile bilemezler, çok yasaları, çok mevzuatı karıştırıp da bulmak mecburiyetindedirler. Bu ise kesinlikle sonuç doğurmaz sayın arkadaşlar ve özellikle de kaymakamlıkların aşırı yetkisini muhtarlıklar üzerinden, köyler üzerinden kaldırmak lâzım. Kaymakamlıkların sırası geldiğinde veyahut canları arzu ettiği zaman onun yerine geçip onun adına vergi tarh etmesi ve benzer konuları kaldırmak lâzım. Bugün bu düzensizlik içinde görmekteyiz, sahih olmaktayız, pek çok köyümüzde çoğunluğu sağlayan taraf ihtiyar heyetinde, muhtar ve ihtiyar heyetinde muhalefetten olan tarafı, çoğu kez toplantıya bile çağırılmamaktadır, haber bile vermemektedir ve bunu önleyecek bir yasal düzenleme de bulunmamaktadır. Yapılması gereken gayet açıktır sayın arkadaşlar ve ben şunu söyleyeyim. Aslında benim inancımaya göre köy ile kent arasında yerel yönetim bakımından hiçbir fark olmaması gerekir. Nitekim genel olarak da uygulama budur. Batı ülkelerinde de böyledir, doğu ülkelerinde de böyledir. Anglosakson sistemi değişmektedir. Onun dışında belde veyahut da komün, uluslararası anlamda komün. Komün derken ideolojik anlamda kullanmıyorum, yani belde anlamında, komün idaresi tektir. Yani yüz kişilik bir köy de komündür, beldedir, yüz bin kişilik veyahut da yüz milyonluk, yüz milyon yok ya, on milyonluk bir belde de aslı, niteliği değiştirmez sayın arkadaşlar. Yani hizmeti, vereceği hizmet değişmez ve örneğin Fransa'da ve bütün kıta Avrupasında küçük bir, yüz kişilik bir şeyde belediyededir, belediye başkanı vardır

Paris'in de belediye başkanı vardır. O aslında önemli değil. Bizde ta Osmanlıdan beri değişti bu sistem ve ikiye bölündü. Muhtarlık ve belediye. Önemli değil. Adı muhtar olsun, köyün, köy yönetim başkanının adı kaner organı, ihtiyar heyeti olsun veyahut da başka birşey olsun önemli değil. Ama niteliğini geliştirmek lazım, sayın arkadaşlar. Getirmezsek sürekli olarak bu konu tokezleyecektir ve köy yerel yönetiminin beklenen hizmeti vermesini de hiçbir zaman sağlamak da mümkün olmayacaktır. İlginç bir gelişme söyleyeyim size. Bugünlerde olan birkaç, 14 Aralık tarihli Milliyet Gazetesinin araştırma ve ekonomi bölümünde koskocaman bir başlık. Muhtarlar sayın başkan oluyor. Türkiye'de Anavatan Hükümetinin, Sayın Özal'ın yeni projesinden bahsediyor. Muhtarı belediye başkanlığı, yani köy heyetlerini başkanlık, belediye niteliğine dönüştürme gayretlerinden ve muhtarların da aynı görevi yükleneceklerinden söz ediyor. Sayın Özal cesaret ediyor bunu yapmaya 40,000 kûsur muhtarlık olan bir ülkede ve kötülemek için söylemiyorum, yahut küçük görmek için düşünmüyorum ama sosyal seviye bakımından özellikle doğuda, güney doğuda çok büyük farklar vardır. O seviyeye rağmen göze alabiliyor bunu. Demek ki bizim bunu çok daha kolay şekilde ele almamız gerekir.

Su işleri, kısa başlıklar halinde alıyorum sayın arkadaşlar konuları, su işleri geçmişte bir kaç kez ben dile getirdim burdan, tekrar getireyim. Su işleri bir keşmekeşliktir. Yönetim bakımından, yönetsel bakımdan bir keşmekeşliktir. Ve su işleri konusundaki yönetsel düzen, bizdeki yönetsel düzen dünyanın hiçbir yerinde yoktur. Bütün ülkeler, istisnasız bütün ülkeler inceleyin su konusunu, gerek içme suyu konusunu, gerek sulama suyu konusunu, burada tabii esas olan bizim üzerinde durduğumuz içme suyu konusudur. İçme suyu konusunu da tüm ülkeler kurumlaştırmaktadır, bütünleştirmektedir. Yani tek tek yerel yönetimlerin yetkisine bırakmamaktadır. Bizde nedir bugün olan? Her köyün ayrı bir su şebekesi vardır veyahut da birkaç köyün. Proje adı altında birkaç köyün birleştirilmiş şeyi vardır. Sayın arkadaşlar, küçük bir köyün yahut da küçük birkaç köyün bir su projesini tek başına yürütmesi mümkün

degildir. Adam tutar, zaten suyun kaynağı köyden kilometrelerce ötede, adam tutar orasını çalıştırmak için, onu denetlemesi mümkün değildir. Adam tutmaz, çalışmaz sistem. Su borusu bozulur, patlar veyahut da su motoru bozulur günlerce aksar ve ülkemizde özellikle Mesarya bölgesinde yaz aylarında hemen hemen her köyün bazen haftalarca, aylarca çektiği su sıkıntısı, büyük oranda su sıkıntısından değil, organizasyon-suzluktan, düzensizlikten dolayıdır.

Dolayısıyla sayın arkadaşlar, burda da yapılması gereken şudur. Ben yapılması gerekeni söylüyorum. Yapılması gereken bütün su sistemini, içme suyu sistemini, ya tüm ülke çapında artık bir araştırma konusudur o, bir yönetime bağlamak veyahut da ilçelere göre bağlamak, veyahut da ilçelerde belirli ana merkezlere bağlamaktır. Su kaynaklarını tek bir depoya veyahut da depoları birleştirerek verirsiniz ve ordan tümüne dağıtırsınız. Yerel yönetimlere de dağıtım kalır suyun, dağıtım ve onun parasının tahsilatı kalır. Başka türlü bunu düzenleyemezsiniz sayın arkadaşlar. Mümkün değildir, rasyonel değildir, fizibil değildir ve bu sistem devam ettiği müddetçe de her çağda, her dönemde susuzluk çekecektir insanımız, özellikle yaz aylarında çekecektir ve bunun sebebi de, müsebbibi de katiyen o susuzluk olmayacaktır, yönetsel yapıdaki bozukluk olacaktır. Bununla sayın arkadaşlar...

KEMAL EMİRZADE(Lefkoşa)(Yerinden)- Yeyla Sulama Projesine benzetmesinler de.

İSMAİL BOZKURT (Devamla)- Onun gibi.

KEMAL EMİRZADE (Devamla)- Ona benzetmesinler de daha fazla işler sarpa sarar.

İSMAİL BOZKURT (Devamla)- O başka tabii. Ben ilkesini söylüyorum Sayın Emirzade. Olması gerekeni söylüyorum.

Başka bir konu sayın arkadaşlar; hiç el atılmayan bir konu. Gerçi Taşkent Atasayan dostum, sınıf arkadaşım kusura bakmasın biraz da iyi taraflarını söyleyin der ama muhalefet olarak iyi tarafları zaten söylemek gerekmez. Bizim görevimiz kötü tarafları görüp de eleştiri yapmaktır. O eleştirilerle birlikte bizim görüşlerimizi ortaya koymaktır. Yapılabilecekleri ortaya koymaktır, biz onu yapıyoruz. Hiç yapılmayan bir konu ve bu ülkenin büyük bir sorunu, büyük sorunlarından biri, bir çevre sorunu. Ağillar konusu ve keçi konusu. Neye çözümlenemiyor bu işler, anlamak mümkün değil. Bir keçi sorunu nasıl çözümlenemez bu ülkede? Yasası var.

İÇİŞLERİ, KOYUŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANLI
TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) - Keçi yasağı var.

İSMAİL BOZKURT (Devamla) - Keçi yasağı. Yasası var, niye uygulanmıyor? Bunu anlamak mümkün değil sayın arkadaşlar. Ana bazı işleri yapmak için, bazı uygulamalara girmek için bazı karşılıkları da göze almanız gerekir ve elbette gücenecek insanlar da çıkacak. Ama kimseyi gücendirmeye veyahut da bunlar zaten bu keçi ile ilgili olan insanların sayısı da fazla değil, bunları gücendirmemek niyeti ile hareket ederseniz zaten o sorunu çözmeniz mümkün değildir. Aynı şekilde ağullar konusu. Geçmiş yıllarda en azından bütçeye küçük dahi olsa, devlet kulak kabilinden dahi olsa ödenekler konurdu. İşte ağulların dışarıya, köy dışlarına veyahut da kent dışlarına çıkarılma projesi diye. Bu yıl bir baktık bütçede, o da silindi tamamı ile. Yani demek ki tamamıyla vazgeçildi bu iş. Artık kaderine bırakıldı. Oysa ki bu da bir devlet görevidir ve ciddiyetle ele alınması gerekir. Bu sorun yalnız köylerimizde değil sayın arkadaşlar, kentlerimizde de mevcuttur. Lefkoşa'da da var, Mağusa'da da vardır, Girne'de de vardır, belediye olan diğer yerlerimizde de vardır, en büyük turistik potansiyeli olan yerlerimizde de vardır ve gerçekten de bir çirkinliktir, bir çevre sorunudur, gerçekten devletin ele alınması gereken, çözümlenmesi gereken ve çok büyük bir sorun da değil, çok büyük paralar istediğine de inanmıyorum, bütün yapılacak olan iş organizasyondur. Mevzuat eksikliği varsa mevzuat yaratmaktır ve bu zorunluluğu getirmektir.

HUSEYİN ANGOLEMELİ (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Aytaç Bey'e bırakmışlar o işi.

İSMAİL BOZKURT (Devamla) - Aytaç Beyin ilgisi yoktur efendim. Belki dolaylı olarak ilgisi var ama ağullar konusu benim bildiğim keçi yasağı konusu...

TARIM VE ORMAN BAKANİ AYTAÇ BEŞEŞLER (Yerinden) - Sizi bakmayın sizin milletvekillerinize.

İSMAİL BOZKURT (Devamla) - Evet. Polis konusuna kısaca değinmek istiyorum sayın arkadaşlar. Tabii çok söylendi, geçmişte de söylendi, bugün de söylendi sanıyorum. Bu polis konusunun da artık çözümlenmesi gerekir sanıyorum. Sivilleştirilmesi konusunda söz ediyorum burada. Kısa bir süre önce Sayın Cumhurbaşkanı da bu konuda ansızın bir beyanatta bulunmuştu. Artık bu İçişleri Bakanlığına polis bağlanmalı şeklinde. Bu konuda da bizim görüşlerimizin değişmediğini, en az ben temas, kısa temas ederek geçeyim.

Değirmek istediğim başka bir konu sayın arkadaşlar, yasalarımızdaki ve uygulamalarımızdaki kent, köy ayırımıdır. Belki İngiliz sömürge yönetiminden kalma bir mirastır. Ama bu mirasın kaldırılması gerekmektedir. Birkaç yıl öncesine kadar eğitimde bile bu vardı. Eğitim Bakanlığının bütçesi getirilirken bu Meclise, bir bakıyorduk bir de ne bileyim ne fonu, şu anda hatırlamıyorum vardır. O fondan her okula her öğrenci başına verilen bir miktar para vardır, birkaç yıl öncesine kadar bir bakıyorduk köy çocuğu için ayrılan para daha düşük, kentteki çocuk için daha büyük. Sonunda ne ise o müdahalelerle, tartışmalarla o ortam kalktı ortadan ve eşitlendirildi. Ama bugün başka eşitsizlikler vardır. Örnek olarak desteban konusunu gündeme getirmek istiyorum. Desteban dediğimiz nedir sayın arkadaşlar?

NACİ T. USAR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Kır bekçisi.

İSMAİL BOZKURT (Devamla) - Bekçisidir, kır bekçisidir. Bir nevi polistir, bir nevi polis görevlisidir ve devlet bu polis görevini bir yerel yönetime bırakmıştır. İlke olarak yanlış değildir bu ve parasını da, bu kır bekçilerinin parasını da, en az yarısını köylüye veyahut da orda oturanlara verme mecburiyeti tanımıştır. E, peki aynı şeyi devlet kentte oturan vatandaşlar için polis bakımından uygulamakta

midir? Uygulanmamaktadır. Yani devlet kentteki asayiş kampı görevliğini kendisi direkt olarak kendi bütçesinden sağlarken, köyde aynı asayiş sağlamayı yurttaşın ensesine bırakmaktadır. Bu bir hatadır sayın arkadaşlar. Bırakılmasına karşı değiliz, ben onu söylemek istemiyorum. Bu bırakırken devlet onun en azından gelirlerini de sağlamalıdır o yerel yönetime. Sağlamadığı takdirde bu eşitsizliği ister istemez doğurmuş olur. Aynı şekilde kent-köy ayırımı bakımından yolları ortaya koymak istiyorum. Bir köye yol yapmak için ille de o köyün yarı katkıda bulunması gerekir bütçeye. Niçin bu böyledir?

MALİYE VE GÜMRÜKLER BAKANI MEHMET BAYRAM
(Yerinden) - Uzun süredir yoktur böyle bir uygulama.

ERGÜN VEHBİ (Lefköşe) (Yerinden) - Zaten yapılmıyor ki köy yolları.

İSMİL BOZKURT (Devanla) - Efendim?

MEHMET BAYRAM (Devanla) - Kalktı o çoktan.

ERGÜN VEHBİ (Devanla) - Ondan vazgeçtiler.

FADİL ÇAGDA (Girne) (Yerinden) - Yollar yapılmıyor çünkü.

İSMİL BOZKURT (Devanla) - Vazgeçtiyseniz çok iyi. Vazgeçildiyse. Benim bildiğim halen daha uygulanmaktadır ve köylerden istenmektedir bu.

MEHMET BAYRAM (Devamla) - Evet, hep sizin söyledik-
leriniz doğru.

ERGUN VEHBİ (Devamla) - Köy yolları yapılmadığı için
o program ortadan kalktı.

İSMAİL BOZKURT (Devamla) - Kalktı ise çok güzel.

FADİL ÇAGDA (Devamla) - O hizmet de kalktı Sayın
Bozkurt.

ERGUN VEHBİ (Devamla) - Yani yollar yapılmadığı için
köylerde o program kalmadı demektir.

MEHMET BAYRAM (Devamla) - Evet Sayın Vehbi.

İSMAİL BOZKURT (Devamla) - Evet Sayın arkadaşlar...

MEHMET BAYRAM (Devamla) - Doğrudur dediğin.

İÇİŞLERİ, KOYİŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANI
TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) - Adam Kıbrıs'ta yaşamaz ki
bilsin köy yollarının yapılıp yapılmadığını. Adam
Strazburg'tan gelmez. Gözümüz yok ama...

MEHMET BAYRAM (Devamla) - Dış gezilerden fırsat mı
bulur?

ERGUN VEHBİ (Devamla) - Onu da tertiplediniz, o işi de
hallettiniz. Köy yolları gibi o işi de hallettiniz.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Köye gitmez ki görsün
yolları. Devamlı İstanbul, İstanbul-Londra.

İSMAİL BOZKURT (Devamla) - Evet sayın arkadaşlar,
birkaç konuya da ana başlıklar halinde kısa kısa değinerek
konuşmamı bitirmek istiyorum.

Köy muhtarlıklarına ve belediyelere, yerel yönetimlere uygulananlarla ilgili olarak, yani yerel yönetim-merkezi yönetim arasındaki ilişkilere değinmek istiyorum ve burdaki ilkeyi vurgulamak istiyorum. Çok kitaplar vardır bu konuda, İdare Hukukunun temel bir ilkesidir bilmek gerekir. Merkezi yönetimle yerel yönetimler arasında hiyerarşik bir düzen yoktur sayın arkadaşlar. Yani merkezi yönetim, yerel yönetimlerin hiyerarşik amiri değildir. Kaymakam hiyerarşik bir düzen içinde İçişleri Bakanlığı ile. Fakat gerek İçişleri Bakanlığı ile gerek kaymakamlıkla belediye veyahut da muhtarlık hiyerarşik bir ilişki içinde değildir. Alt-üst ilişkisi yoktur. Tamamıyla ayrı yönetimlerdir ve İdare Hukuku bu konuda çok gelişmiştir. e emir verebilir üst astlara, üst ast şeklinde nitelendirilse bile, ki öyle de nitelendirilemez. Ne emir verebilir, ne onun yapmadığı işi yapmak için onun yerine geçebilir. Ancak yapabileceği, merkezi yönetimin, yasaların kendisine açıkça yetki verdiği konularda yetki kullanmaktır. Yani bir konuda yasa yerel, o yerel yönetime kesin yetki vermiyorsa da onay gerektiriyorsa, tabii ilkesine karşıyız biz, o başka, ama yasada varsa o konu, onu uygulayabilir İçişleri Bakanlığı veyahutta kaymakamlıklar. Onun dışında müdahale etmemesi gerekir. Oysa ki görmekteyiz, büyük müdahaleler olmaktadır ve Taşkent Atasayan dostum yine hoşgörsün; daha birçok yerde de kaymakamlıklarımız kaza müfettiş muavinliklerimiz, daha da ileriye giderek, bu üst gibi hareket etme konusunda daha da ileriye giderek, Devletin veyahut Hükümet temsilcisi gibi değil kendilerini, partinin temsilcisi gibi görmekte, muhtarlarla, idare heyeti üyeleri ile, ihtiyar heyeti üyeleri ile partinin temsilcisi gibi ilişkiye girmekte ve onlara çok kez baskılar da uygulamaktadırlar. Bu konuda elimizde çok belirgin örnekler de vardır. Bunu, ne kadar yoktur derlerse desinler, açıkça bunu uygulayanlar vardır.

KEMAL EMİRZADE (Lefkoşa) (Yerinden) - Doğrudur, doğru İsmail Bey.

İSMAİL BOZKURT (Devamla) - Bunu da en azından burda bir defa daha hatırlatmak gereğini duyuyoruz.

SALİH USAR (Girne) (Yerinden) - Oyle olmazsa niye tutayım dedi Sayın Bakan sabahleyin.

ERGUN VEHBİ (Lefkoşa) (Yerinden) - Parti komiseri, kaymakam değil parti komiseri.

İSMAİL BOZKURT (Devamla) - Festivaller ve panayır lar konusu vardır sayın arkadaşlar. Ne kadar bir curcuna olduğunu ben sadece vurgulamakla yetiniyorum. Bu konuda da İçişleri Bakanlığına görev düşmektedir. Bir yasal düzenleme gerekirse yasal düzenleme yapılır, birşey yapılır, fakat bu curcunadan da kurtulunur. İsteyen, istediği gibi, istediği yerde panayır veyahutta festival yapamaz. Yapar ama belirli bir düzeni de olması gerekir bunun. Bu konuda da bir hatırlatma yapmak gereğini duyuyorum.

Ve yine sayın arkadaşlar; kısaca değineceğim, değinmek istediğim bir konu da ilçelerdeki protokol konusudur. Sayın İçişleri Bakanı lütfen kaymakamlarına talimat versin, protokolün nasıl olması gerektiğini öğretsin ve özellikle kaymakamlıkların, milletvekilleri ile, partilerle nasıl ilişkide olması gerektiğini öğretsin ve milletvekillerinin nerde olması gerektiğini de lütfen öğretsin.

KEMAL EMİRZADE (Devamla) - Öğretiyor efendim, öğretiyor.

İSMAİL BOZKURT (Devamla) - Çünkü sürekli olarak çok hoş olmayan olaylarla karşılaşmaktayız. Arkadaşlarımız karşılaşmaktadır. Basit bir şekilde çözümlenmesi gereken, çözümlenebilecek konulardır bunlar. Bunları da hatırlatmayı bir görev sayıyorum.

Enerji konusunda sayın arkadaşlar; ben çok uzun boylu konuşacak değilim. Geneli üzerindeki tartışmalarda bu konuda epeyce tartışmalar yapıldı, üzerinde duruldu. Bütçeye bu yıl büyük oranda bir ödenek kondu, bu konuda. Dileriz ki yıllardan beri kanayan bu sorun, en azından bu yıl herhalde bitmez ama bu Bütçedeki ödenek de çözümlenme aşamasına girmiş olur, başlamış olur ve halkımız da bu çözüm sağlandıktan sonra, bu sürekli elektrik zamları ile, peşpeşe elektrik zamları ile bunaltılmaktan kurtulur.

NACİ T. USAR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Ve elektrik kesintileri ile.

İSMAİL BOZKURT (Devamla) - Elektrik kesintileri ile bunaltılmaktan kurtulur. İnşallah o proje tamamlandıktan sonra bu iş de bir düzene girer ve halkımız da rahat eder, biz de rahat ederiz, kendileri de rahat eder. Saygılar sunarım.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın İsmail Bozkurt. Buyurun Sayın Bakan Taşkent Atasayan.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa) (Yerinden) - Uç misline çıkacaklar fiyatı o zaman.

ENVER EMİN (Lefkoşa) (Yerinden) - Taşkent; kısa.

ERDAL SUPEÇ (Lefkoşa) (Yerinden) - 20 dakikada biter, kısa.

NACİ T. USAR (Devamla) - 13.00'e kadar vaktin var Sayın Taşkent.

KEMAL EMİRZADE (Lefkoşa) (Yerinden) - Konuşan bütün milletvekilleri haklıdır diyeceksin.

ZİYA RIZKI (Girne) (Yerinden) - Biz doğru konuştuk, siz de...

İÇİŞLERİ, KÖYİŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANI TAŞKENT ATASAYAN - Tehdit edersin galiba Ziya Bey bizi?

Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; Uç, İçişleri, Köyüşleri ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı Bütçesi hakkında uç konuşmacıyı da dikkatle izledim.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Pek dikkatli değil ama.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Gerçi söz arasında lâf da attık, dedik ki iyi yaptıklarımızdan da bahsedin. Ama İsmail Bey birazcık...

ERDAL SUREÇ (Lefkoşa) (Yerinden) - Var mı iyi yaptığın birşey de bahsedecekler?

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Kenarından geçmiş olmasına rağmen pek temas etmedi. Bütün arkadaşlar yapılmayanları veya kendilerine göre kötü yapılanları, beğenmediklerini saydılar. İsmail Beyin dediği gibi bu da muhalefetin doğal hakkıdır ama, yıkıcı muhalefet yapmanın yanında, yapıcı muhalefet de bir yoldur, bunu hatırlatalım.

ŞALİH USAR (Girne) (Yerinden) - Bütün konuşmacılar mülayimdir bugün sana karşı.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Hafiye tutup aratacağız ne yaptı, görünen birşey yok ki.

RASİH KESKİNER (Girne) (Yerinden) - Yapıcılığı mı kaldı?

ERDAL SUREÇ (Devamla) - Zaten yaptığın birşey...

BAŞKAN - Karşılıklı konuşmayalım efendim, dinleyelim lütfen.

ZİYA RIZKI (Girne) (Yerinden) - Yıkıcı mı bizim yaptığımız?

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; önce konuşmacı arkadaşları yanıtlarken Sayın Bozkurt'un konuşması üzerine bazı bilgiler getirmek isterim. Şunu söylemek gerekir ki, Sayın Bozkurt'un konuşması daha fazla temennileri ve birçok konularda da hemfikir olduğumuz konulara değinmiştir Sayın Bozkurt. Bu bir çalışma, bir araştırma gerektiren bazı konulardır. Bilhassa su meselesi hakkında son zamanlarda bu konuya ciddi surette eğilmekteyiz. Su konusu hakkında önemli saydığımız ve bazı hususlarda hemfikir olduğumuz görüşleri mevcuttur. Yerel yönetimler hakkında da aynı şekilde bu hususta çalışmalarımız mevcuttur.

Keçi yasağı konusuna gelince; bildiğiniz gibi bir keçi yasağı vardır bu memlekette ve keçi yasağının olduğu bölgeler vardır. Bu keçi yasağının olduğu bölgelerde biz Bakanlığa geldikten sonra bir tesbit yaptık, on altı-on yedi bin civarında keçi mevcuttur. Yani...

ERGUN VEHBİ (Devamla) - İyi ki yasak var yani.

BAŞKAN - Dinleyelim efendim.

ALPAY DURDURAN (LeFKoşa) (Yerinden) - Allah Allah nerden geldiler?

OLGUN PAŞALAR (Lefkoşa) (Yerinden) - Devam et Sayın Bakan.

SALİH USAR (Girne) (Yerinden) - Çatlatacak bugün bizi Taşkent.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Bu 1974 Harekâtından sonraki oluşumlar dolayısıyla bu bölgelerde yasak olmasına rağmen on altı- on yedi bin adet keçi bugün bulunmakta ve bu vatandaşlarımızın geçim kaynağını teşkil etmektedir. Bu yasağı herhangi bir alternatif bulmadan bu yasağı yürürlüğe koymak bu vatandaşlarımızı büyük bir geçim sıkıntısı içerisine düşürecektir. Bunları koyunla değiştirerek veyahut da bu vatandaşlara başka bir iş sahası, başka bir geçim kaynağı göstererek bu soruna çözüm getirmekten başka çaremiz yoktur. Bu konuda birçok bölgelerden ve birçok arkadaşlardan, bürokrat arkadaş olsun, politikacı arkadaşlar olsun, bize gelen konularda yaptığımız değerlendirmede bunu ancak Et Kombinasi devreye girdikten sonra bunların peyderpey Devlet Üretim Çiftliklerindeki koyunlarla mübadele ettirerek o yönde tüketilmesi ve bu keçi yasağı meselesine de kesin bir çözüm getirilmesi yolunda bir düşüncemiz mevcuttur.

HUSEYİN ANGOLEMLİ (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Gerek kalmaz Sayın Bakan, o güne kadar ağaç kalmayacak.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Sayın Başkan...

HUSEYİN ANGOLEMLİ (Devamla) - Uyarıyoruz seni Sayın Bakan, ağaç kalmayacak.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Görüyorsunuz yani...

BAŞKAN - Evet sayın milletvekilleri...

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Cevap verirsem iyi olmayacak.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; lütfen konuşmacıyı dinleyelim.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Sayın Bozkurt'un, ağılların köy dışına çıkarılmasıyla ilgili olarak Bütçemizde geçen sene ödenek olmuş olmasına rağmen, bu sene ödenek olmadığına değinmiştir. Doğrudur, bu sene Bütçemizde ağılların köy dışına çıkarılması ile ilgili olarak ödenek yoktur ama yanılmıyorsam doksan bir milyon lira civarında bir ödenek bu maksat için Tarım Bakanlığı altında mevcuttur. Bir tek...

İSMAİL BOZKURT (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Bu maksat için?

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Bu maksatlar için. Yani ağılların köy dışına çıkarılması ve ıslah edilmesi konusunda Tarım Bakanlığı altında mevcuttur. İki Bakanlık altında ayrı ödenek olmasını mahzurlu gördüğümüz için ödeneği Tarım Bakanlığı altına koyduk ve biz İçişleri Bakanlığı olarak Tarım Bakanlığıyla koordineli olarak bu işleri yürütmeye çalışacağız.

Festivaller bir curcuna haline dönüşmüştür, bir de ilçelerdeki protokol konusunda hakikaten bu konuda İsmail Beye hak veriyoruz. Bu konuda da gerekli notumuzu aldık. Gerçi işin farkındayız, bilhassa her yerde bir panayır, her yerde bir festival, bunun artık bir düzene,

intizama girmesi gerekir. İlçelerdeki protokolda, merkezdeki protokolda bile olan hatalar zaman zaman düzeltilmeye çalışılıyor. Bunda ilçelerde de gerekli tertibat alınacaktır.

Enerji konusunda müteaddit defalar bu Kürsüden olsun beyanat halinde bilgi verdik, ben ve diğer arkadaşlar da. Bu konu, bilmiyorum burada zamanınızı almak gerekir mi, bu yıl tahminimize göre Bütçeye gerekli ödenek konmuş ki bu konan ödenek, esas gerekli ödeneğin çok az bir miktarıdır. Bu sene bununla başlanacağını tahmin ediyoruz. Zaten eğer proje gerçekleştirilecekse, yirmi ayla otuz ay arasında bir zaman alır ve projenin gerçekleştirilebilmesi ve bu konuda çalışmalar yapılmaktadır. Sistem seçilmiş durumdadır. Tahmin ediyorum, önümüzdeki aylar içerisinde ihaleye çıkılıp bu sorun da bağlanmış olacaktır.

ERDAL SUREÇ (Lefkoşa) (Yerinden) - Daha başlayıp başlamayacağını da bilmez.

NACİ T. USAR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Hayır, yani yirmi ay sonra mı başlayacak proje, yoksa yirmi ay mı devam edecek?

SALİH USAR (Girne) (Yerinden) - Sayın Bakan, kesin olarak birsey söyleyebilir misiniz?

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; Sayın Feridun Onsav'ın kulüp ve derneklerle ilgili olarak yaptığı konuşma bana biraz hayali geldi. Tabii bunu arkadaşla, aynı şekilde Ziya Beyin Belediyeler Yasası ile ilgili iddiaları için de söyleyeceğim. Biz, Bakanlık olarak bir Dernekler Yasası hazırladık, tasarı olarak. Bu Dernekler Yasası, Bakanlar Kurulunun onayından geçmiş ve Meclise sevk edilmiştir. Şimdi bunun maddeleri üzerinde konuşmak, nitekim Feridun Bey bize maddeleri üzerinde yorum yapmadı ama Ziya Bey Belediyeler Yasasının maddelerini de alıp yorum yapmıştır.

ERDAL SUREÇ (Devamla) - E, yapacak tabii.

ZİYA RIZKI (Girne) (Yerinden) - Gelmeden, bekleyelim gelsin?

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Kaldı ki Belediyeler Yasası Tasarısı hâlâ daha, yani henüz Bakanlar Kurulunun gündemindedir. Daha Meclise dahi gelmedi. Yok bunun falan maddesi şöyle, filân maddesi şöyle, filân maddesi Girne Belediyesini falan maddesi...

ERDAL SUREÇ (Devamla) - İyi ya, uyarıyor sizi işte.

BAŞKAN - Dinleyelim efendim, dinleyelim.

SALİH USAR (Devamla) - Nasreddin Hoca gibi, çeşmeye yollamadan tokadı basıyor size.

BAŞKAN - Dinleyelim lütfen. Söz kesmeyelim lütfen.

ZİYA RIZKI (Devamla) - Hade, hade devam.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Benim niyetim bugün birkaç kişiyi çatlatmaktır Sayın Başkan, onu söyleyeyim.

ZİYA RIZKI (Devamla) - Bak ben sabırlıydım, sen de sabırlı ol.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri...

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Benim niyetim bugün birkaç kişiyi çatlatmaktır.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; lütfen konuşmacının sözünü kesmeyelim, dinleyelim.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Dernekler Yasası bugün Meclise sevk edilmiştir. Son şeklini komisyonda, komisyondan sonra Genel Kurulda alacaktır. Onun için bu konuda birşey söylemek bence gereksizdir. Bu konuda münakaşa, ha eğer Dernekler Yasasını ben temenni ederdim ki öyle birşey tabii biz Bakanlık olarak ancak şu şekilde eleştirilebilirdik. Dernekler Yasasını hazırlayıp da Meclise sevk etmediniz derseniz o zaman kabul ederdim ama hazırladık. İyi hazırlandı, kötü hazırlandı, Meclisten nasıl geçer, ne şekil alır, orası geçtikten sonra konuşulur ve onun maddeleri üzerindeki münakaşayı, o yasaın yasalaşması esnasında komisyonda veya burda yapabiliriz.

ERDAL SUREÇ (Lefkoşa) (Yerinden) - Bekleyelim geçsin de ona göre eleştirelim madem ki. Burda da eleştirmeyelim, geçtikten sonra, yasal olduktan sonra eleştirelim.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Köylerde gençlere yapılanları soruyor. Zannederseniz arkadaşımız pek fazla köylere giden bir arkadaşımız değildir herhalde.

NACİ T. USAR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Kim?

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Feridun arkadaşımız.

NACİ T. USAR (Devamla) - Hiç köylerden çıkar mı?

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Herhalde bilmiyorum, bizim İçişleri Bakanlığı olarak, Sayın Rızkî da bunu iyi dinlesin, 1987 senesinde hizmet olarak bütçe olanakları nispetinde, olanaklarımız nispetinde köy yollarını olsun, mezarlığından tutun, park yerine olsun, Atatürk Büstüne olsun, yani köyün ihtiyaçlarını, suyundan elektriğine, armatürüne kadar, bu konularda hemen hemen el atmadığımız hiçbir köy yoktur bu Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti hudutları dahilinde.

KEMAL EMİRZADE (Lefkoşa) (Yerinden) - Gaziveren'in su sorunu devam ediyor.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Gaziveren'in su sorunu da yakında halledilecektir. Su kaynağı bulunmuştur.

KEMAL EMİRZADE (Devamla) - Ha halledilecek.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Suyun kaynağı bulunmuştur ve yakında o da devreye girecektir.

KEMAL EMİRZADE (Devamla) - Çatlattın o muhtar Allah için.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Çünkü bütçede olmamasına rağmen, Gaziveren olarak spesifik olarak bütçede olmamasına rağmen oraya el attık, kaynağını bulduk. Ancak motoru vesair aksam için köylünün bir iddiası var, diğer kuyu yedek kalsın, biz de diyoruz bunun süratle olabilmesi için diğer kuyudan buraya getirirsek derhal devreye koyabiliriz ve...

NACİ T. USAR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Akçay'da çeşmelerden kum akar Sayın Bakan, onu da biliyor musunuz?

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Bunu iyi hatırlattın Sayın Kemal Emirzade arkadaşım. Bu biraz önce Sayın Feridun Onsav, Ziya Bey de birazcık...

ZİYA RIZKI (Girne) (Yerinden) - Hade konuş da not edelim. Bırakmayız ya seni bugün. Bugün düştün elimize.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Bu Hükümet diyor, muhtar veya azası CTF'li, TKP'li olan köylere hizmet götürmez diyor. İşte bu köyümüzde muhtar CTF'lidir Sayın Kemal Emirzade.

KEMAL EMİRZADE (Devamla) - Her gün için kafasında...

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Ve o köye Başbakanın ziyaretinin ertesi günü bu hizmet başlamıştır.

BAŞKAN - Dinleyelim efendim.

KEMAL EMİRZADE (Devamla) - Kaç defa söylemişti?

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Ve şimdi neticesi gelmek üzeredir muhterem arkadaşlarım.

NACİ T. USAR (Devamla) - Akçay'da çeşmelerden kum akar Sayın Atasayan, onu ne yapıyorsunuz?

MEHMET CİVA (Lefkoşa) (Yerinden) - Her işiniz de yarı buçuk, bekler bu iş de.

FADIL ÇAGDA (Girne) (Yerinden) - Hisarköy listenizde var mı Sayın Taşkent Atasayan? Hisarköy?

ENVER EMİN (Lefkoşa) (Yerinden) - O da var.

MEHMET CİVA (Devamla) - UBF'ye yüklenme belgesini de önüne uzattınız.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - İnönü'nün arsa meselesi maaleşef Cumhuriyetçi Türk Partisi tarafından temcit pilâvı gibi her sabaha yakın önümüze konur. Birşey söylemek gerekmez. On defa söyledik, yüz defa söyledik bunu, vaktinizi

almayalım. Eğer bütçemize bakılırsa, bu sene içme suları şebeke ve iskaiye hattı yenilemeleri için 695.000.000 lira civarında bir ödeneğimiz mevcuttur ve bu ödenekten geçen sene mevcut on projemiz, Akdeniz içme suyu olsun, Ağıllar, Altınova içme suyu olsun, diğer Ulukışla sulama suyu olsun, Gelincik sulama suyu olsun, ayrıca diğer bölgelerimizde projelerimiz tamamlanmak üzeredir ve sene sonundan önce tahmin ederim bu projeler tamamlanmış olacaktır.

Polis meselesi için çok şeyler söylendi. Çok sorular soruldu, çok cevaplar verildi. Tekrar o konuya daha fazla değinmek istemiyorum.

TARIM VE ORMAN BAKANI AYTAÇ BEŞEŞLER (Yerinden) - Tabii Sayın Bakan, saat 13.00'e geliyor.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Çünkü söylenecek yeni birşey yoktur.

SALİH USAR (Girne) (Yerinden) - Niye değinmiyorsun?

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Partizanlık konusunu kesinlikle reddederim ve kabul etmiyorum. Bu Hükümet, bu Ulusal Birlik Partisi - Yeni Doğu Partisi Hükümeti...

MEHMET CİVA (Devamla) - Bağışıklık kazandın.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Kesinlikle partizanlık yapmamaktadır.

MEHMET CİVA (Devamla) - Reddeden, çünkü bağışıklık kazandın o işlere, farkında değilsin.

BAŞKAN - Dinleyelim efendim.

SALİH USAR (Devamla) - Emin öyle düşünmüyor ama.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Kesinlikle partizanlık yapmamaktadır.

MERHET CİVA (Devamla) - Bağışıklık kazandın, o kadar çok partizanlık yapan ki bağışıklık kazandın ve farkında değilsin.

BAŞKAN - Sayın Civa, lütfen müdahale etmeyelim efendim dinleyelim.

ENVER ELİN (Devamla) - Sen farkında mısın?

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Kaymakamlıklar diyor parti görevlisi gibi iş yapmaktadır.

ERDAL SUREÇ (Lefkoşa)(Yerinden) - O doğrudur işte.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Bu da, bu da geçerli birşey değildir.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden) - Parti komiseri,

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Zaten bütün iddialar böyle muhayyel birşey, yani somut birşey yoktur, yani falan filanı yaptı.

EŞBER SERAKINCI (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Soyut, hep soyut.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Bu bunu aldı alâ, kuduru,

İSMAIL BOZKURT (Gazi Mağusa)(Yerinden) - O zaman bilmen kaymakamları demektir.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Hangi muhtara biz teklif ettik partisinden istifa etsin?

ERDAL SUREÇ (Devamla) - Hepsine.

KEMAL EMİRZADE (Lefkoşa)(Yerinden) - Kaç tanesine?

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Kendiler, kendi gönülleriyle geldiler, yani bizim davetimizle gelmediler, partimiz açıktır ve...

İSMAİL BOZKURT (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Kumyalı Muhtarı nasıl geldi Taşkent?

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Kumyalı Muhtarı gelmemiştir Sayın Bozkurt. Bağımsız olarak görevine devam etmektedir.

ALFAY DURDURAN (Lefkoşa)(Yerinden) - İyi izliyorsunuz maaşallah.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Serdarlı'nın muhtarı geldi ve Serdarlı'nın belediye başkanı geldi.

ERGIN ABDULLAH (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Köprü'yü söyle bize Sayın Bakan.

MEHMET CİVA (Lefkoşa)(Yerinden) - Nasıl geldiler?

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Kendi gönülleriyle. Koşa, koşa yuvaya döndüler.

EŞBER SERAKINCI (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Doğruyu bularak.

İSMAİL BOZKURT (Devamla) - Yakında Kumyalı muhtarı da geçerse size.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Geçebilir, zaten aynı fikirdedir. Görüşü aynı, dünya görüşü aynı.

İSMAİL BOZKURT (Devamla) - Pazarlığı devam ediyor.

EŞBER SERAKINCI (Devamla) - Doğruyu buluyor da da.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Hiç pazarlığımız yoktur, kesinlikle.

İSMAİL BOZKURT (Devamla) - Pazarlık devam ediyor.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Kesinlikle. Eğer yürüyecek olsaydık Kalavaç muhtarının üzerine yürürdük.

İSMAİL BOZKURT (Devamla) - Yürü, yürü.

GENÇLİK, SPOR VE ÇALIŞMA BAKANI GUNAY CAYMAZ (Yerinden)- Rahmetli oldu.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden) - Hiç inandırıcı olamadın.

ALPAY DURDURAN (Lefkoşa)(Yerinden) - Yürümediniz mi?

İSMAİL BOZKURT (Devamla) - Hiç inandırıcı olamaz Taşkent.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Girne'de Kombos'la Fehim Küçük "T"lerini satmışlar, yeni "T" vermişler. Bu bilgisi Sayın Feridun Onsav'ın tahmin ediyorum yanlıştır. Şu ana kadar bizde öyle bir bilgi yoktur. "T"lerini satmış olsalar dahi bilgimiz olacaktı. Kaldı ki yeni "T" verilmesi kesinlikle bilgimiz dışındadır ve böyle şey yoktur diyebilirim ama bir kez daha araştıracağım yüzde yüz emin olabilmek için.

Değirmenlik'in su meselesine gelince. Değirmenlik'te bir suyun kuruma meselesi oldu. Değirmenlikliler o dilekçe ile bize müracaat ettiler, o dilekçe üzerine biz gerekli incelemeyi yapıp, ekiplerimizi gönderdik. Su Dairesinin ekipleri orda inceleme yaptı, su tespiti yaptıktan sonra İskân Bakanlığına Değirmenlik'teki su durumu budur şeklinde bir rapor gelmiştir ve ona göre İskân Bakanlığının tarla ve arazi konusunda işlem yapmasını talep ettik İskân Bakanlığından.

İSKÂN BAKANI ONAY F.DEMİRCİLER (Yerinden) - Yapıyoruz efendim, yapıyoruz.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Yapıyorsunuz, çok güzel.

EŞBER SERAFINCI (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Bakanları da korkuttu bırak belâ. Kaymakamları değil, bakanları da korkuttu.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Partilerin yürüyüşüne izin verilmedi diyor. Partiler nümeyiş yapmaz benim bildiğim kadarı ile Feridun Bey. Yani bir destek verebilir bir yürüyüşe ama parti yafta elinde, mikrofon şeyinde nümeyiş yapması biraz tuhaftır.

ALPAY DURDURAN (Lefkoşa)(Yerinden) - Onu da sen düzenledin.

ERGUN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden) - Niçin yapmasın?

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Burdadır, meydan burdadır Ergün Bey. Meydan burasıdır.

ERGUN VEHBİ (Devamla) - Allah Allah. Yeni yeni kurallar.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Partiler sokağa döküldüğü anda anarşi başlar Ergün Bey. ki bunu hiçbir zaman temenni etmeyiz.

ERGUN VEHBİ (Devamla) - E, siz hep sokakta dolaşırsınız. BRT ile beraber hep sokakta, köylerde. Biz gelmeyelim, gitmeyelim ha. Hep siz gideceksiniz.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Gezilerimiz açıktır isteyen arkadaşlar gelebilir bizimle beraber.

MALİYE VE GÜMRÜKLER BAKANI MEHMET BAYRAM (Yerinden) - Katılabilir.

SALİH USAR (Girne)(Yerinden) - Açık oturum yapalım köylerde, televizyonda, meydanlarda Sayın Atasayan hep beraber.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Çok yaptık.

TARIM VE ORMAN BAKANI AYTAÇ BEŞEŞLER (Yerinden) -
Hade bitir.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Bir dakika, daha Ziya
Beye gelmedik.

Ziya Bey bize eski bir belediyeçi olarak...

EŞBER SERAKINCI (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Başkanı
olarak.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Belediyeçi daha kalıcı
birşeydir.

ERDAL SUREÇ (Lefkoşa)(Yerinden) - Belediyeçi mi?
Belediye Başkanlığı yaptı adam.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Belediye Başkanı da
belediyeçidir, belediye meclis üyesi de belediyeçidir...
Yani küçümsenecek birşey değil.

ZIYA RIZKI (Girne)(Yerinden) - Bırak Erdal. Şerefimiz
üzerimizdedir, lafla olmaz. Keyfe bak.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Bittabii. Saygımız, sevgimiz
sonsuzdur Sayın Ziya Rızki. Saygımız baki kalmak kaydı ile...

Sayın Ziya Rızki bir zamanlar Belediye Başkanıydı ve
bu Hükümetin ve bundan önceki hükümetlerin bu belediyelere
yaptığı yardımları herhalde hatırlayacaktır. Yani belediyeler
hangi partiye mensup olursa olsun, Ulusal Birlik Partisine
mensup belediye başkanı olsun, Toplumcu Kurtuluş Partisine mensup
belediye başkanı olsun, Cumhuriyetçi Türk Partisine mensup
belediye başkanı olsun, o belediyenin başında, haklı olduğu
zamanlarda, muhakkak surette İçişleri Bakanlığı tarafından ve
dolayısıyla Devlet tarafından, Hükümet tarafından elinden
tutulmuşlardır. Belediyelere yardımcı olunmuştur. Belediye-
lerin içinde buldukları malf sıkıntıdan kurtulabilmek için
avans ödemeleri de yapılmıştır. Bazısına bir aylık, bazısına

iki aylık, bazısına üç aylık, bazısına beş aylık yapılmıştır. Hangi partiye mensup olursa olsun, Lefke'ye de yapılmıştır, Lefkoşa'ya da yapılmıştır, Mağusa'ya da yapılmıştır, Girne'ye de yapılmıştır ve yapılacaktır da, haklı oldukları nispette. Ama çok kötü durumda olan belediyelerimize daha fazla yapılmıştır. Daha fazla yapmasının sebebi de Belediye Başkanının Ulusal Birlik Partili olmasından dolayı değildir.

ERDAL SUREÇ (Lefkoşa)(Yerinden) - Ya nedir?

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Durumunun kötü olduğunu, hizmet götüremeyeceği, çalışanlarını ödeyemeyeceği için, o kadar insanı mağdur etmemek için ve bu arada durumunu düzeltmesi için gerekli ikazlar da yapılarak bu yatırımlar yapılmasıdır. Eğer mesele bir Girne Belediyesi meselesiye ki murat edilen de benim anladığım odur, bu belediyeye iki seneden beri değil, senelerden beri bu hükümetler yardımcı olmaktadır. Çünkü Girne'nin özelliği dolayısıyla, Girne'nin özelliği dolayısıyla geçici birçok insana hizmet vermektedir, gelir almamaktadır. Bu Ziya Beyin zamanında da böyleydi, Erdinç Beyin zamanında da böyledir.

ZİYA RIZKI (Girne)(Yerinden) - Rakamlar ver.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Ha, ondan sonraki zamanlarda da böyle olacaktır. Bir hikâye Ziya Bey, işte belediyeler arasında ayırım yapılıyor diyor, o bir tasarıdır, madde yorumu, onu yapmak zaten abesttir bence. İşte kumarhaneler, efendime söyleyeyim, Girne limanı, Mağusa limanı, toprak bastı parası alınacak Girne'den ve Mağusa'dan, Mağusa'nın Belediye Başkanı UBP'iymiş, Girne'nin Belediye Başkanı da UBP'liymiş ondan dolayı bu madde bu Yasaya konmuş. E, Güzelyurt'un Belediye Başkanı da UBP'lidir. Yani yarın Güzelyurt'a bir liman yapmaya kalkarsa

bu Devlet ordaki belediyeye gelir elde etmek için mi yaptı bu limanı? Yani Ziya Bey gibi tecrübeli bir...

ZİYA RIZKI (Girne)(Yerinden) - Lefkoşa'ya da yapıldı.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Ziya bey gibi tecrübeli bir abimizin bu kadar yorum...

BAŞKAN - Sayın Bakan.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Memleketi diyor Mağusa şirketi idare ediyor. Mağusa Liman İşçiler Şirketi da...

BAŞKAN - Sayın Bakan.

ZİYA RIZKI (Devamla) - Liman yok dedin sen.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Bağlıyorum Sayın Başkan.

NACİ T.USAR (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Bağlama, öğleden sonra devam edin.

BAŞKAN - Onu soracağım. Uzayacaksa ara verelim, bağlayacaksanız bekleyelim.

MEHMET CIVA (Lefkoşa) (Yerinden) - Bağlama, bağlama.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - O bir yasadır, o yasa değişmediği takdirde yürürlükte olan bir yasadır, Liman İşçiler Şirketi Yasası. Ona bir diyeceğimiz yoktur.

MEHMET CIVA (Devamla) - Bağlama da devam edeceğiz.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Ben bütün arkadaşların eleştirilerini mümkün mertebe cevaplandırmaya...

MEHMET CIVA (Devamla) - Bir kulağından koydun, bir kulağından çıkardın.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Çalıştım.

ERDAL SUREÇ (Devamla) - Omorfo'ya bile liman yaptın.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Önerilerini, olumlu önerilerini, olumlu önerilerini nazarı dikkate aldık, not edilmiştir. Bundan sonraki icraatımızda olumlu öneriler muhakkak surette Sayın İsmail Bozkurt'un önerileri gibi bazı olumlu öneriler vardır. Onlar nazarı itibare alınacaktır ve bundan sonraki icraatlarda değerlendirilecektir. Ben sabırla bütün arkadaşları dinledim, beni de sabırla dinledikleri için tüm arkadaşlara teşekkür eder, saygılar sunarım.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Taşkent Atasayan.

EMİN UZUN (Lefkoşa) (Yerinden) - Çok tatlı bağladın.

MEHMET CIVA (Devamla) - Özel eğitimden geçti ilk defa.

BAŞKAN - Sayın Feridun Onsav, kaç dakikalık bir konuşma olabilir.

NACI T. USAR (Devamla) - Öğleden sonraya kalsın efendim.

FERİDUN ONSAV (Lefkoşa) (Yerinden) - Yarım saat sürer.

BAŞKAN - Yarım saat?

İÇİŞLERİ, KOYUŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANI TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) - Oylansın efendim, ben kısa kestim oylanacak diye.

FERİDUN ONSAV (Devamla) - Söz aldık.

SALİH USAR (Devamla) - Söz hakkını da kısıtlayacak.

BAŞKAN - Sayın Taşkent Atasayan konuşmanıza devam edebilirsiniz çünkü söz isteyen vardır.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Ben bitirdim Sayın Başkan.

BAŞKAN - Bitirdiniz, teşekkür ederim...

EŞBER SERAKINCI (Devamla) - Öğleden sonraya.

BAŞKAN - Eğer beşer dakikalık konuşmaysa söz vereceğim, değilse...

ZİYA RIZKI (Girne) (Yerinden) - Benim üç dakikadır.

BAŞKAN - Sayın Feridun Onsav?

FERİDUN ONSAV (Devamla) - Benim uzun sürebilir Sayın Başkan.

BAŞKAN - Uzun sürebilir.

Sayın milletvekilleri; kalındığı yerden devam edilmek üzere birleşimi 14.30'a erteliyorum. Teşekkür ederim.

Kapanma Saati: 13.05

../2344

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.35

BAŞKAN: Hakkı Atun

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; Cumhuriyet Meclisinin I'inci Dönem, 3'üncü Yasama Yılı'nın 17'nci Birleşiminin 2'nci oturumunu açıyorum. Ad okunarak yoklama yapılacaktır.

(Ad okunarak yoklama yapıldı.)

KATİP - Toplantı yeter sayısı vardır Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; toplantı yeter sayısı vardır.

Sayın Feridun Onsav'dadır konuşma sırası. Buyurun Sayın Onsav.

FERİDUN ONSAV (Lefkoşa) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; ikinci kez konuşma almak zorunda kaldık. Birkaç konu üzerine değinip kısa keseceğiz, uzatmayacağız.

Bir defa Sayın Bakan söze başlarken yıkıcı muhalefet yanında yapıcı muhalefet de yapılmalıdır dedi. Biz en azından kendimize göre yaptığımız eleştirilerin yapıcı olduğu inancı ve o varsayım ile yapıyoruz konuşmamızı ve eleştirilerimizi.

Dernekler Yasası ile ilgili söylediklerimiz, konuşmaya başlarken ben bizzat belirttim, bu henüz daha taslaktır, Bakanlar Kurulundan geçti, bizim komitededir, Hukuk ve Siyasal İşler Komitesindedir. Elbette ki değişecek, değişebilir. Genel Kurulda son şeklini alacak ve daha sonra yürürlüğe girecek. Bu doğrudur. Benim üzerinde durduğum, Bakanlar Kurulunun mentalitesidir. Bakanlar Kurulunun bu konuyla ilgili görüşüdür. Bu tasarımı Bakanlar Kurulu hazırladı, Meclise sundu. Ondan sonra değişir veya değişmez. Elbetteki Meclisin iradesidir. Fakat, üzerinde durduğum, bunları içeren maddeleri Bakanlar Kurulunun uygun görmesidir.

OMER DEMİR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Hafif mi buluyorsunuz bunları?

FERİDUN ONSAV (Devamla) - Anayasaya aykırı, temel hak ve özgürlüklere aykırı olarak buluyorum.

OMER DEMİR (Devamla) - Aydınlanalım.

FERİDUN ONSAV (Devamla) - Dernekler...

NACİ T. USAR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Birlikler, Grev Yasası.

FERİDUN ONSAV (Devamla) - Ve, evet, Birlikler Grev Yasasını, Toplu Gösteri Yasasını. O nedenle örnek verdim. Sayın Bakan cevap vermek için söz aldı ama, ben aldığım, kendi konuşmamla ilgili aldığım notlarda bir tek Değirmenlik'le ilgili konuya tam olarak yanıt vermiştir. İlgilendiklerini, rapor hazırladıklarını ve İskân Bakanlığına konuyu ilettiklerini ve İskân Bakanımız da yerinde konuyla ilgili gereken çözümlenin yapılacağını söyledi.

İSKÂN BAKANI ONAY FADİL DEMİRCİLER (Yerinden) - Yapıyoruz efendim.

FERİDUN ONSAV (Devamla) - Tek yanıt alabildiğim benim bu olmuştur. Diğerlerine Sayın Bakan beğensin veya beğenmesin bir yanıt vermeliydi. Efendim?

KENAN AKIN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - O yanıt olsun bir teşekkür et. Olumlu yanıt verdi.

FERİDUN ONSAV (Devamla) - Teşekkür ederim, tabii, hem yanıt verdiği için teşekkür ederim, hem de olumlu bir gelişme olacağını Sayın Bakan söylediği için teşekkür ederim. Fakat, diğerlerine, dediğim gibi beğensin veya beğenmesin birşey yanıt olarak söylemeliydi.

İÇİŞLERİ, KOYİŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANI TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) - Verdik efendim, hepsini söyledik.

FERİDUN ONSAV (Devamla) - Vermediniz Sayın Bakan.
İnönü sorusuna cevap vermek gerekmez. Polis konusuna değinmek istemem. Partizanlık konusunu reddederim.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Hepsine verdik.

FERİDUN ONSAV (Devamla) - Kaymakamlık için söylenenler geçersizdir. Alakuduru konuşuyorsunuz dediniz.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Alakuduru demedim.

NACİ T. USAR (Gazi Mağusa) (Yerinden)- Alakuduru dediniz.

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Dediniz Sayın Bakan.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Demedim alakuduru .

NACİ T. USAR (Devamla)- Bu da ne kadar ciddi bir Bakan olduğunu gösterir Taşkent dostumuzun.

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Bunlar yanıt değildir. Belirttiğim gibi yanıt verirsiniz. Size göre değişik olabilir ama biz yaptığımız konuşma ve eleştirilere öyle veya böyle bir yanıt bekliyoruz. Son olarak partilerin yürüyüş ve gösteri yapma hakkıyla ilgili söyledığınız yine konuşmama başlarken söylediğim ikinci bir kanıtıdır sizin ağzınızdan. Bakanlık olarak ve Hükümet olarak temel hak ve özgürlüklere ne kadar saygı gösterdiğinizin delilidir.

Partiler mümayiş yapamazlar dediniz. Söyleyeceklerini burda Mecliste söylesinler, yapacaklarını burda Mecliste yap-sınlar dediniz.

OZKER OZGUR (Lefkoşa)(Yerinden)- Öyle mi dedi hakikaten?

NACİ T. USAR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Evet.

FERİDUN ONSAV (Devamla) - Oysa açıkça Anayasanın 32'nci maddesi, önceden izin almaksızın herkesin toplantı, gösteri ve yürüyüş yapabileceğini açıkça yazmaktadır. Kaldı ki...

EMİN UZUN (Lefkoşa) (Yerinden) - Paket hakkında yürüyüş yapamazsınız demek ister.

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Her konuda yapabiliriz efendim, her konuda yapabiliriz. Paketin nesi var? Paketin hiçbir olumlu yanı yok. Kaldı ki Anayasamızın 70 ve 71'inci maddesi Siyasi Partiler Yasasıyla ilgili...

OMER DEMİR (Gazi Mağusa) (Yerinden)- Daha açmadıydı paketi de onun için.

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Özel madde düzenlemiş, hak yetki ve görevlerini belirtmiştir.

OMER DEMİR (Devamla)- Açınca sizim de hoşunuza gitti.

FERİDUN ONSAV (Devamla)- Neyi açınca? Açmadınız mı? Açtık, gidiyorsunuz işte. Siyasi partilerin bu hakları Anayasa çerçevesinde vardır ve bunları biz siyasi parti olarak yasaların bize verdiği tüm yetkileri de kullanarak bundan sonra da kullanacağız. Bizim belirtmek istediğimiz Kaynakamların partizanca siyasi partilerin bu istemlerini reddetmemesi. Reddedecekse Yasaya dayalı bir gerekçe göstermesidir. Saygılar sunarım.

KENAN AKIN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Biz de hemfikiriz.

BAŞKAN - Sayın Rızkı buyurun efendim. Teşekkür ederim Sayın Onsav.

OMER DEMİR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Çağırıldılar mı Ziya Baba?

ZİYA RIZKI (Girne) - Sayın Başkan, milletvekili arkadaşlarım; Bakanımız bazı hususları biraz karıştırdı.

ERDAL SUREÇ (Lefkoşa) (Yerinden)- Alışkanlıgidir.

ZİYA RIZKI (Devamla) - Yani bu liman meselelerini biraz karıştırdı. Bizim ortaya koyduğumuz husus şuydu; belediyeler buldukları limanlardan faydalanırken, belediye sınırları içerisinde olan mülklerden de ilgili belediyeler aynı şekilde faydalansın. Çünkü limandan gelecek gelirler tümü belediyeye gideceğine göre, mülklerden sağlanacak mülk vergileri de hangi belediye hudutları arasında ise mülkler, o belediyelerin hakkı olsun. Bizim bu limanla ilgili konuştuğumuz husus buydu. Diğer husus; diyorsunuz ki daha bu Meclise gelecek, bunun tartışmasını mı yapıyoruz nasıl geleceği? Ancak siz buyurduktan sonra Bakanlar Kurulundadır, ciddi bir çalışma var demektir.

İÇİŞLERİ, KOYUŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANI
TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)- Var.

ZİYA RIZKI (Devamla) - Ve bir Bakanlıktan bu tasarı şekillenmiştir ve size gelmiştir.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Evet.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Ve eminim ben, sizin hazırladığınız bir tasarı muhakkak Bakanlar Kurulundan geçip bize gelecektir. Biz öyle tahmin ediyoruz!

BAYINDIRLIK, ULAŞTIRMA VE TURİZM BAKANI NAZİF BORMAN (Yerinden) - Bazı maddeleri değişecek.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Onun için buna temas etmemizin tek sebebi size yardımcı olmaktır.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Keşke geçse Ziya Bey.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Size yardımcı olmaktır. Bakanlar Kurulunda bizim görüşlerimiz de size ulaşsın ve siz bu görüş ışığında Bakanlar Kurulunda değerlendiresiniz bu hususları. Yani onu siz biraz karıştırdınız.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Yok karıştırmadım.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Ne de Güzelyurt'a liman yapılacak da Güzelyurt'un ne bileyim ben kim alacak diyerekten başladınız kendi kendinize dünya yaratmaya.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) Yok efendim.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Bu yanlıştır. Siz anlamadınız.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Yapamaz mıyız liman?

ZIYA RIZKI (Devamla) - Ben size şimdi tekrar tekrar anlattım ve şimdi temizdir. Yalnız bu kürsüden ayrılmadan hiç İmar Yasasından bahsetmediniz.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Onay Bey bahsedecek şeyde.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Hiç Master Planlardan bahsetmediniz.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Onay Bey bahsedecek.

ZİYA RIZKI (Devamla) - Ama belediyelerin bir fonksiyonudur.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Onay Bey bahsedecek İskân'da.

ZİYA RIZKI (Devamla) - Bahsetmediniz. Devlet yardımları ile ilgili bizim tutumumuzu ve dünyanın tutumunu size anlattık, ona temas etmediniz ve ne diye bir sene değişiklik, Belediyeler (Değişiklik) Yasasını askıda tuttuğunuza dair bir izahatta bulunmadınız. Birtakım hususlar açıkta kaldı. Ümit ederiz, bizim buradaki görüşlerimiz Toplumcu Kurtuluş Partisi görüşü olarak dikkatinizi bazı çalışmalarınızda çekecek ve bu görüşleri dikkate alacaksınız.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Onu söyledim.

ZİYA RIZKI (Devamla) - Umidimiz budur.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Onu söyledim alacağımı.

ZİYA RIZKI (Devamla) - Buna rağmen biz bugünkü şekli ile bütçenize aleyhte oy kullanacağız.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Zaten kullanacaktınız.

ZİYA RIZKI (Devamla) - Bunu da bilmenizde fayda olur.

EŞBER SERAKINCI (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Bu çok güzel.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Zaten kullanacaktınız.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Rızki.

EŞBER SERAKINCI (Devamla) - Bravo.

BAŞKAN - Gerçekten çok güzel bağladınız. Sayın milletvekilleri...

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Ben de dikkate almam madem söylediklerini.

BAŞKAN - Sayın Atasayan; izin verirsen bütçeni oyluyorum. Program 06, İçişleri, Köy İşleri ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı Bütçesini sayın milletvekilleri oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?...

KATİP - 25.

BAŞKAN - Etmeyenler?...

KATİP - 15.

BAŞKAN - 25'e 15. Hayırlı uğurlu olsun. 25'e 15'le kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri; şimdi Program 07 Bayındırlık, Ulaştırma ve Turizm Bakanlığı Bütçesinin görüşülmesine geçiyoruz. Okuyunuz lütfen.

KATİP - Program 07: Bayındırlık, Ulaştırma ve Turizm Bakanlığı: Alt program 01: Yönetim Hizmetleri; Personel Giderleri Toplamı: 42,206,000 Türk Lirası; Cari Giderler Toplamı 8,892,000 Türk Lirası; Yatırımlar Toplamı: Yok; Transferler Toplamı: Yok, Alt Program Toplamı: 51,098,000 Türk Lirası.

Alt Program 02: Planlama ve İnşaat Dairesi; Personel Giderleri Toplamı: 896,981,000 Türk Lirası; Cari Giderler toplamı: 19,854,000 Türk Lirası; Yatırımlar Toplamı: 50,000,000 Türk Lirası; Transferler Toplamı yok. Alt Program Toplamı: 966,835,000 Türk Lirası.

Alt Program 03: Karayolları Dairesi: Personel Giderleri Toplamı: 1,087,535,000 Türk Lirası; Cari Giderler Toplamı: 51,767,000 Türk Lirası; Yatırımlar Toplamı: 4,190,000,000 Türk Lirası; Transferler Toplamı: Yok. Alt Program Toplamı: 5,329,302,000 Türk Lirası.

Alt Program 04: Posta Dairesi: Personel Giderleri
Toplamı: 459,433,000 Türk Lirası; Cari Giderler Toplamı:
141,439,000 Türk Lirası; Yatırımlar Toplamı: Yok. Transferler
Toplamı: 250,000 Türk Lirası; Alt Program Toplamı: 601,122,000
Türk Lirası.

Alt Program 05: Telekomünikasyon Dairesi: Personel
Giderleri Toplamı: 1,004,295,000 Türk Lirası; Cari Giderler
Toplamı: 162,419,000 Türk Lirası; Yatırımlar Toplamı:
5,782,000,000 Türk Lirası; Transferler Toplamı: Yok.
Alt Program Toplamı: 6,948,714,000 Türk Lirası.

Alt Program 06: Liman Dairesi: Personel Giderleri
Toplamı: 310,318,000 Türk Lirası; Cari Giderler Toplamı:
64,300,000 Türk Lirası; Yatırımlar Toplamı 210,000,000
Türk Lirası; Transferler Toplamı: Yok. Alt Program Toplamı:
584,618,000 Türk Lirası.

Alt Program 07: Sivil Havacılık Dairesi: Personel
Giderleri Toplamı: 402,226,000 Türk Lirası; Cari Giderler
Toplamı: 72,700,000 Türk Lirası; Yatırımlar Toplamı:
80,000,000 Türk Lirası; Transferler Toplamı: Yok. Alt
Program Toplamı: 554,966,000 Türk Lirası.

Alt Program 08: Meteoroloji Dairesi: Personel
Giderleri Toplamı: 151,109,000 Türk Lirası; Cari Giderler
Toplamı: 27,400,000 Türk Lirası; Yatırımlar Toplamı: Yok.
Transferler Toplamı: Yok. Alt Program Toplamı: 178,509,000
Türk Lirası.

Alt Program 09: Turizm Dairesi: Personel Giderleri
Toplamı: 145,040,000 Türk Lirası; Cari Giderler Toplamı:
28,060,000 Türk Lirası; Yatırımlar Toplamı: 127,000,000
Türk Lirası; Transferler Toplamı: Yok. Alt Program Toplamı:
300,100,000 Türk Lirası; Program Toplamı: 15,515,264,000
Türk Lirası.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Usar.

Sayın milletvekilleri; şimdi genel görüşmesine geçiyoruz. Söz almak isteyenler?... Sayın Aktan Sadık ve Sayın Rasih Keskiner.

İSMAİL BOZKURT (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Beni de yazın Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Aktan Sadık.

AKTAN SADIK (Gazi Mağusa) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bundan önceki bütçe görüşmelerimizde Hükümetin izlediği bir gelenek vardı. Bu bütçe görüşmelerinde bu geleneğin bozulduğunu görmekteyiz. Halbuki bizim tarafımızdan gayet olumlu karşılanan bir gelenektir. Her bakanlığın bütçesi görüşüldüğünde öncelikle bakanlar kendi bütçelerini söz alarak takdim ederler ve bizi bilgilendirirler. Bu geleneğin hangi nedenle bu dönem bozulduğunu bilemiyorum. Tabii ki devam ettirilirse, iyi bir gelenek olduğunu da vurgulamak isterim.

RASİH KESKİNER (Girne) (Yerinden) - Maliye Bakanlığı yaptı.

AKTAN SADIK (Devamla) - Hükümet Programında turizm, ulaştırma ve haberleşme sektörleri öncelikli sektörler olarak ele alınmıştır ve öncelikli sektörler olarak bu konulara öncelik verileceği, bu konulardaki yatırımların artırılacağı söylenmiştir. Ancak bütçeyi ele aldığımız zaman, Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığının Bütçesinde görmekteyiz ki, öncelikle ele alınması gereken, yatırım yapılması gereken turizm ve ulaştırma alanlarında yatırımların gittikçe her geçen yıl azalmakta olduğunu görmekteyiz. Bu da bize gösteriyor ki Hükümet kendi programına dahi uynamakta, kendi programı ile çelişkiye düşmektedir. Geçen bir yıl içinde bayındırlık, ulaştırma ve turizm alanında acaba ileriye doğru mu gittik? Nasıl bir hamle yaptık, ne gibi bir mesafe katettik?

RASİH KESKİNER (Devamla) - Çağ atladık.

İBRAHİM KORELİ (Lefkoşa) (Yerinden) - Çağ atladık, çağ.

AKTAN SADIK (Devamla) - Bilemiyorum. Birtakım merasimler yapıldığını izledik. Geçen günlerde, bir gün önce Karayollarına Türkiye Cumhuriyeti yardımları ile verilen bazı makineleri törenle teslim aldık. GİRNE Limanının, yeni GİRNE Limanının bitişi törenle kutlandı, hizmete açıldı. Ercan Havaalanı tamir edildi, o da bir başka törenle hizmete açıldı. Bunun yanında turizm alanında büyük hamle yaptığımız söylendi, Bafra sahillerinde bir tesisin temelleri atıldı. Ancak bütün bunlara rağmen acaba tümüne birden baktığımızda turizm, ulaştırma ve haberleşme alanlarına, gerçekten bir mesafe katettiğimizi mi görüyoruz? Yoksa bütün bunlara rağmen geneli içinde ya çok ufak bir gelişme veyahut da gerileme olduğunu mu görmekteyiz? Teker teker bakanlıkları ve sektörleri ele alarak kısaca incelemek istiyoruz.

En çok gelişen ve canlılık gösteren sektör muhakkak ki inşaat sektörüdür. Ama biraz önce konuşan, sabahtan konuşan Ziya Rızıkı Bey de bahsetti. Ne yazık ki bu sektör gelişirken denetimsiz, gelişigüzel gelişmektedir ve bu konuda herhangi bir kontrol mekanizması geliştirilememektedir. Ne bir imar planı, ne başka bir kontrol yöntemi ve bu sektörde kullanılan malzemenin denetimi, kalite denetimi, inşaat malzemelerinin kalite denetimi de hiç yapılmamaktadır. İlgili meslek kuruluşunun sürekli ikazlarına rağmen Hükümet bu yönde herhangi bir adımı atamamıştır. Bu nedenle gerek malzemenin kalitesinde düşüklük görülmektedir, gerekse fiyatında tam manası ile bir keşmekeş hüküm sürmektedir. Bu alanla ilgili olan Planlama İnşaat Dairemiz de geçen yalki konuşmamızda belirttiğimiz gibi tamamen bir kontrollük mertebesine indirilmiştir. Nitekim kadrosuna baktığımız zaman, kadrosundaki münhalleri görerek teknik elemanların gittikçe

azaldığını görerek bu yargıya kolaylıkla v varabiliriz. Planlama İnşaat Dairemiz ' ne yazık ki devletin inşaat işlerini yapacak, yürütecek yerde, tamamen bu sahayı bolca kârlı olan özel sektöre devrederek tamamen çekilmiştir.. Halbuki bizim kanımıza göre geçmişte Planlama İnşaat Dairemizin gayet olumlu çalışmalar yapmıştır ve iyi yönetilmesi halinde özel sektörden çok daha ucuza da mal edebilmektedir. Nitekim bu alanda çalışan, yani inşaat alanında çalışan özel sektördeki arkadaşlarımızla görüştüğümüz zaman kâr oranının, inşaatlarda kâr oranının %100'ün de üstünde bir rakama ulaştığını görmekteyiz. Planlama İnşaat Dairesi bunun yanında tek tük projeler üzerinde de çalışmakta ve bazı tip projeleri özellikle kırsal alanda konut projesi olarak üretilip konut yapacak vatandaşlara sunmaktadır ki bu çalışmaların meslek kuruluşları ile birlikte daha da genişletilerek ucuza konut yapımının sağlanmasında biz yarar görmekteyiz. Taşımacılık, ulaşım alanında ise söylenecek çok şey vardır. Ulaşım geçmişteki bozukluğunu, keşmekeşini, ne yazık ki bugün de daha da bozularak, daha da geliştirerek sürdürmektedir. Nitekim daha önceki bütçe görüşmelerinde ilgili bakanlığı sürekli uyarmıştık. Eğer bu çalışma sistemi ile gidilirse ve bu alandaki yatırımlar artırılmaz ve düşük seviyede tutulursa gittikçe daha büyük darboğazlara girecek ve ulaşım içinden çıkılmaz bir noktaya varacaktır. Ne yazık ki uyarılar dikkate alınmadı ve gerçekten bu alandaki çıkmaz gün geçtikçe büyüdü. Karayolu taşımacılığı çok büyük riskler taşıyan, tam manası ile bir eziyet noktasına varmıştır.

Geçenlerde Hükümet tarafından Meclise Kemer Yasası diye halk arasında anılan bir Yasa sunuldu. Küçük vasıtalara kemer takılması ve alkol testi konularını içeren bir yasa. Bu yasa vesilesiyle trafik konularını da önümüzdeki günlerde gerçekten yoğun bir şekilde tartışılacaktır. Nitekim şimdiden tartışılmaya başlanmıştır. Herşeyden evvel yasayı olumlu karşıladığımızı belirtmek isterim, birtakım eksikliklerine, noksanlıklarına rağmen. Ancak getirilen zihniyet, bize göre yanlıştır. Yani, trafik sorunlarını sadece kemere ve alkol testine indirmek, büyük bir hatadır. Bu kazalardaki ölüm oranlarını, kazaların artışında birtakım faktörlerdir, üzerinde durulması gereken faktörlerdir. Ancak tek faktörler ve en önemli faktörler değildir. En önemli faktör, bize göre yolların durumudur. Başta yolların durumudur. Karayollarımız gün geçtikçe bozulmakta, gün geçtikçe işlevini yapamaz duruma düşmektedir. Karayolları Dairesi, bakım ve onarım hizmetlerine yetişememektedir. Bozulan yollarımızın miktarı her geçen yıllla birlikte, daha da artmaktadır. Ve bugün öyle bir noktaya geldik ki, artık Karayolları Dairesinin bu onarım faaliyetlerinin altından kalkamayacağı konuşulmaktadır ve dün Sayın T.C. Büyükelçisinin de bahsettiği gibi, büyük onarımlar için, karayolları onarımı için yapılan çalışmalar 50 milyarlık bir yatırımı gerektirecek seviyeye ulaşmıştır. Gerçi Sayın Elçi 1988 yılı içinde Master Planın uygulanması için 50 milyar lira harcayarak karayollarımızın standartını yükselteceğiz demiştir ama biz tabii Bütçede böyle bir para görmediğimiz için, bunun sadece bir düşünce aşamasında olduğu izlenimini edindik ve üzerinde fazla durmayacağız.

Bundan on beş gün kadar evvel bütün gazetelerin TAK Ajansına dayanarak verdiği, yani 15 gün evvelki Pazartesi akşamı meydana gelen peşpeşe trafik kazaları, bize bir kere daha göstermiştir ki, yolların standardında gerçekten çok büyük düşüklük vardır ve yollarımız artık trafik için bir tehlike arz etmektedir. Yasalarımız

muhakkak ki kaza karşısında karayollarını veya ilgili Bakanlığı şimdiye kadar suçlamamışlardır ama, herhalde kazanın nedenleri üzerinde dururken, düşünürken, en azından vicdanen ilgili kuruluşların rahatsız olması, bu konuda bir rahatsızlık duyması herhalde gereklidir. Başta Lefkoşa-Mağusa yolu olmak üzere bugün yollarımız, karayollarımız işlevini yapamayacak durumda, yer yer çöktüntüler içinde, banket, hendek, işaret kavramı olmadan, levha kavramı olmadan bir gelişigüzellik içinde sürüp gitmektedir. Lefkoşa ana yolu, Lefkoşa-Mağusa anayolu bu şekilde de, peki bunun dışında kalan daha az işlek yollarımız acaba daha mı iyidir? Daha iyi olmadığını bundan gene bir süre önce yağışlar nedeni ile Lefkoşa-Mağusa anayolunun kapanması dolayısıyla trafiğin bir taraftan Paşaköy yolu üzerine, Ercan'dan Paşaköy yolu üzerine, diğer taraftan Demirhan-Değirmenlik üzerinden Kuzeye ve Güneye verilmesi ile bir kere daha halkımız yolların, Lefkoşa-Mağusa anayolu dışındaki yolların acıklı durumunu bir kere daha görmüşlerdir. Özellikle de Değirmenlik-Geçitkale yolu kullanılan bir yol olmadığı için, sürekli kullanılan bir yol olmadığı için, o yola yönlendirilen araçlar yolun acıklı vaziyetini görerek bir kere daha ilgilileri uyarmak gereğini duymuşlar ve bu yönde şikâyetlerini çeşitli vesilelerle dile getirmişlerdir. Ne yazık ki bu yörede bu yönde bir yolumuzun olduğunu söylemek mümkün değildir. Delik deşik, çukurlarla dolu, tarladan beşbeter. Tarladan tamamen farksız. Bu yolumuzun en erken zamanda bakıma, onarıma ihtiyacı vardır. Diğer yollarımızın olduğu gibi. Ama bu yolun bir kesimi, geçtiğimiz yıllarda da projesi yapılmış, bakıma alınmış birtakım tamirat çalışmalarına başlanmış, hatta güzergâh üzerine köprü inşaatı dahi başlatılmıştı. Ama geçtiğimiz yaz dönemi içinde bu çalışmalara ne hikmetse ara verildi ve...

NACİ T. USAR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Köprü tarlanın ortasında asılı kaldı.

AKTAN SADIK (Devamla) - Köprü gerçekten acayip bir vaziyette tarlanın ortasında kalakalmıştır. Böyle bir yapıyı biz bundan on iki sene evvel Filya yolunda tepenin üzerine tamamen plânsız şekilde yapılan düzlerde görmüştük. Demek ki on iki sene sonra aynı noktaya tekrar gelmekteyiz. Acaba yolun yapımından mı vazgeçildi, yoksa kaynaklar başka alanlara akterildiği için mi bu tamirat çalışmasına, bu onarım çalışmasına ara verilmiştir? Bu yönde Sayın Bakandan muhakkak ki bir açıklama işiteceğiz.

BAŞKAN - Nerededir Sayın Aktan Sadık bu yol?

AKTAN SADIK (Devamla) - Bu yol, Serdarlı-Gönendere arasında yaklaşık Serdarlı'dan bir kilometre ötede.

BAŞKAN - Anayol üzerinde.

AKTAN SADIK (Devamla) - Anayol üzerinde.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

AKTAN SADIK (Devamla) - Tabii geçtiğimiz bütçe tartışmaları sırasında biz Ergenekon yolundaki kesintileri dile getirerek bu tür düzensiz çalışmaların maliyetleri aşırı derecede artırdığını vurgulamıştık. Ergenekon yolu beş kez kesintiye uğradıktan sonra bu yaz tamamlandı. Tamamlandı ama ne yazık ki bir taraftan da bozulmaya başladı. Yani bunca eziyete, bunca çalışmaya değmeyecek bir biçimde kalitesi oldukça düşük bir seviyede kaldı.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; karayolları çalışmalarında gün geçtikçe bir iyiye gidişi görmek istedik. Çünkü karayolu çalışması toplumumuzda 1974 öncesine dayanmaktadır. Yani oldukça uzun, 25, hatta 30 seneyi bulan, 30 seneye yaklaşan bir tecrübe birikimi vardır. Ama bu ne yazık ki geçen her yıl içinde biraz daha geliştirilip çalışmaları biraz daha iyiye götürecek yerde, tikanıklıklar

biraz daha fazla artmakta ve yol çalışmalarımız artık iyice tıkanarak imdat işareti verilmeye başlanmıştır. Bugünlerde karayollarının tamiri için artık ihaleye gidileceği, Türkiye'den firmaların geleceği ve Türkiye karayollarına işin devredileceği konuşulmaktadır. Gerçek nedir, ne düzeydedir bunu bilemiyorum ama bu halk arasında yaygın bir şekilde konuşulan bir konudur. Kimi personel de bu konuyu doğrulayıcı yönde bilgi vermektedirler. Bir kere kendi yollarımızın yapılması, daha genelde kendi ülkemizdeki tamirat, onarım, inşaat işlerinin kendi ekiplerimizle yapılması, hem kendi işçimizin çalışıp istihdam edilmesi, gelir kaynağına kavuşması yönünden önemlidir, hem de bu çalışmaların personelimizin bilgi ve yeteneğini artırması yönünden çok önemlidir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; karayollarının durumu üzerinde daha uzun boylu durmak istemiyorum. Görünen köy kılavuz istemez. Yola çıkan herkes, yolların durumunu, acıklı vaziyetini görür ve bunun nedenleri üzerinde kafa yorar. Yalnız bu bozulmalara neden olan birkaç faktörü de burda dile getirmek isterim.

Başta karayollarımız üzerinde seyreden yük vasıtalarının kontrolsüzlüğü, yük kontrolünün yapılmaması. Geçtiğimiz Bütçe görüşmelerinde, bu konu üzerinde söz alan arkadaşlarımız tarafından sürekli dile getirilmişti. Ancak bugüne kadar olumlu bir yaklaşım izleyemedik.

Bunun yanında, elbet güvenlik sorunlarını da gözönünde tutuyoruz. Elbét ki bu da önemli bir konudur. Ancak askeri araçların anayollar üzerinde seyrini de görüşerek, bir sisteme bağlayarak, bir düzene bağlayarak bakanlığımızın hem emniyet, yollarımızın emniyeti açısından, hem de yollarımızın erken bozulmasını önleyici bir takım tedbirleri de getirebileceği inancındayız. Bu yönde de girişimlerin başlatılmasını beklemekteyiz.

Her yıl olduğu gibi, Bütçe görüşmelerinde yeni bir uçak alımı, KKTC'nin bir uçak sahibi olması gereği vurgulanır, çalışmaların ciddiyetle ele alındığı söylenir, son aşamasına geldik denir ama her ne hikmetse, bir türlü de gerçekleşmez. Geçtiğimiz yıl, konuşmalardan örnekler vererek, Meclis zabıtlarını bizzat okuyarak bunu bilginize getirmiştik. Aynı zabıtları bir kere daha okumaya gerek duymuyorum ama açıktır, uçak konusu hâlâ daha gündemdedir, çözümlenmemiştir ve hâlâ daha çözümleneceği söylenmektedir. Uçak ulaşımında, taşımacılığında geçtiğimiz yıla göre bir ferahlama olmuştur. Ama bu ferahlama ile birlikte bazı sorunlar daha olmuştur ki üzerinde bakanlığın ciddiyetle durması gerekmektedir. Önce Bursa Hava Yolları adı altında ülkemizde faaliyet gösteren şirket iflâs etmiş, yolcularını döküm saçım ortalıkta bırakmıştır. Arkasından, geçtiğimiz aylar içerisinde Anadolu Hava Yolları adı altındaki şirket yine iflâs ettiğini söyleyerek ellerinde kesilmiş OK'li biletleri ile yolcuları döküm saçım ortada bırakmıştır. Konu gazetelere de yansıtıldı, bakanlığa şikâyet edildi, Başbakanla görüşmeler yapıldı. Nasıl çözümlendi, nasıl bir çözüme ulaştırıldı bilemiyoruz. Ancak üzerinde dikkatle durulması gereken husus burda, her isteyen şirketin ben bir uçak aldım ve hava taşımacılığı yapıyorum, yolcu taşımacılığı yapıyorum diyerek elini kolunu sallayarak hiçbir güvence vermeden, hiçbir garanti vermeden, hiçbir yükümlülük altına girmeden, bu şekilde bir izin verilmesi gerçekten hatalıdır ve iki olay da bu hatanın ne kadar ciddi olduğunu ortaya koymuştur.

Feribot konusu yine geçtiğimiz yıllardaki bdzuklunu sürdürmektedir. Yine feribot, kimi arkadaşlarımızın belirttiği gibi bir yolcu taşıma aracı değil, köle taşıma aracı biçiminde seferlerini yapmakta, sürdürmektedir. Nitekim bu konu ile ilgili olarak Ergün Vehbi arkadaşımızın açtığı dava hâlâ daha yürürlüktedir. Arkadaşlarımızın sürekli uyarılarına rağmen, bu konuda bir girişim yapılmadığını, bir gelişme sağlanmadığını görmekteyiz. Ancak tabii ki taşımacılık alanında, deniz taşımacılığı alanında tedbir

getirmeye isteksiz davranan şirketler ne zaman ki Girne'de birtakım taşımacılık feribot çalışmalarının gündeme girmesini duydukları anda hemen paçaları sıvayarak, bu şirketleri de iflas ettirmek için gayrete düşmüşlerdir. İsteğimiz, feribot taşımacılığının gerçekten insanlarımızı layık bir seviyeye çıkarılması ve bu taşımacılık alanında uğraşan ister özel, ister kamu şirketlerinin insan taşıdıklarının bilincinde olarak araçlarında bu konforu sağlayacak tedbirlerin alınması ve bakanlık tarafından aldırılmasıdır.

Yine bu Bakanlığımızın bünyesinde bulunan posta işleri de istediğimiz seviyeye ulaşamamıştır. Birtakım çabalar harcanmıştır. Ama bugün yine dağıtımlarda gecikmeler olmaktadır. Bu küçük ülke içinde bir mektubun bir yerden bir yere ulaşması, günler hatta haftalar almaktadır bazan. Bu yöndeki...

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa) (Yerinden) - Telraf bile bir haftada gidiyor, sen ne diyorsun?

NACİ T. USAR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - En hızlı posta aracı Kombos ve İtimat'tır.

RASİH KESKİNER (Girne) (Yerinden) - Helikopterler vardır.

AKTAN SADIK (Devamla) - Tabii ki Posta Dairemizin yeteri kadar dağıtımda düzeni sağlayamaması, kimi yerde otobüs ve takşilere posta görevinin yüklenmesini getirmiştir.

HUSEYİN ANGOLEMLİ (Gazi Mağusa) (Yerinden) - 500 lina bir mektup.

AKTAN SADIK (Devamla) - Burda da eleştirilerimizi sunmak ve gelecek yılda posta teşkilâtımızın düzene girmesini temenni etmek istiyoruz.

Telefon konusunda büyük yatırımlar yapıldığı söylenmiştir, görülmüştür. Ancak, telefon konuşması da ne yazık ki hâlâ daha bizim ülkemizde bir eziyet olmaktan çıkarılamamıştır. Şehirlerarası telefon konuşmasında kimi zaman çevirdiğimiz numara yerine başka bir numara düşmekte, kimi zaman sadece bir hırıltı çıkmaktadır. Bu yöndeki çalışmaların da geliştirilerek bu sıkıntıdan halkımızın önümüzdeki yıl kurtarılacağını ümit etmek isteriz. Ancak tabii ki kimi noktalarda Bakanlığın elinde olmayan bazı sebepler dolayısıyla hatalar olabilir. Ancak telefon dağıtımında hak sahiplerine değil de öncelikle birtakım partililere veya torpillilere telefon dağıtılmasını anlamak mümkün değildir. Geçmiş dönemlerde de bu böyleydi. Ne yazık ki bu bir düzelme göstermemiştir, aynı minval üzerine devam edegelmiştir.

Meteoroloji konusunda sadece çağımızın düzeyine çıkmasını temenni etmekle yetineceğiz.

İBRAHİM KORELİ (Lefkoşa)(Yerinden) - Bu BRT'nin hava raporları nasıldır?

AKTAN SADIK (Devamla) - Bu Bakanlığımızın bünyesinde bulunan ve üzerinde en çok durulan konulardan bir tanesi de muhakkak ki turizmdir. Turizm konusuna çok fazla bel bağladık ve her yıl bu alanda bir patlama olacağını, ülkemize akın akın turist geleceğini düşünüp durmaktayız, hayal etmekteyiz.

NACİ T.USAR (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Patlamadan kulaklarımız sağır oldu.

AKTAN SADIK (Devamla) - Ama zaman zaman da bu konunun tabii ki bu kadar basit olmadığını Devlet organları da itiraf etme durumunda kalmaktadır. 1988 yılı programında mevcut durum

şöyle anlatılmaktadır. Turizm sektörü KKTC ekonomisi açısından yapısal değişikliklere yol açabilecek potansiyel bir sektör durumundadır. Ancak büyük potansiyeline karşın genel ekonomik ve politik darboğazlar nedeni ile turizm sektörü bugüne kadar yurt ekonomisine yeterli katkıyı sağlayamamıştır. Demek ki ekonomik ve politik darboğazlar varmış. Ekonomik ve politik darboğazlar. Bu ekonomik ve politik darboğazların ciddi etüdü yapıp, ona göre birtakım tedbirlerin de getirilmesi muhakkak ki gerekiyordu. Politik darboğazlar olduğu açıktır. Kıbrıs'ta herhangi bir çözüm sürecine girilmedikçe turizmde ciddi bir gelişmenin olmasını beklemek oldukça zordur, oldukça zordur ve hayalci bir yaklaşımdır. Kıbrıs'taki çözümsüzlük sürdürdükçe, gerginlik sürdürdükçe gelen turizm yolu boyunca askeri tesisler gördükçe, silahla karşılaştıkça elbette ki gelmekten geri duracaktır. Nitekim her yıl yapılan planlar, projeler ve biraz önce bahsettiğim gibi turizm patlaması hayalleri bu nedenler dolayısıyla gerçekleşmemektedir.

Bu yıl içinde, 1987 yılı içinde sadece bir Teşvik Yasası çıkararak turizmde olağanüstü gelişmeler beklemekteyiz. Olağanüstü gelişmeler beklemekteyiz. Bu Turizm Teşvik Yasası acaba gerçekten turist mi getirecektir? Yoksa bu Yasa ile bazı şirketler, gazino sahipleri, sermaye sahipleri ödüllendirilecek mi? İki örneğini toplumumuz gördü, yaşadı ki burada ödüllendirme ve kendi sahillerimizin birtakım yabancı sektörlerle, birtakım yabancı şirketlere peşkeş çekilmesinin de bir kılıfı olmaktadır. Bafra'da yapılan, törenle temeli atılan turistik tesis kırk dokuz seneliğine büyükçe bir arazinin, sahilin ESKA adlı bir şirkete devredilmesini sağlamıştır. ESKA adlı bir şirket gelerek sahillerimizin bir bölümüne turistik bir yatırım yapacağı gerekçesiyle, iddiasıyla sahip çıkmıştır. Bu konuyla ilgili olarak acaba ESKA ne gibi çalışmalar yapacaktır? Turizm gelirinin artmasına ne gibi katkılar yapacaktır? Bu konuda hangi projeyi Hükümetimize sunmuştur? Bu projeyi biz ne resmi olarak Meclise gönderildiğini, ne de basın yoluyla halkımıza duyurulduğunu görmedik, duymadık.

Yine aynı şekilde bir başka yabancı şirket Asil Nadir'in Polypeck adlı şirketi Jasmine Court'a sahip çıkmıştır. Bu da yine kırk dokuz yıllığına Asil Nadir'e peşkeş çekilmiştir.

NACİ T. USAR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Ustelik seneliği bir milyon liraya kiralanmıştır.

AKTAN SADIK (Devamla) - Evet, evet, seneliği bir milyon gibi çok güzel bir rakamla, çok güzel bir kira bedeliyle. Peki, acaba Asil Nadir bu tesisi alırken hangi projeyi sunmuştur? Hangi yükümlülük altına girmiştir? Bu projeye uymazsa acaba ne gibi tedbirler alınacaktır? Bu konuda ilgili Bakan muhakkak ki bize bir açıklama yapacaktır. Bu açıklamayı bekleyeceğiz.

Turizm konusundaki beklenen gelişmenin sağlanmamasının gerekçelerinden bir tanesi de yetişkin kalifiye personelin olmamasına bağlanmaktadır. Turizm açısından gerçekten kalifiye personel önemlidir. Nitekim bu konuda bundan önceki hükümetler, Bakanlıklar bunun bilincinde olarak kalifiye personel yetiştirmek üzere OTEM adıyla bir otelcilik okulu kurmuşlardır. Kalifiye personel yetiştirmek ve otellerde müşterilere, turistlere daha iyi hizmet sunabilmek amacını gütmüşlerdir. Ne yazık ki OTEM mezunlarının büyükçe bir bölümü otel hizmetleri dışında, turizm hizmetleri dışında kendi okudukları alanla uzaktan yakından ilişkisi olmayan alanlarda çalışmak zorunda bırakılmışlardır, bırakılmaktadırlar. Bu OTEM mezunlarının otellerimizde ister kamu kuruluşlarında, KIT'lerde, ister özel sektörde istihdamı için acaba Hükümet şimdiye kadar ciddi bir girişim yapmış ve bu alanda bir başarı sağlamış mıdır? Bu konuyu da sırası gelmişken Sayın Bakanımızın aydınlatmasını bekleyeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu bakanlık bünyesinde eleştirmemiz gereken, eleştireceğimiz çok konular da vardır. Ancak değerli vaktinizi daha fazla almadan son olarak personel politikasına değinerek konuşmamı tamamlamak istiyorum.

Personel politikasında geçtiğimiz bütçe görüşmesi içinde de ısrarla beklenen gelişmelerin sağlanamaması için yeterli personel bulunmaması, kalifiye personel bulunmaması, eğitilmiş personel bulunmamasının sadece yüzeysel bir iddia olduğunu hiçbir şekilde gerçeklere dayanmadığını örnekleriyle göstermeye çalışmıştık. Gerçekten ülkemizde her alanda yüksek tahsilini yapmış ve her işi yapabilecek yetenekte belki kimi alanlarda tecrübe noksanlığı olabilecek elemanlar vardır. Gerek teknik eleman, gerek usta kadrolarımız, gerekse tekniker seviyesindeki kadrolarımız gerçekten bütün birimlerde, bütün dairelerde görevlerini hakkıyla yerine getirebilecek düzeydedir. Geçmişte bunu gördük, geçmiş dönemlerde bugünkünden çok daha iyi işlerin yapıldığına şahit olduk. Ama her ne hikmetse, geçen her sene içinde mevcut personellerimiz dahi bilgilerini geliştirecek yerde, bakanlığın ifadesine göre bildiklerini de unutacak noktaya gelmişlerdir. Acaba bu onlardan mı kaynaklanır? Yoksa hizmetiçi eğitimin yeterince yapılmaması ve yine üzerinde ısrarla durduğumuz iş bilen elemanların sırf partizanlık nedeniyle kızığa çekilmesinden mi kaynaklanmaktadır? Örnekler bu konuda çok. Bu konuda elimizde çok örnek var. Geçmiş dönemde bu kürsüden de belirttik, isim de verdik. İsim verdiğimiz şahıslar hâlâ daha kızakta durmaktadır. Bir zamanlar aktif olarak çalışmalar içinde olan mühendisler, ustalar, ustabaşları, bugün kızakta bekletilmekte, hiçbir iş yaptırılmamaktadır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bu partizanlığın, bu partizanca adam kayırmanın nelere mal olacağını bir kez daha son yaşanan bir örnek, Karayollarında, Hükümete göstermesi gerekir. UBP'nin militanı olarak bilinen, hatırlı, kayırılan bir şahsın iş yaptırmak istedi diye makine şefi arkadaşın üzerine saldırması ve sonuçta makine şefinin haksız çıkarılarak

saldıran işçinin haklı bulunduğu bir mekanizma elbette işlerin yürümesini engeller. Makine şefi arkadaşın ayrılmak için gerekli çalışmaları yaptığını, emekliye çıkacağını duyduk. Gerçekten üzüldük. Bu demektir ki yetişkin, işini bilen bir personel daha ayrılacak ve yine Hükümet ne yazık ki diyecek elimizde yeterli kadar kalifiye eleman yoktur. Bu gerekçelere inanmak, bu gerekçeleri kabul etmek mümkün değildir. Partizanlık çalışan işçilere kadar sığramıştır, çalışan işçilere kadar sığramıştır. İşini yapan, işini bilen, iş disiplini olan işçi yerine partizan işçiler öncelikle alınmaktadır ve sonuçta işlerin nasıl yürüdüğünü, iş verimliliğinin ne düzeye geldiğini görmekteyiz. Her gün geçtiğimiz yol olduğu için onu da bir örnek olarak size vermek isterim. Çukurova'dan Serdarlı'ya kadar olan üç kilometrelik mesafe ne yazık ki bir yama ekibi tarafından, yeni yapılmıyor yol arkadaşlar, yeni yapılmıyor, yama yapılıyor ve bu yolun yaması tam üç ayda tamamlandı. Üç ayda tamamlandı. Bu nasıl iş yapmaktır? Bu nasıl iş yaptırmaktır? Hangi gerekçeye dayanmaktadır? Elbette ki böyle bir çalışma düzeni olursa, elbet ki böyle bir çalışma sistemi olursa, işler yapılamaz, işler yürümez ve yollar da ve diğer daire işleri de, diğer devlet işleri de sürekli olarak aksar, geriler.

Sözlerime burada son verirken, beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.

BAŞKAN - Biz de size teşekkür ederiz Sayın Aktan Sadık. Söz sırası Sayın Rasih Keskiner'de. Buyurun Sayın Keskiner.

RASIH KESKİNER (Girne) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Bayındırlık, Ulaştırma ve Turizm Bakanlığı ile ilgili görüşlerimizi, önerilerimizi ve eleştirilerimizi bir kez daha açıklamak ve tutanaklara geçirerek, arşivlenmesini sağlamak istiyoruz. İlgili Bakanlık üzerinde geçtiğimiz yıllarda da eleştirilerimizi, görüş ve önerilerimizi dile getirdik. Ancak öyle görülüyor ki bu kürsüden söylediklerimizin çok büyük bir çoğunluğu dikkate alınmamakta, hiçbir tedbire gerek duyulmamakta, bu görüş ve önerilerden hiç olmazsa doğru olanlarından dahi yararlanma ihtiyacı hissedilmemektedir. Aslında

bu düşünce, Hükümetin bu düşüncesi kendini sadece bütçe ile ilgili hususlarda değil, Meclisin hemen hemen tüm çalışmalarında göstermektedir. Genel görüşmesi istenen, Meclis Araştırması istenen pek çok konu getirilmiştir buraya. Bir teki dahi kabullenilmemiş, hepsi reddedilmiştir. Gündem dışı konuşmalarla birtakım önemli konular dile getirilmektedir ama Hükümet bunların hiçbirisine kulak asmamakta, bildiğini okumaktadır. Yararlı bazı önerilerden çok nadir olarak yararlanılacağı söylene dahi pratikte bunların da ne denli yararlanıldığı dikkate alındığını pek göremedik. Böylesi bir tutum ve davranışa rağmen son iki bütçe yılında dile getirdiğimiz ve önemli gördüğümüz bazı hususları tekrar olsa da yinelemekte yarar görmekteyiz.

Dayandırılık, Ulaştırma ve Turizm Bakanlığı, ülkemizin en başta gelen yatırımcı bakanlığı durumundadır. Bilhassa geçen yıl turizm sektörünün eklenmesiyle bu bakanlık biraz daha büyümüş, çalışma ve hizmet alanı biraz daha genişlemiş, ama bu bakanlığın genel bütçe içerisindeki payı 1986'da %12, 1987'de %10 ve bu sene %9'a indirilmiştir. En geniş araç parkına sahip planlama birimlerini oluşturmuş, teknik elemanlarıyla tam teçhizatlı atelyeleriyle ülkede en geniş istihdam potansiyeline sahip bu bakanlığın, Devletin pek çok işini özel sektöre ihale edip ülkede üç-beş kişinin köşe dönmelerini sağlarken personelin dağıtılmasını, atelyelerin kapatılmasını gündeme getirmiştir. Bakanlığın bünyesinde önde gelen dairelerden birisi Planlama İnşaat Dairesidir. Tam teçhizatlı marangoz atelyeleri, demir atelyeleri vardır. Ancak bu atelyeler hiçbir zaman kapasitenin gerektiği şekilde çalıştırılmamaktadır. %10-20 kapasite ile çalışan bir kuruluşun ekonomik olmadığını geçtiğimiz yıllarda söyledik. Geçen sürede hiçbir tedbir alınmamış, devlet ihalelerinden elini eteğini daha da çekmeye devam

ettiği sürece de belli ki bu atelyeler de özel sektöre peşkeş çekilecektir. Politikasızlık bu dairede apaçık görülmekte, bu dairenin ne yapacağı, nereye gideceği bilinmemektedir. Bu dairenin bünyesindeki plânlama biriminin ülkenin tek plânlama birimi olması zorunluluğunu her vesileyle gündeme getirmekteyiz. Özellikle bu küçük ülkede böyle bir uygulamanın standardizasyon, yeknasaklık getireceği ortadayken bu yönde hiçbir olumlu adım atılma gereği duyulmamış, aksine her dairede bir başka plânlama birimi oluşmasına devam edilmiştir. Yine bu dairenin bünyesinde yıllardır plânlanıp kırsal yerleşim yerleri için geliştirilen tip projeler vardır. Geçmiş yıllardada söyledik, bu projelerin metre karelerinin özellikle yapı malzemelerinin değiştirilerek tiplerinin çoğaltılmasını gündeme getirdik. Aynı şekilde devam etmektedir ve bunlar vatandaşa verilmektedir. Vatandaş da hiçbir zorlukla Devletin kontrolünü da üzerinde görmemektedir ve gelişti güzel yapılmaktadır. Böylece hem ekonomik savurganlık, hem de sağlıksız konutların üretimi gündeme gelmektedir.

Ozellikle bu küçük ülkede devletin bilhassa konut üretimlerinde ve özellikle pek çok devlet yatırımında görev üstlenmesi gerekmektedir. Çünkü elinde teknik elemanları, kalfaları, işçileri mevcuttur. Böyle bir politika, ülkede istihdam yanında daha sürekli, daha ekonomik ve daha sağlıklı bir inşaat düzeni getirecektir. Bir kere bu işleri devletin yapması halinde daha uzun zamanda ve daha pahalıya mal olacağı yönündeki Hükümet iddialarına katılmak mümkün değildir. Çünkü bu işleri plânlamak, zamanında ve verimli işçi çalıştırarak ekonomik, sağlıklı iş üretmek devletin görevidir ve devletin buna muktedir olması gerekmektedir. Eğer buna muktedir değilse, üstelik mevcut teknik eleman, işçi ve atölyeleriyle ve de her türlü imkanlarıyla bu işleri başaramıyorsa, devlet olmaktan uzak, devlet olanaklarıyla üç-beş kişinin zengin olmasını sağlayan bir aracı durumunda kalmaktadır. Devletin plânlama ve uygulama işlerinden uzaklaşması, devletin sosyal konutları çerçevesinde gecekondulaşmayı gündeme getirmiş, kendi insanlarımız işsiz kalmış, kaçak işçilerin acımasızca sömürülmesi hususunu ortaya çıkarmıştır. Devletin kontrolü de bu alanlarda yetersiz kalmış, gelişi güzel inşaatlar yanında, sigortasız, asgari ücretin altında ve de günde on iki saat çalıştırılarak angarya yaratılmıştır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Bakanlığa bağlı Karayolları Dairesi mevcuttur. Pek çok taşocağı ve asfalt şantiyesini özel sektöre kapatmasına rağmen, en geniş araç parkına sahip, mevcut araç gereç ve teknik elemanları ile bu ülkede çok daha üretken bir yapıya kavuşturulmalıydı. Ancak mevcut Hükümetin plansız, programsız, seyri nedeniyle olması gereken düzeyden günden güne giderek uzaklaşmaktadır. En başta tecrübeli, teknik elemanları, emekli olmuş, bunların yeri doldurulamamıştır. Eskimiş, yıpranmış araç parkını yenileyememiştir. Dün yapılan törenlerle Karayollarına sağışlanan araçlarla belli ki araç parkı daha da güç kazanacaktır. Ancak her yıl bütçeye bir miktar ödenek de koyarak eskimiş araçların yenilenmesi de sağlanmalıdır. Belli bir düzeyde standardizasyona, tiplerin azaltılmasına başladığını görmekteyiz. Bundan memnunuz. Ancak Karayolları Dairesinin hâlâ yeterli olmadığı ortadadır. Oysa Karayolları Dairesi ülkede mevcut imkânları nedeniyle çok daha üretken bir yapıda olması ve gelir getirici bir konumda ve altyapı yatırımlarının daha sağlıklı inşasında baş rolü oynamalıydı.

Kentler içerisinde binlerce dönüm arazi dağıtılmış, devlet tarafından parsellenip arsa spekülasyonu önlenmiş olabileirdi. Bugünkü mevcut düzen içerisinde buna imkân var mıydı diye sorulacak olursa, kent arazilerinin kamu elinde korunması, bugün kapitalist pek çok ülkede dahi uygulanmaktadır. Bunun dışında özel parselasyon ve kanalizasyon işlerinde de Karayollarının devreye girmesi, bu işleri üstlenmesi ülke ekonomisinin har vurup harman savrulmasını bir ölçüde önlemiş olacağı gibi, Üç-beş kişinin bu alanda kazandığı milyonların devlet bütçesine kalması sağlanacaktı. Parselasyon işlerinden bugün milyonlar kazanan özel şirketler, altyapılarını eksik, asfalt işlerini gelişigüzel yapıp işi devretmekte, ancak bunun bakım onarımları yıllarda Devlete yük teşkil etmektedir. Elindeki arazi ve arsa stoklarına rağmen teknik eleman ve araç gerece rağmen, kent arazileri yağmalanmış, Devlet bu alanlardan yararlanmasını bilinçli olarak kullanamamıştır. Geçmiş yıllarda gündeme getirip tedbir alınmasını istediğimiz bir husus da yeni yol yapımında kullanılan temelaltı malzemelerinin yeterince tahlil edilmeden, deney yapılmadan kullanılmasıydı. Uzmanlar da bu hususta sakinlerini belirttikleri halde kullanılmaya devam edilmiş, edilmiş ama yeni Girne yolu üzerinden bitiminden bir sene geçmeden yarılmaya, çatlamaya başlamıştır bile.

Yolların bakım onarım işlerine gelince; bütçede tek bir kalem olarak görülen yolların bakım ve onarımının ne denli gelişigüzel olduğunu ve zamana göre ayarlanarak yapıldığı ortadadır. Bu çerçevede öyle yollar vardır ki yıllarca bakım onarımını öneriyoruz ama bir türlü gündeme gelmemektedir. Yolların bakım ve onarımının zamanında yapılması pek çok trafik kazasının ana nedeni olmaktadır. Bugün artan araç sayısı karşısında mevcut anayollarımızın trafik açısından çok sıkıştığı ortada durmaktadır. Girne limanı bitmiş, trafiğe açılmıştır ama Girne-Besparmak anayolu da bitmiştir. Paramparça olmuştur. Bu yolun durumunun ne olacağını her bütçe yılında hatırlattık, sorduk, yanıt alamadık. Bugün bir kez daha soruyoruz. Liman yapımında çok fazla kullanılıp tahrip olan bu anayol nasıl, ne zaman ve kimin tarafından onarılacaktır? Yolların yapılmasından çok bakım ve onarımının programına alınması önemlidir. Girne yolu daha şimdiden bakım onarım programına alınmazsa üç-beş senede tahrip olacak,

zaten alâle acele, gelişig üzel, tam sıkıştırılmadan bitirilen bazı kısımlar şimdiden çölmüş, yarılmış bir vaziyettedir. Normal çerçevede köy yollarının her yedi senede bir, anayollarımızın da beş senede bir boydan boya asfalt kaplanması gerekmektedir. Ancak yollarımızın değil beş veya yedi yılda bir, yirmi-yirmi beş yıldan bu yana tamir görmediğini söylemeye gerek var mıdır?

MALİYE VE GÜMRÜKLER BAKANI MEHMET BAYRAM (Yerinden)-
Kitaplar öyle yazar.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Kitaplar yazar, fakat pratik de ortadadır Sayın eski Bayındırlık, Ulaştırma Bakanı ve yeni Maliye Bakanı.

MEHMET BAYRAM (Devamla) - Kitaplar öyle yazar da mali imkanlarına göredir.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Kitaplar öyle yazar...

NACİ T. USAR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Ama farmakoloji kitapları öyle yazmaz.

MEHMET BAYRAM (Devamla) - Eskiden dört seneydi. ..

RASİH KESKİNER (Devamla) - Sayın Başkan...

MEHMET BAYRAM (Devamla) - Farmakoloji dersi Sayın Naci Talât, şimdi beş senedir.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Sayın Başkan, Sayın Bakanlar, sayın milletvekilleri; mevcut yolların bakım onarım için bu yıl bütçede geçtiğimiz yıla nazaran 300,000,000 daha az bir ödenek görülmektedir. Geçen yıl 800,000,000 olan bu kalem bu yıl 500,000,000'a düşürülmüştür. Bu nasıl mümkündür? Tamire gerek duyan yollarımız azaldı mı ki bu eksiltme gündeme gelmiştir? Aslında bakım onarım için her geçen yıl daha da yıpranan yollarımız için ayrılacak miktar çok daha fazla olmalıydı.

Ne değişmiştir ki bu şekilde bir tutum izlenmiştir? Bu yıl çok daha az yol tamiri yapılacak demektir. Bu, mevcut yollarımızın daha da berbat olacağını ve dolayısıyla trafik kazalarının daha da artacağını göstermektedir. Hepimiz görev icabı dolaşmaktayız. Sadece Girne bölgesinde bir Esentepe yolu, bir Karaağaç yolu, Pınarbaşı-Dağyolu, Şirinevler yolları param parça vaziyettedir, geçilemez durumdadır. Tahmin ederim ki diğer arkadaşlarımızın da gezdiği diğer bölgelerde durum bundan farklı değildir.

ERGIN ABDULLAH (Gazi Mağusa) (Yerinden)- Geçitkale havaalanının civarı da hep öyledir.

RASIH KESKİNER (Devamla) - Geçitkale-Yeni İskele yolu. Grup köy yollarının ıslahı kaleminde geçen yıl görülen kalem de bu yıl kaldırılmıştır. Peki bu yolların tamiri ne zaman yapılacak? Yoksa delik deşik olan bu yolların tamiri için bir TC üst düzey yetkilisinin ziyaretine ve geçecekleri yolların tamirine mi bağlamaktayız? Önümüzdeki sene Evren Paşa gelirse herhalde bütün yollarımızdan geçecek şekilde bir program düzenlersiniz alâle acele onlar da yamalanır, altı ay sonra da yeniden açılır tabii. Karayolları ana planı uygulama projesi kaleminde görülen üç buçuk milyarın hangi ana yolların yapımında kullanılacağını bilmek isteriz. Bu çerçevede özellikle yapılması zorunlu hale gelen bir anayolumuz, Girne-Karaoğlanoğlu arasındaki yoldur. O Yeni limanın açılması dolayısıyla daha da yoğunlaşan trafik dolayısıyla zaten son derece tehlikeli olan, her yıl birkaç cana kıyan bu yolun mutlaka yapılması gerçekleştirilmelidir. Yeni yol bağlantılarından stratejik bir yol olması dolayısıyla üç senedir devamlı söylemekteyiz. Şirinevler'den Taşkent'e kadar uzanan ikinci bir hat teşkil eden stratejik yolun yapılmayacağını bile bile bir kez daha burdan gündeme getireyin. Ne düşünüyorsunuz bu hususta? Şehir içi anayollarının yapımında ve ıslahında da bilhassa yayalar da düşünülmelidir; Kaldırımlar, aydınlatma projeleri ve kaldırımlar üzerinde yayaların geçişini engelleyen ağaçlar ıslah edilmelidir. Araçların yanında yayalar da düşünülmelidir. En büyük eksiklik şehirlerimizde budur.

Şehir yollarının anayolları zaten anayollarımızdan farklı değildir. Onlar da paramparçadır. Yalnız yerel yönetimler, içinde buldukları mali durum, sıkıntı nedeniyle üstesinden gelememektedir. Bunlara da tedbir alınması gerekmektedir. Ve yeni yollar yapılırken özellikle dikkat edilmesi gereken bir husus daha; özellikle kavşaklarda basit birtakım çözümler varken, onlardan ayrılarak yollarımız üzerine birtakım tuzaklar kurulmasıdır. Son yapılan Sabri Orient'in önündeki kavşak da bunlardan bir tanesidir. Çok önceleri planlanan bu kavşak, Şehir Planlama Dairesi, belediyenin de katkılarıyla önel bir kavşak olacak şekilde planlanmış, ancak inşaat sırasına geldiği zaman belli ki kavşak etrafında arazileri olan bazı müfuzlu kişiler herhalde baskı yaparak bu projeden vazgeçilmiş ve şu anda gördüğümüz tuzak hazırlanmıştır. Göreceksiniz, orda kazalar olacaktır.

MALİYE VE GUMRUKLER BAKANI MEHMET BAYRAM (Yerinden) - Tam tersini söyledin.

ERDAL SUREÇ (Lefkoşa) (Yerinden) - Bu işin de eksperti olsun.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Neyin tersini, neyin doğrusunu söylediğimi...

MEHMET BAYRAM (Devamla) - Sayın Bakan sana cevap verecek.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Neyin tersini, neyin doğrusunu söylediğimi biraz sonra size örneklerle izah edeceğim.

MEHMET BAYRAM (Devamla) - Hayal eden sen oturduğun yerden.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

MEHMET BAYRAM (Devamla) - Uzmanlar verdiydi onun için.

ALPAY DURDURAN (Devamla) - Uzmanların durumunu görüyoruz,

RASİH KESKİNER (Devamla) - Uzmanları da konuşturacağız Sayın Maliye Bakanı.

MEHMET BAYRAM (Devamla) - Seni çağırırsalardı da sen görüş verseydin.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Bu kitapta...

MEHMET BAYRAM (Devamla) - Şhircilik ve trafik var memlekette herhalde.

ALPAY DURDURAN (Devamla) - Yola çizgi çizmesini bile bilmiyor.

MEHMET BAYRAM (Devamla) - O başka.

ALPAY DURDURAN (Devamla) - Yaz boz tahtasına çeviriler yolları.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;...

BAŞKAN - Dinleyelim efendim.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Elbette bu ülkede uzmanlar vardır. Uzmanlar vardır ama uzmanların görüşlerine kim dikkat etmektedir? Bunun içerisinde biraz sonra örnekler vereceğim size ben. Geçmiş yıllarda dile getirdiğimiz, ancak bu yönde hiçbir tedbir alınmadığını gördüğümüz önemli bir hususu, bir kez daha gündeme getirip Hükümetin bu konuda ne düşündüğünü sormak istiyoruz. O da, bugün yurt dışına ihraç ettiğimiz, aşağı yukarı geçen yıl da özellikle bu konuda, gündeme getirdim bu konuyu ve bilgi rica etmiştin. Gözümlediğini görmedim. O da, yurt dışına ihraç ettiğimiz, aşağı yukarı tüm mamul ve malzemelerinde kalite kontrol aranmakta, ancak, gerek ülkemizde üretilip inşaat alanında kullanılan, gerekse dışardan ithal edilen inşaat malzemelerinin kalite kontrolü yapılmamaktadır. Ülkemizde üretilen ve inşaatlarda her gün kullandığımız kireç kalitesi, özellikleri, hatta beher torbasının gereken ağırlığı kontrol edilmemektedir. Bunun gibi, dışardan ithal edilen çimento, tuğla, kiremit ve sairinin kalitesi kontrol edilmemektedir. Ayrıca yeterli kuruma devresi bekletilmeden ithal edilen keresteler piyasaya sürülmekte ve bundan yapılan ahşap işleri birkaç gün sonra eğrilmektedir. Bunun için de merkezi kalite kontrol birimi oluşturulmalıdır. Bugün, Sayın Bakan bize bunun Ticaret Bakanlığının bir görevi olduğunu söyleyebilir. Fakat, devlet hizmetleri bir bütündür ve bu gibi hususların belli bir merkezde toplanarak kontrol edilmesinde büyük yarar vardır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yılların birikimi, mevcut Hükümetin plansız, programsız ve vurdumduymaz tavrı dolayısıyla karayollarımızda azrail kol gezmektedir. Bu konuda geçmiş yıllarda birtakım önerilerimiz; uyarılarımız olmuştur. Ancak, hiçbir tedbir alınmamış, kazalar artmış, insanlar ölmüş, hasarlar meydana gelmiştir. Defalarca söyledik, sırf öneriler bizden geleceği için mi yapılmadı söylediklerimiz? Ama, zaman söylediklerimizi doğruladı. Çünkü söylediklerimiz teknik uzmanların görüşleriydi ve pratiğin ta kendisiydi. Bu bakımdan özellikle trafikle ilgili hususları bir kez daha buradan gündeme getirip ilgilileri uyarmayı zorunlu görmekteyim. Çünkü, bu trafik, trafik kazaları, bu yoldaki, bu yöndeki can kayıpları, hasarlar günden güne artmaktadır. Herşeyden önce söylediklerimize hiç kulak verilmemesi, özellikle insan hayatını ilgilendiren trafik kazalarıyla ilgili tedbirlerin alınmaması, mevcut Hükümetin insan yaşamına verdiği değeri göstermektedir. Herhalde, herşeyde daha da liberal, daha da serbest bir sistem öngörüldüğü içindir ki insan yaşamıyla ilgili olarak ölen ölür, kalan sağlar bizindir mantığıyla hareket edilmektedir.

Sayın milletvekilleri; trafik anarşisi kol gezmektedir. Hemen hemen her gün birkaç trafik kazası olmakta, insanlarımız ölmekte, milyonlarca lira zarar meydana gelmektedir. En başta kazalara sebep olan insan faktörü gelmektedir. Hiçbir eğitimden geçmeyen, çok kısa bir süre içerisinde ehliyet alabilen bir kimse, kendini yola bırakmakta, hem kendisi, hem karşısındakilere tehlikeler yaratmaktadır. Ehliyet alma işlemlerinde rüşvet kol gezmektedir. Bu açık açık her yerde konuşulmaktadır, her yerde söylenmektedir. Bugün, bazı şoför okullarından ders almazsanız imtihan geçemezsiniz. Bazı şoför okulları müşterilerine ehliyet alma garantisi verebilmektedir. Bunu nasıl yapabilmektedirler? Bazı ehliyet sınav memurlarının, hep aynı şoför okulu öğrencilerini sınava almaları veya aynı kişinin hep aynı bölgelere gitmesi, bu suistimallerin belirtisi değil midir? Para bastırarak ehliyet alınması Türkiye'de de pek çok insanın ölümüne yol açtığı ortadadır. Buraya gelen askerler hiçbir şey öğrenmeden, bilmeden ehliyet alabilmekte,

ondan sonra Türkiye'de hem kendinin hem başkalarının Sülümüne sebep olmaktadır. Dolayısıyla ehliyet sınavlarının ciddiye alınması, öğrenmeden kimseye ehliyet verilmemesi gerekmektedir. En başta bu durumun halledilmesi gerekmektedir. Suistimalleri önlemenin, istenirse yolları vardır. Trafik müdürlüğü bu işe el koyabilir. Şu anda trafik müdürünün yetkisinde değildir bu iş. Ayrıca sınavlara iki müfettiş birlikte sokularak da önlenme yoluna gidilebilir suistimaller.

Her geçen gün artan araç sayısı trafik kazalarının başka bir nedenidir. 1977 yılında yirmi bir bin civarında olan araç sayısı, 1981 yılında yirmi sekiz bin, 1985 yılında kırk bin beş yüze ulaşmıştır.

MALİYE VE GUMRUKLER BAKANI MEHMET BAYRAM (Yerinden) - Refahı gösterir o.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Evet pahalılık nasıl artıyorsa o refahı gösteriyor, araç sayılarının artması da onu gösteriyor.

ERDAL SUREÇ (Lefkoşa) (Yerinden) - Tüketim ekonomisi yaptınız.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Para değer kaybediyor herkes tutmak istemiyor elinde.

MEHMET BAYRAM (Devamla) - Bazı rakamları kendiniz söylüyorsunuz.

ERDAL SUREÇ (Devamla) - Tüketim, tüketim.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Geçen yıl böyle günlerde kırk beş bin civarında olan araç sayısı, bugün beş bin iki yüz yirmi sekiz adet daha artarak elli bine ulaşmıştır. Toplam elli bin civarındaki aracın yirmi iki bin yedi yüz yirmi altı adeti sağ direksiyon, on iki bin üç yüz adeti ise sol direksiyonlu araçlardır. Geriye kalan diğer araçlar ise traktör, motosiklet vesaire gibi olanlardır. Son bir yıl içerisinde

ithal edilen beş bin iki yüz yirmi sekiz araçtan iki bin sekiz yüz on altısı sol, dokuz yüz yetmiş altısı sağ direksiyonlu araçlardır. Görüldüğü gibi, 1974'ten sonra yurda ithal edilen pek çok araca rağmen, yine de sol direksiyonlu arabalar azınlıktadır. Ve halâ ortada belirlenmiş bir politika yoktur. Geçen yıl da belirttiğim gibi...

ALPAY DURDURAN (Lefkoşa) (Yerinden) - Hangi konuda var?

RASİH KESKİNER (Devamla) - Hiçbir konuda yoktur.

BAYINDIRLIK, ULAŞTIRMA VE TURİZM BAKANI NAZİF BORMAN (Yerinden) - İyi paslaşıyorsunuz.

ALPAY DURDURAN (Devamla) - Nasıl oldu da iki kişi kaldınız.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Eski Bayındırlık, Ulaştırma...

MALİYE VE GUMRUKLER BAKANI MEHMET BAYRAM (Yerinden) - Eskisi yenisi mi var? İki yıl oldu arkadaş orda görev yapıyor. On altı ay oldu. Daha eskisi mi var?

RASİH KESKİNER (Devamla) - Eski tecrübelerinizden yararlanırsınız.

MEHMET BAYRAM (Devamla) - İhtiyacı yok.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Siz de paslaşın.

Evet, araç sayısındaki direksiyon farklılığından doğan sorunlar ortada durmaktadır. Ancak belirlenmiş bir politika henüz yoktur. Her ne kadar da ikide bir Devlet Başkanı bu olayı da Rumlara karşı bir tehdit unsuru olarak kullanarak trafiği sağa geçiririm derse de bu olay o kadar basit ve gayri ciddi olmamalıdır. Bugün için bu vaziyette bir yön değişikliği intihar demektir. Belli ki bugünkü şekliyle devam etmemelidir. Hem sağ, hem sol direksiyonlu araç ithali artık bir sonuca bağlanmalıdır. Ve karara bağlanacak durum karşısında tek yön direksiyonlu araçlar ithal edilmelidir ancak. Ve belli

bir süre içerisinde ancak çok uzun vadede yapılabilirdir. Tek direksiyonlu seçilecek karara göre. Bugün bir yön değişikliği çok zor görülmektedir. Çünkü iş araçlarının, kamyonların büyük bir çoğunluğu, hemen hemen tümü sağ direksiyonludur. Yollarımız bu düzene göre meyillendirilip yapılmaktadır. Virajlar buna göre düzenlenmektedir. Farklı direksiyonlu araçların varlığı kazaların artmasına neden olan faktörlerden bir diğeridir. Ayrıca yolcu kapıları sağdan yol içerisine açılan otobüsler yolcu taşımaktadır. Sayın İçişleri Bakanı, bu araçlar muayeneden nasıl geçmekte, halâ nasıl trafikte seyretmektedir? Geçen yıl da söyledik. Terminalde gidin, orda vardır, şu anda araç vardır.

İÇİŞLERİ, KOYUŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANI TAŞKENT

... ATASAYAN (Yerinden) - Sağdandır kapısı.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Sağdan inmektedir. Evet.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Doğrudur dediğin aslında.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Doğrudur. Doğrudur ama tedbir alınmamaktadır.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - İşte, yanlış dersin kızarlar, doğru dersin kızarlar.

ERDAL SUREÇ (Lefkoşa) (Yerinden) - Yani tedbir almazsın der.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Evet, böylece kitle taşımacılığı yapan böyle bu tip araçlara kim izin vermektedir? Bunların da artık bir tedbir alınması gereken hususlardır. Karayollarımızdaki ikaz levhalarının eksikliği, yol kenarında park eden araçlar, tabii engeller de kazalara neden olmaktadır. Ayrıca, gelişigüzel reklamların anayollar çevresine, anayollar üzerine serpiştirilmesi de kazalara neden olmaktadır. Bu reklam levhalarının izinsiz olduğunu, tamamen kaldırılmasını geçen yıllardan beri ısrarla önermekteyiz. Ama, belli ki bir tedbir alınması için ille de birisinin ölmesi gerekmektedir.

Ornağın, Alsancak-Lapta yolu üzerinde birtakım çok tehlikeli reklamlar, reklam levhaları vardır. Aynı şekilde ağaçlar yolların içerisinde uzanmaktaydı. Geçen sene bunların özellikle tehlikelerinden bahsettik. Hiç kimse dinlemedi. Ama, orda iki kişi öldükten sonra, hemen ertesi gün tabela kaldırılmış, tedbir yerine getirilmiştir. Eğer her önerdiğimiz hususlar birkaç can alındıktan sonra yerine getirilecekse bunun kıymeti yoktur.

Kazaların olmasına bir diğer neden ise, yolların durumudur. Yıllarca bakım onarım görmeyen yollar, yol olmaktan çıkmıştır. Yeni yapılan yollarımızda, maalesef gerekli tedbirler alınmamaktadır.

Bir diğer husus, yıllardır bizim söylediklerimize kulak asılmıyor. Anladık, bizleri dinlemiyorsunuz, söylediklerimizi dikkate almıyorsunuz ama, bari uzmanların, trafik örgütünün önerilerine dikkatle eğilin, inceleyin ve tedbir alınız. Çünkü, trafikteki keşmekeş acımasızca devam etmektedir. Konunun ciddi boyutlara ulaştığını göstermek açısından bazı rakamları bir kez daha hatırlatmak ve bugünü görmemizi, ilgilileri uyarmak istiyorum. 1983 yılında 939 kaza olmuş. 31 kişi ölmüş, 93,000,000 lira zarar tespit edilmiş. 1986'da böylesi günlere kadar, 11 aylık devrede kaza sayısı 1100'e artmış, geçen sene 33 kişi ölmüş, 320,000,000 lira zarar olmuş. Geçen sene bu tehlikeleri işaret ettik, tedbir alınmasını istedik. Olmadı ve 1987 yılında 30 Kasım itibarıyla kaza sayısı 1100'den 1342'ye yükselmiş, ölü sayısı Kasım sonu 33'ten geçen seneye göre 43'e yükselmiş, zarar 700,000,000 lira. Kasım sonu 43 olan ölü sayısı bugün 17 Aralık itibarıyla 49'a yükselmiştir.

ALPAY DURDURAN (Lefkoşa) (Yerinden) - Refahın sonucudur onlar.

RASİH KESKİNER (Değamla) - Evet bunlar araçların fazlalığı, refahı gösteriyor, refahın göstergesi işte burdadır.

MALİYE VE GUMRUKLER BAKANI MEHMET BAYRAM (Yerinden) - Nedir Sayın Durduran, Afrika'da kaza oluyor mu? Seni Afrika'ya göndereyim hiç kaza gelmesin başına, belki arslanlar ısırır seni.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Bunun yanında trafik kazalarına neden olan bir diğer husus, askeri araçlardır. 1974'den 1987'ye geldik halâ yollarımızda öncelik askeri araçtır.

İÇİŞLERİ, KOYUŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANI TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) - Ona itiraz yok Sayın Rasih.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Bu ne zaman düzenlenecektir? Konvoy halinde rastlarsınız, yürüyemezsiniz, geçemezsiniz, kazalara neden olmaktadır. Bir kavşakta her gün karşılaşıyorum, Girne'nin inişinde kavşak vardır, orda yirmi dört saat bir askeri inzibat o da yetmedi bir de polis memuru görev yapmakta, ana yoldan geçenleri düdüğüne öttürerek durdurmakta, tali yoldan gelen askerleri çavuşundan erine kadar geçirtmektedir. Hangi trafik kaidelerinde vardır bu? Anayoldan geçenleri durdurup tali yoldan geçecek öncelik askeri araçlar.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Her yerde öyledir.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Artık bu hususun da düzenlenmesi gerekmektedir. Çünkü askeri araçların yollar içerisinde gelişi güzel seyri trafik kazalarının bir diğer nedenidir.

MEHMET BAYRAM (Devamla) - Var mı istatistik? Kaçta kaçıtır askeri araçlarla normal araçların?

RASİH KESKİNER (Devamla) - Vardır benim istatistiğim, getirdiğimde ne olacak?

MEHMET BAYRAM (Devamla) - Sanki dünyanın merkezi Girne'ymiş gibi hep Girne'den bahsediyor. Başka yerden de bahsedin.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Geçen gece Güzelyurt'tan Lefke'ye gidiyorum, iki gece önce...

MEHMET BAYRAM (Devamla) - Hep Girne, Girne.

FADIL ÇAGDA (Girne) (Yerinden) - Mağusa yolu ortadadır.

RASİH KESKİNER (Devamla) - İki gece önce Güzelyurt'tan Lefke'ye gidiyorum.

MEHMET BAYRAM (Devamla) - Yok yahu hep Girne Girne.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Tam yarım saatte gittim. Önümde altı tane konvoy halinde araç vardı, saat altı civarında.

MEHMET BAYRAM (Devamla) - Rasih çıkar Girne'den, Fadil çıkar Girne'den, Ziya Bey çıkar Girne, hiç başka yerden bahsetmezler.

FADIL ÇAGDA (Devamla) - Girne milletvekili Girne'den bahseder. Söyle oğlum Mağusa yolu da bir sürü can aldı sayelerinde.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Geleceğim şimdi Mağusa'ya da.

MEHMET BAYRAM (Devamla) - Adam aldı bir Girne gider.

FADIL ÇAGDA (Devamla) - Kaç can aldınız Sayın Bakan?

MEHMET BAYRAM (Devamla) - Biz can almayız.

BAŞKAN - Dinleyelim efendim.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Bunun yanında trafik kazalarının oluşumuna alkollü araç kullanılması da neden olmaktadır. Bu da bir gerçektir. Bu konuda bir Yol Güvenlik Yasa Tasarısı Meclis gündemindedir, memnuniyet vericidir.

ERGİN ABDULLAH (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Her yerde deva olmayacak Sayın Rasih Keskiner.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Evet ona geliyorum. Yakında Genel Kurula gelecek ve yasalaşacak. Ama hilelim ki Yol Güvenliği Yasası da herşeyi halletmeyecektir. Bu Tasarıyla getirilen alkollü içki alanların araç kullanmaması, emniyet kemeri kullanması birtakım kazaları önleyecektir. Ancak bu Tasarıda da düzenlenmesi gereken daha hususlar vardır, zenginleştirilmesi gereken hususlar vardır, onları da komite safhasında en azından araçlarda ilkyardım çantalarının bulundurulması, ayrıca yangın söndürücülerinin getirilmesi, kazaların, bir aracın kaza sırasında bazı hususları önlemede yardımcı olacaktır. Ancak bu Tasarıyla herşeyi halledemeyeceksiniz, halledemeyeceğiz, çünkü biraz evvel ortaya koyduğum gibi birçok nedeni vardır trafik kazalarının artmasında. Konunun ciddiyeti trafik yetkililerince de dikkate alınmış, konuyla ilgili raporlar hazırlanmış, öneriler yapılmış ve ilgililere sunulmuştur. Polis Örgütünün 1985 yılı yılığında bu önerilere rastlanmaktadır. Bu önerilere ciddi bir şekilde itibar edilseydi, tedbir alınsaydı, bugün pek çok kaza önlenmiş, pek çok can kayıpları azalmış olacaktı. Ancak mevcut Hükümet anlayışı gereği teknik elemanların, uzmanların görüşlerine hiç değer vermemekte, önerilerini hiçe saymakta, bildiğini okumaktadır. Polis Örgütü raporundaki pek çok öneriyi, görüşü ve geçen yıl bu kürsüden gündeme getirip ilgilileri uyarmıştık. Ama ne acıdır ki hiçbir tedbir alınmamıştır. Bakın ben size bu Polis Örgütü raporundan geçen yıl gündeme getirip de tedbir alınmasını istediğimiz hususlardan birkaç tanesini aktarayım. Meselâ Polis Örgütü raporunun içerisinde, Lefkoşa-Girne yolunun Girne inişindeki kamyonların zaman zaman patlayan frenleriyle ilgili önerisi vardır. Önerisi bunun içerisinde vardır. Geçen yıl da gündeme getirdim ve bazı arkadaşlar ben söylerken güldüler de. Ancak bu sene meydana gelen olay, olayın ne derece ciddi olduğunu göstermektedir. Ne diyor bu rapor içerisinde Polis Örgütü 1985 yılığında? Çünkü bu tip kazalar Rumların zamanından beri, 1974'ten önce de olmuştur

ve devamlı gündemdedir. İncelenmiştir. Ve Girne inişinde getirilen çözüm iki metre genişliğinde, bir metre derinliğinde ve iki yüz metre uzunluğunda fasılalı aralarla yolun sol banketinde kum çukurları yapılmasıdır. Yapıldı mı? Yapılmadı ve üstelik bu yol, yeni tamirden çıkmış, yeni kaplanmış, ekipler orda, neden yapılmadı? Uç ay önce bir kaza meydana gelmiştir. Bir yabancı turist ölmüştür. Bir diğeri kolunu kaybetmiştir. Uç, dört sene evvel, başka bir, aynı şekilde frenleri bir kamyonun patlamıştır, iki tane arabayı ezmiştir yol içerisinde ancak öyle durmuştur. Fakat bilelim arkadaşlar, şans her zaman bizden yana olmaz. Şans her zaman frenleri patlayan bir kamyonun uç, dört kilometrelik önündeki bir yolu boş bulmasını sağlamayabilir ve özellikle son olayda, belediyenin yanındaki trafik ışıklarını yeşilde de yakalayabilir ve çok daha büyük facialar meydana gelebilir. Onun için bir kez daha uyarıyorum yetkilileri. Biz bunları nerden getiriyoruz? Dediğim gibi, uzmanların hazırladığı, trafik örgütünün hazırladığı raporlardan getirmekteyiz.

NACİ T. USAR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Kum havuzu şarttır bir kere o yere.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Yine bu yolun üzerinde, tedbir alınması gereken bir husus daha vardır. Yeni yol yapılmıştır ama, uçuruma bakan kısımları tamamen serbest bırakılmıştır. Yine pratik bize göstermiştir ki, tedbir alınması gerekmektedir. Çünkü üç gün önce birisi uçarak ölmüştür. Yol, uçurumun hemen yanındadır. Efendim?...

BAYINDIRLIK, ULAŞTIRMA VE TURİZM BAKANI NAZİF BORMAN (Yerinden) - Düz yerde oldu o.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Düz yerde değil efendim.

NAZİF BORMAN (Devamla) - Düz yerde.

RASIH KESKİNER (Devamla) - Hayır. Tam inişin...

NAZİF BORMAN (Devamla) - Tabii. Ciklos kampına girmeden.

RASIH KESKİNER (Devamla) - Orası düz müdür?

NAZİF BORMAN (Devamla) - Hiç ilgisi yok.

RASIH KESKİNER (Devamla) - İlgisi yoktur. İki metre sonrası uçurumdur.

NAZİF BORMAN (Devamla) - İlgisi yok. On metre şey.

RASIH KESKİNER (Devamla) - Evet.

NACİ T. USAR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Ciklos kampının tam ötesi derin bir hendektir. Bir gün az kaldı ben uçayım Nazif Bey ordan.

NAZİF BORMAN (Devamla) - İnmeden, Ciklos kampına inmeden, sağa dönmeç almadan Girne'ye giderken ters tarafa gitti. Yani hiç orasıyla ilgisi yok. Yani tehlike yok orda.

RASIH KESKİNER (Devamla) - Tehlike var mı yok mu, ben daha dün trafik yetkilileri ile oturdum sohbet ettim.

NAZİF BORMAN (Devamla) - Biz de görüyoruz.

RASIH KESKİNER (Devamla) - Bilmiyorum. Demek ki size başka söylüyorlar, bize başka söylüyorlar, rapora başka birşey yazıyorlar.

NAZİF BORMAN (Devamla) - Biz de görüyoruz.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Orda olan şudur; asfalttan araç çıktı mı, herhangi bir vesileyle özellikle yağışlı alanda toprak kaymaktadır. Biraz da süratli ise, o inişin içerisinde kendini uçurumda bulmaktadır. Tedbir alınsın diyorum.

NAZİF BORMAN (Devamla) - Sorun odur, sürattir hep.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Tedbir alınsın diyorum. Duvar yapın. Duvar yapılsın.

NAZİF BORMAN (Devamla) - O süratte ve alkollü inen bir aracı ne yapsanız durduramazsınız.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Ne biliyorsunuz, ne biliyorsunuz yani alkollü olduğunu?

NAZİF BORMAN (Devamla) - Hayır, bu misal için söylemiyorum. Polis geçen gün, siz de oradaydınız, %99 kazalar sürat ve alkoldendir diyor.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Peki, o zaman biz söyleyelim.

NACİ T. USAR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Tamam efendim, alkollü olan adam kendini kontrol edemez, zorla kontrol edecek ve o ölüm şansını azaltacak tedbir.

NAZİF BORMAN (Devamla) - Girne'nin her tarafı tehlikeli yol olarak.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Yine...

NAZİF BORMAN (Devamla) - Dağ, tepe. Mağusa yolu düzdür.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Yine geçen yıl çok tehlikeli olan bir yoldan daha söz ettim.

NACI T. USAR (Devamla) - Çok kaygan ama.

RASIH KESKİNER (Devamla) - Tedbir alınmasını istemiştim. Girne'de Karaoğlanoğlu yolu. Özellikle yol özelliğini yitirmiş, çok kaza olmaktadır. Polis Orgütü'nün raporunda da vardır bu, biz de ordan aldık getirdik. Tedbir alındı mı? Alınmadı. Ne olmuştur bir sene içerisinde? Bu yolda tam 26 tane kaza olmuştur. Tam 26 tane kaza olmuştur daha geçen gece iki kişi ölmüştür. Yine aynı şekilde yine bu rapora dayanarak başka bir öneri, Taşkent-Lefkoşa-Gazi Mağusa "T" kavşağı, o da tehlikelidir diyor Polis Orgütü. Nasıl yapılacağı hususunda görüşleri de vardır, krokileri de vardır. Onerilmiştir, geçen sene gündeme getirip sordum, tedbir alınmasını istedim, yapılmadı. Ne olmuştur? Tam beş tane kaza olmuştur bu sene. Yeni Girne Yolunun Boğaz kavşağında yapılan kavşağı vardır. Geçen yıl da belirttiğim gibi o yol orda bir köprü ile üst geçit yapılacak şekilde müsaittir. Tonlarca dolgu yapılarak o yolun belli bir seviyeye yükseltilmesi gerekmezdi. Bunları ben söylüyorum ama Türkiye'den gelen, araştırma yapan, inceleme yapan uzmanlar da o görüşteydi ve eğer orda değişik bir kavşak yapılırsa kazalar olacaktır diye burda geçen yıl uyardık, yapıldı o kavşak bildikleri gibi. Bir ay önce kazalar başlamıştır. Bir buçuk ay önce orda büyük bir kaza olmuştur, can kaybı olmamıştır ama kazalar başlamıştır. Çünkü yol tam tepe üzerinde kavşaklara ayrılmıştır. Ani çıkıyorsun, ondan sonra gideceğin yönü bulamıyorsun. Yine yeni yapılan Lefkoşa-Girne yolu. Devamlı o yolun iki tarafında otlaklar vardır ve hayvanlar bir taraftan diğer tarafa geçmektedir. Ve özellikle yoldan yapılırken, uzmanlar, belli yerlerden yer de müsaitti, davarların bir taraftan diğer tarafa geçmesi için köprüler yapılmasını istemişlerdir, Geçen yıl burda gündeme getirdim, yapılmadı, zaten geçmişti geçen yıl hususu. Sadece o kismında bu sene 12 trafik kazası olmuştur,, bunların iki-üç tanesine

bahsettiğim davalar neden olmuştur. Yine trafik kazalarının azalması, daha düzenli bir akış sağlanması için yine geçen yıl özellikle yurt dışından gelen ve araç kullanan turistler için ve özellikle ülkelerinde farklı yönde seyreden turistler için, araç bakımından, yollarımızın pek çok yerine özellikle anayolların başlangıcına bu yolda seyir bu şerittendir diye ikaz levhaları konulmasını önerdik. Bunu önerirken yine biz burdan aldık. Bunun içerisinde vardır. Peki, soruyorum aradan bir yıl daha geçti. Hiçbir yerde gördünüz mü siz böyle bir levha? Böyle bir ikaz? Bu yol da sol şerittendir.

ALPAY DURDURAN (Lefkoşa) (Yerinden) - Niyet, fazla kaza olsun diye.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Refah seviyesini göstermektedir. Trafik kazaları ile ilgili olarak, son olarak belirtmek istediğim, aslında Polis Örgütümüzün de beklentisi içerisinde olan bir husustur. Geçen yıl da aktardım. Belli ki uyarılarına, önerilerine ne onların, ne bizim kulak verilmedi ve özellikle Polis Örgütümüzün raporunun sonuna doğru kazalarla ilgili ne söylemektedir? İlgili kurumlara yazılı olarak önerdiğimiz yukarıdaki önlemlerin bu kuruluşlarca zaman kaybedilmeden uygulamaya koymaları bu yöndeki çalışmalarımızı özendirilmiş ve olası trafik kazaları ile can ve mal kaybını önlemiş olmakla kalmayacak bizim çalışmalarımızı hem özendirecek, hem de çalışmalarımızı daha şevkle yapmamızı sağlayacaktır demektir Polis Örgütü. Yani özellikle yetkililerden, ilgililerden rica etmektedir, önerimiz vardır, yıllarca söylemekteyiz, yıllarca sunmaktayız ne olur ilgi duyun bir tanesini olsun yapın ki daha şevkle çalışalım, daha özenerek çalışalım. Polis Örgütünün de ricası bu raporda budur.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; karayolları taşımacılığı bugün birkaç özel şirketin tekelinde bulunmaktadır. Dolayısıyla insanlarımız otobüsler, minibüsler ve demode olmuş araçlar içerisinde üst üste olmaktadır. Kapısı tellerle kaplı, camları olmayan, eksozundan zehirli, kanser yapan dumanlar saça saça hem yollarımızı hem şehirlerimizi kirleterek seyretmektedirler.

BAYINDIRLIK, ULAŞTIRMA VE TURİZM BAKANI NAZIF BORMAN (Yerinden) - Sen lazım işlerinde konuşacaktın.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Şimdi ulaşım ile ilgili hususlardır bunlar. Ulaşım ile ilgili hususlardır Sayın Bakan bunlar. Eğer bugün...

NAZIF BORMAN (Devamla) - Her bakanlığın bir prosedürü vardır. Cevap almak istiyorsan...

RASİH KESKİNER (Devamla) - Bizim bildiğimiz Hükümet bir bütündür.

NAZIF BORMAN (Devamla) - Her hükümetin bir...

RASİH KESKİNER (Devamla) - Hükümet bir bütündür.

NAZIF BORMAN (Devamla) - Oyle olsa bakanlıklar kurulmazdı.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Zaten bu ülkede her bakanlık bir krallıktır. Bir bakanın yaptığından diğerinden haberi yoktur. Onun için bu işler hep aksamaktadır.

NAZIF BORMAN (Devamla)- Bakanlıkların yaptıkları fonksiyonları bilerek hazırlarsanız daha verimli olur. Ben o açıdan söylüyorum. Yoksa serbestsiniz konuşmakta.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bir ülkede birtakım sorunlar varsa bu herkesi ilgilendirir, en başta Hükümeti ilgilendirir. En başta Hükümeti ilgilendirir. Bir bakanlık bir konu benimle ilgili değildir diyerek işin içinden sıyrılmaz.

NAZIF BORMAN (Devamla)- Bakanlığın bütçesini görüşüyoruz da onun için.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Konularımızın geneli üzerinde konuşuyoruz.

NAZIF BORMAN (Devamla)- Budur genel konu?

RASİH KESKİNER (Devamla) - Geneli üzerinde konuşuyoruz, özellikle dediğim gibi bu ülkeye mal olmuş birtakım sorunlardır. Tabii bütün bunların yanında halk eğitilmelidir. Trafik konusunda halk eğitilmelidir. Gece gündüz Hükümetin ve Denktaş'ın sesi durumuna gelen televizyon ve radyodan bu konuda da eğitici yayınlar yapılmasını beklemek hakkımızdır. Din dersleri gerici yayınlar biraz azaltılarak insanlarımızın yaşamını ilgilendiren trafikle ilgili eğitim programları düzenlenmesi de trafik kazalarının azalması için yararlı olacaktır. inancındayım.

Deniz ve hava ulaşımına bu alandaki tıkanıklıklara gelince, bu alandaki tıkanıklıklar halâ giderilmemiştir. Turizmle yakından ilişkisi olan deniz ve hava ulaşımında, mutlaka devlet kendi ulaşım araçlarına sahip olmalıdır. Çok uzun süredir başlatılan ama bir türlü sonuçlandırılmayan feribot ve uçak alımı ile ilgili son durum nedir? Geçen yıl da aynı konuyu gündeme getirdik. Serduk ve Sayın Bakan ilgili Komisyonunun hayatiyetini sürdürdüğünü, çalışmalarının son aşamada olduğunu söyledi. Aradan bir yıl geçtiği halde, henüz bu yolda atılmış bir adım göremedik. Özellikle yeni Girne Turistik Limanının devreye girmesi ile de Devletin alacağı feribotla Türkiye'nin Güney sahilleri ile bağlantı kurulması ve bu sahiller arasında seferler yapması, iç turizm açısından önemli bir gelişme yaratacaktır. Söz limanlardan açılmışken, özellikle yeni Girne Limanının kullanımını ile ilgili görüşlerimizi de aktarmayı yararlı görmekteyim. Öncelikle şehircilik ve teknik açıdan, tarihi Girne şehrinin korunması, çevrenin tahrip edilmemesi açısından bu limanın turizm limanı olarak korunması gerekmektedir. Bugün tarihi Girne şehri her gün tahrip edilmekte, imar plansız bir şekilde büyümekte, beton yağınları ile çevre bozulmaktadır. Mevcut eski yat limanı çevresi her gün yaktırılmaktadır. Hiçbir tedbir alınmamaktadır. Ama bütün bunlar bir doğruyu inkâr etmeye, bu tahribatı daha da artırmayı gündeme getirmemelidir. Herşeyden önce bu liman tamamen yolcu trafiğine açık tutulmalı, yük taşımacılığına, TIR'ların, kamyonların taşınmasına açık tutulmamalıdır.

Bugün mevcut şehrin yolları böylesi ağır bir trafiği, TIR'ları çekecek durumda olmadığı gibi böyle bir uygulama Girne yokuşunda zaten her yıl meydana gelen fren patlamalarına daha da yenilerini ekleyecek ki bu son derece tehlikeli olacaktır.

BAYINDIRLIK, ULAŞTIRMA VE TURİZM BAKANI NAZIF BORMAN
(Yerinden) - Uygulama odur zaten.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Ayrıca TIR ve kamyonların çıkmasına izin verilmesi demek, askeri araçlar, askeri yiyecek kamyonlarının da buradan çıkmasını gündeme getirecek ki bu da şehrin tamamen tahribini gündeme getirecektir. Trafik kazalarının da artmasını gündeme getirecektir. Teknik, şehircilik bu limanın turizm limanı olarak korunmasını gerektirmektedir. Girne limanı ile ilgili konu açılmışken yine gündemde olan bir hususa daha değineyim. O da Kıbrıs Liman Şirketi ile ilgili husustur. Bildiğiniz gibi tüm limanlarda, bu Liman Şirketi'nin...

NACİ T.USAR (Gazi Mağusa)(Yerinden) - İşletme imtiyazı.

RASİH KESKİNER (Devamla) - İşletme imtiyazı vardır. Belli bir sayısı vardır ve o sayı altındadır. Şimdi epey altındadır üyeleri. Boşalmıştır ama yerine yenileri alınmamaktadır ve o şirket de bazı partizan amaçlar için kullanılmaktadır. Oyle durumlar olmaktadır ki çok işçi çalıştırılması gerekmektedir. Mevcut üye sayısı doldurulmadığı gibi, dışardan, kaçak işçilerden düşük ücretle işçi çalıştırmakta, onların ensesinden para kazanılmaktadır. Dolayısıyla bu Liman Şirketi Yasasında değişiklik yapılarak monopolden çıkarılması ve ayrı bir liman şirketi kurulması gündeme gelmelidir. Ancak kurulacak olan liman şirketi, yeni kurulacak liman şirketleri hiçbir surette birtakım para babalarının değil, şu anda ortada görüldüğü şekli ile de değil, bu liman şirketi bir halk şirketi şeklinde olmalıdır. Bilhassa çalışanların kendilerinin olmalıdır ve özellikle araç gereci yoksa devlet bunlara düşük faizli kredi de bularak araç gerecini temin etmek durumundadır. Yoksa bunun dışında liman şirketinin bazı patronların

inşiyatında sırf onlara gelir getirici bir şekilde sürdürülmesi de gündeme gelmemelidir. Eğer bu şirket kurulacaksa, kurulma aşamasına geleceksé elbette ki o günlerde de söyleyeceklerimiz olacaktır, ama özellikle çalışanların kendilerinin ortaklığında hayat bulmalıdır.

Limanlarımız içinde gemi tamiratları yapılmaktadır. Bunlar en büyük şikayetlerdir. Yat limanları içerisinde natta tamiratlar yapılmaktadır. Bunlar hem yat limanlarını kirletmekte hem de çevre açısından büyük sakıncalar yaratmaktadır. Bunlara da artık tedbir alınması, yapılmaması gerekmektedir, inancındayız. Ayrıca balıkçı barınakları sözkonusudur. Geçen sene de bahsettiğim hususlardır. Özellikle halkımızın bir bölümü su ürünlerinden ekme yemektir bu ülkede. Onların sahasına hizmet edecek balıkçı barınaklarının tamir edilmesi geçen yıl pek gündeme gelmedi, gelemedi. Bu yıl bütçede bununla ilgili ödenekler görmekteyiz. Temennimiz bu ödeneklerin kullanılarak bu balıkçı barınaklarının bu yıl tamir edilmesidir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hava ulaşımımız ise tam bir işkence biçiminde devam etmektedir. Türk Hava Yollarına bağımlı kılınan hava ulaşımımız, gelişti güzel saatlerde, geceyarıları, sabaha karşı saatlerce bekletildikten sonra yapılmaktadır. Kıbrıs Türk Hava Yollarının bilhassa kendi uçağına sahip olması zorunludur. Uçak alımı tam bir yılan hikâyesine dönüşmüştür. Yabancı turist açısından da kesinlikle hava ulaşımının sağlanması gerekmektedir. Bugün orta büyüklükte birkaç uçağıın alımı konusunda kolaylıklar sağlayan firmaların olduğunu geçen yıl da dile getirdik. Ödeme şekliinden bakım onarımına, kredi bulunmasından turist pazarlamasına kadar yardımcı olmaya hazır uçak firmaları mevcuttur. Temennimiz geçen yıl bu çalışmaların sonuçlandırılması, ülkemizin kendi uçağına sahip olması idi. Geçen yıl söylediğimiz, ancak bugün görüyoruz ki bu hâlâ daha gerçekleştirilmemiştir. Bunun nedenleri nedir? Öğrenmek istiyoruz. Bu arada Kıbrıs Türk Hava Yollarının yapısı da gündeme getirilip özellikle kendimizin, kendi ülkemizin söz sahibi olur bir duruma getirilmesi gerekmektedir.

Sayın milletvekilleri; çağımız sürat çağıdır. 21'inci asra doğru yol almaktayız. Bazılarına göre çağ atlayan ülkeler arasındayız. Ülkemizdeki posta hizmetleri de bu çağa ayak uydurmuş bir şekilde herhalde hizmet sürdürmektedir. Çağdaş postanın temel ilkelerinden olan emniyet, gizlilik ve sürati acaba posta hizmetlerinde görebilmekte miyiz? Posta hizmetlerinde aranan amaçın kâr değil, hizmet olduğu yazılmaktadır. Ama bizde ortadaki rakamlara ve yapılan posta hizmetlerine baktığımızda bu ilkenin tam ters olarak uygulandığını görmekteyiz. Her yıl basılan milyonlarca puldan bütçeye gelir sağlanmaktadır. Ama sağlanan bu gelirden çağdaş posta hizmetleri için modern aygıtlar alınmamakta, mektup ayırımı, mühürlemesi elle yapılmaya çalışılmaktadır hâlâ. Sayın Bakan bizlere mühür makinesinin 1987 yılında alınacağını söylemişti geçtiğimiz yıl bütçe konuşmalarımızda.

BAYINDIRLIK, ULAŞTIRMA VE TURİZM BAKANI NAZIF BORMAN
(Yerinden) - Aldık dört tane.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Aldınızsa memnun oluruz. Benim tespit ettiğim bilgilere göre hâlâ alınmamış.

Değerli milletvekilleri; geçen yıl Lefkoşa'dan Girne'ye bizleri Meclise çağırın bir mektubu örnek olarak göstererek Lefkoşa'dan Girne'ye iki günde ulaştığını, Girne'den de elimize iki gün sonra varabileceğini söylemiş, tedbir alınmasını istemiştim. Aradan geçen bir yılda bu sene yine size bir örnek, aynı şekilde vermek istiyorum. Yine bizleri Meclise çağırın duyurudur. Bu duyuru, bu çağrı Lefkoşa'dan üzerindeki damgaya göre 31/10/1987 tarihinde yola çıkmış ancak Girne'ye 5'inde ulaşabilmiştir. Elimize ise bir gün sonra toplam 7 günde ulaşmıştır. Lefkoşa-Girne yolu kısalmıştır ama mektupların ulaşımı daha da uzamıştır. Bu gösterge ile çağ mı, çay mı atladığımızı takdirinize bırakıyorum. Öyle görünüyor ki posta hizmetlerinde de artık özel sektöre ihale ettik posta hizmetlerini de. Devletin posta servisleri bir çağrıyı 7 günde ulaştırmaktadır Lefkoşa'dan Girne'ye, 25 kilometrelik bir yere ama Kombos, İtimat 500 liraya bir mektubu günlük

olarak ulaştırmaktadır. Zihniyet zaten herşey özel ve güzel sektöre devredildiğine göre posta hizmetleri de yavaş yavaş özel sektöre devredilmektedir.

Posta Dairesi ile ilgili geçen yıl söylediklerim aynen durmaktadır. Posta şubesi bulunmayan kırsal alanlardaki köy acentelik ve köy posta taşımacılığı çözümlenmemiştir. Üstelik kırsal alanda atılan mektupların mühürlerinin içerisindeki tarih kaldırılmıştır. O zaman rahat, Ne zaman atıldığı, ne zaman geldiği sorunu da yoktur. Dolayısıyla gelecek yıl tahmin ederiz şehirlerarası da bu tarih kaldırılır. O zaman biz de bu örnekleri getirme fırsatı bulamayız. Milyonlarca olarak basılan pulların kimin denetiminde, ne kadar nasıl basımının yapıldığı, hangi serinin basılacağını kimin kararlaştırdığını, kaç ay süre ile tedavülde kalacağı, satılmayanların nasıl imha edileceğine dair hiçbir olumlu yanıt alamadık. Bu alandaki sessizlik devam etmektedir ve bunlara bir denetim getirilmediği müddetçe de çeşitli söylentiler hep gündemde olacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; günümüzdeki haberleşme araçlarından birkaç tanesi de telefon, telgraf, teleks gibi hususlardır. Bu hizmetlerden özellikle teknolojinin bu kadar ilerlediği bu çağda insanoğlu mümkün olduğunca yararlanmak istemektedir ve bildiğiniz gibi bu amaçla genel müdürlüklerimiz her şehirde şubelerimiz bulunmaktadır. Bunlar yetmemektedir. Ayrıca özel şubeler de vardır telefonların takılabilmesi için vatandaşın devlet daireleri dışında müracaat edebileceği özel şubeler de vardır. Geçen yıl da burda bunları eleştirdim. Tedbir alınmasını istedim ama ne acıdır ki vatandaşlarımız artık işlerini devlet dairelerinde değil, özel şubelerde halletmeye çalışmaktadırlar. Girne'de orda yaşadığım için şahit olduğum tek bir olay vardır. Vatandaşın biri dört sene uğraşmış telefon almak için. Çözememiş. Bu Mecliste grubu olan her partinin milletvekilinden yardım istemiş, çözememiş. Benden de istedi. Ben de çözemedim. Aslında bu işler milletvekillerinin çözeceği işler değildir. Devlet daireleri niçin kurulur? Devlet daireleri çözsün diye. Ama ondan

sonra bana şöyle dedi, siz çözemezsiniz, çözemeyeceksiniz, ben biliyorum ama yine de bir uğraşın. Ben bu işi nasıl halledeceğimi bilirim ve bir aracıya gitmiştir, halletmiştir. Ne demek sayın milletvekilleri, devlet daireleri olacak, müdürleri olacak, personeli olacak, geçen yıl da eleştireceğiz bu hususları. Bunlar devletin saygınlığına gölge düşüren hususlardır, tedbir alınmayacak.

BAYINDIRLIK, ULAŞTIRMA VE TURİZM BAKANİ NAZİF BORMAN
(Yerinden) - Kimmiş bu?

RASİH KESKİNER (Devamla) - Fakat aracılar bu işleri halledecekler ve dolayısıyla halk içerisinde devamlı söylentiler, söylentiler. Lapta'da başka bir olay olmuştur. Vatandaş bana söylüyor. Bu kadar para verdim diyor, bu kadar makbuz geldi. Nerde diğer para? Ver diyorum isimlerini, götürüyüm açalım, soruşturma açalım. Bırak yahu versem de ne olacak diyor. Bırak hiç olmazsa birkaç vatandaşın işini daha halledelim bu şekilde. Bunlar yaşanan olaylardır. arkadaşlar.

NAZİF BORMAN (Devamla) - Bugün ne Girne'de ne Lapta'da telefon tahsisi yoktur.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Bugün değil, bu olay bugünkü değil ya.

NAZİF BORMAN (Devamla) - Ha bugün değil.

RASİH KESKİNER (Devamla) - Bugünkü değil, üç, dört aylık meseledir. Bir tanesi altı aylık önceki meseledir. Bunun yanında yine kırsal kesimdeki telefon hizmetleri yeterince sağlanmamıştır. Geçmiş bütçelerde söylendiği üzere jetonlu kulübelerle şehir içlerine özellikle turistlerin yararlanacağı bazı hususlar dile getirildi. Temennimiz önümüzdeki yıllarda bunun yapılmasıdır. Çünkü hakikaten turist telefon aramaktadır ve bulamamaktadır. Bunu yaymakta özellikle belli yerlere büyük yarar vardır. Kırsal alanlardaki telefon hizmetleri de başlı başına bir sorun olmaktadır. Mağusa'daki

arkadaşlarım anlatıyor. Mağusa'daki telefonla konuşmak başlı başına bir sorun haline gelmiştir. Bunun da nereden kaynaklandığı bulunarak çözümlenmesi gereken hususlardandır. Ülkemizde her dalı, her faaliyeti ilgilendiren bir başka kurum da meteoroloji alanındaki çalışmalardır değerli milletvekilleri. Meteoroloji çalışmalarının günlük, haftalık ve aylık ön tahminlerle ülke faaliyetlerine ışık tutması gerekli bir husustur. Hava, deniz ulaşımı, denizlerdeki durum ayrıca üretim faaliyetlerine önceden yapacağı çalışmalarla yardımcı olmaktadır, olmalıdır. Hava koşullarının ekonomik faaliyetlerle de ilgili olması bu faaliyet alanını önemli kılmaktadır. Bugüne kadar bu alandaki çalışmalar bakanlığa bağlı diğer dairelerin çalışmalarına rağmen daha tatminkâr bir düzeyde olması olduğu görülmektedir. Ama yine de bu kadarla yetinilmemeli, meteorolojik hizmetlerin uluslararası standartlara çıkarılması yönünde gerekli görülen tedbirlerin alınabilmesine gidilmelidir.

Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanlığı ile ilgili sonuç olarak belirtmek istediğim, hemen hemen tüm daireleri ile ilgili olarak geçerli olan hizmetiçi eğitimidir. Teknolojik gelişmelere göre günümüzün hızlı gelişmeleri karşısında halka hizmet götüren personelin bilgi ve becerilerini artırmak, belli zaman aralıkları ile ve sürekli hizmetiçi eğitim görmelerinin sağlanması gerekmektedir. Personelin verimli ve süratli hizmetiçi yeterliliği sağlanmalıdır. Değişen teknik koşullara göre personel hizmetiçi eğitimle donatılmalıdır. Yurtiçi hizmet eğitimleri, daha fazla üst düzey yöneticilerinin gezi amaçlı durumundan çıkarılmalı, hakikaten personel eğitimine yönlendirilmelidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakanlığın turizmle ilgili parti görüşlerimizi Sayın Bozkurt açıklıyacaktır. Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim. Saygılar sunarım.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Rasih Keskiner. Söz sırası Sayın İsmail Bozkurt'tadır. Buyurun Sayın İsmail Bozkurt.

İSMAİL BOZKURT (Gazi Mağusa) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Rasih arkadaşımın da söylediği gibi, Bayındırlık, Ulaştırma ve Turizm Bakanlığının turizmle ilgili bölümü hakkında konuşacağım. Her zamanki gibi mümkün merteye kısa, net ve öz olmaya çalışacağım.

Önce, geçmişte çok yapmış olmamıza karşın, yine de turizmin bir tarifini yapmak istiyorum. Nedir turizm? Çağımızın büyük bir olgusu olan turizm nedir? Bunun, tabii sözlüklerde açıklaması vardır. O yönü üzerinde durmak istemiyorum. Ama amaç, yani turizmden amaç nedir ve ne sağlamaktadır? İki şey sağlamaktadır ülkelere.

Birincisi; ülkeleri tanıtmada, ülkelerin, ulusların, halkların birbirini tanımada büyük bir olgudur.

İkincisi; belki ondan da önemli yani devletlerin, ülkelerin daha çok üzerinde durduğu yani, bir ekonomik sektör olmasıdır ve üstelik bu ekonomik bir sektör olarak birçok başka ekonomik sektörlerden daha fazla avantajlara sahiptir, daha çekici tarafları vardır. Bir defa dağılım bakımından avantajları vardır ve özellikle

Bir defa dağılım bakımından avantajları vardır ve özellikle istihlame yaptığı ~~ktm~~ bakımından avantajları vardır. En çok istihlame yaratan bir sektördür ve bu sektöre başka bir bakış açısı ile baktığımızda da şunu görürüz. Bugün ülkelerin en büyük sorunu ihracat-ithalât sorunudur ve onun dengesini bulabilme sorunudur ve özellikle ihracatta bulunabilme, bugünkü çağda büyük bir sorundur ülkeler için, devletler için ve birçok da katlanılması gereken zorluklar vardır, aşılması gereken güçlükleri vardır. İşte turizm sayın arkadaşlar, bir yönü ile ihracata kendi ülkenizde, oturduğunuz yerde yapabilme sektörüdür. Yani fazla ürününüzü, portakalınızı, etinizi, şuyunuzu, buyunuzu ihraç etmeden, ülke dışına götürme zorluklarına katlanmadan, dıştan getireceğiniz insanlara kendi ülkenizde satabilme demektir. Yani bir yönüyle turizm oturduğunuz yerde ihracatta bulunma ve yalnız olağan bildiğimiz anlamda ihracatın malla ilgili kısmına değil, hizmetleri de kapsamaktadır. Hizmetleri de bir nevi ihraç etmekteyiz, yabancılarla satmaktasınız.

Bu yönleriyle sayın arkadaşlar bütün dünya ülkeleri turizme öncelik vermektedirler. Bunun için de dev, ekonomik bakımdan dev ülkeler bile yarış halindedir, ABD'sinden Sovyet'lerine kadar, Almanya'sından İngiltere'sine kadar, minnacık ülkeler de yarış içindedirler ve bundan pay koparma yarışı içindedirler. Bu çerçevede aldığımız zaman sayın arkadaşlar, turizmin hele hele bizim kendi koşullarımız ele alındığı zaman, ülke koşullarımız ele alındığı zaman, ekonomik sektörler içinde baş tacı edilmesi kadar doğal ve olağan birşey yoktur. Yani bize göre de turizm bu ülke ekonomisinde baş yer tutması gereken sektörlerden biridir. Hatta belki de birincisidir de diyebiliriz rahatça. Bizim bugünkü uygulamaya, daha doğrusu uygulanmakta olan ekonomik paket içindeki turizm politikasıyla bağlaşmadığımız yönü bu öncelikli olması değil, öncelikte beraber olduğu sektörlerdir. Yani pakette diyor ki turizm, ulaştırma, bankacılık ve ticaret desteklenecek, teşvik edilecek. İşte biz sayın arkadaşlar, turizmin özünü de özellikle düşündüğümüz zaman bunu kabullenmeyi mümkün görüyoruz, bunu mümkün görmüyoruz.

Ulaşım elbette, ulaşımı ... aslında ayrı bir sektör olarak da görmemek gerekir. Ulaşım elbette turizmle bir bütün olarak teşvik edilecektir ama, biz teşvik edilecek bir ticaretle bir turizmin bir arada gidebileceğine inanmıyoruz. Bir turizmin, bir ülke turizminin ticarete dayandırılabilmesine inanmıyoruz. Başlangıçta başarı kazansa bile her an bir balon gibi patlayabileceğine inanıyoruz. Bunun örnekleri de vardır. Bugün ticarete dayalı bir turizmi biz ancak herhalde Avrupa ülkelerine göre değil, Türkiye'den gelecek olan turistlere göre saptayabiliriz, yürütebiliriz. Ama yarın Türkiye'deki hükümetin politikasını, herhangi bir anda politikasını değiştirdiği anda, değiştirmesi halinde de bizim politikamız balon gibi söner. Geçmişte bir dönemde yaşamıştık, bunu gelecekte de yaşamamız için bir neden yoktur. Bunun için biz diyoruz ki turizm, elbette turizm ama madem ki turizm bir yönü ile ihracattır, turizmle beraber ihracat kapılarımızı açacak üretim sektörlerine de öncelik vereceğiz. Yani tarıma öncelik vereceğiz. Yani küçük sanayiye öncelik vereceğiz. Bu şekilde tarımsal ürünlerimizi gelen turistlere yerirme imkânını bulabileceğiz, harcama imkânını bulabileceğiz, ihracat zahmetlerine kapılmadan bunu yapabileceğiz.

Şimdi sayın arkadaşlar; turizmde hedefimiz bizim nedir? Şu anda ben bilemiyorum. Diyelim ki en azından Güney Kıbrıs kadar, onun seviyesine gelmektir. Nedir Güney Kıbrıs'ın bugünkü turizm durumu? Yarım milyon, nüfusunu yarım milyon sayarak, bir milyon turist getirmektedir. Yani nüfusunun iki katı turist getirmektedir. Biz de en azından onu hedeflersek ki o güne de her gün de artmaktadır. Geçen sene dokuz yüz bindi, bir önceki yıl sekiz yüz bin, yani yıldan yıla artmaktadır. Ama onu bile hedefleseک biz, demek ki bugün bizim ülkeye getirmeyi hedefleyeceğimiz turist sayısı 300,000 ise, o 300,000 insanın yedirilmesini, içirilmesini de düşünmemiz gerekmektedir, sayın arkadaşlar. Bunu da yalnız tarımımız yapabilir. Eğer tarımımızı güdü bırakırsak, ondan sonra ülkeye getireceğimiz turiste aynı zamanda ağızlarını yahut midelerini dolduracak yiyecek maddeleri de ithal etmek zorunda kalacağız ki bu hedefimize gitmekte bize güçlükler çıkaracaktır. Bu konuda, esas itibarı ile ayrılığımız bu konudadır.

Bir de sayın arkadaşlar; eleştirmek istediğimiz bir yönü şudur; Şimdiki Hükümet de turizmi öncelikli bir sektör olarak kabul etmektedir ve sürekli olarak söylenmektedir bu. Söylenmektedir sayın arkadaşlar ama uygulama, söylenen gibi değildir. Yıllar geçmekte ama bu konuda ciddi adımlar atılmamaktadır. Turizm sektörünün gerçekten bütün ekonomimiz içinde öncelikli sektör olması için atılan adımları biz göremiyoruz veyahutta kısıtlı olarak görüyoruz. Bir tek gördük, çıkarıldı Teşvik Yasası. Gerçi birçok yönlerine biz karşı çıktık ama bir Teşvik Yasası çıkarıldı. O Yasa bile sayın arkadaşlar, ulaştı mı hedefine? Biz ulaştığına inanmıyoruz ve şunu görüyoruz. Bütçede şimdiye kadar bir ödenek konurdu turizmi tanıtmak, turizmi geliştirme için. Bu yıl baktık, o Yasa ile, Turizm Teşvik Yasası ile fon kurulmuş, bir baktık bütçedeki ödenekler silinmiş. Bu konudaki ödenekler silinmiş, E, amaç o değil ki sayın arkadaşlar. Amaç, Bütçedeki yükü hafifletmek miydi? Yani o teşvik fonunu kurarken. Değildi. Eğer koysaydı bir anlamı yok ki bunun. Değişmedi ki birşey. Ha Bütçeye koymuşsun, ha kurdugun fondan karşılamışın normal faaliyetlerini. O zaman bir anlam ifade etmez ki. Bizim anlayışımıza göre fon, Bütçenin karşılamadığı hususları karşılamak için kullanılmalıydı. Yani turizmin gelişmesi, kalkınması için kullanılmalıydı ama şimdiye kadar normal şekilde olagan şekilde Bütçeden karşılanan ödeneklerin yerini alması değildi. Eğer buysa amaç, bu işyli amaç, ben söyleyeyim, Turizm Teşvik Yasası güne gidecektir ve orda kurulan teşvik yahutta geliştirme, Turizmi Geliştirme ve Tanıtma Fonu da güne gidecektir, hiçbir şey ifade etmeyecektir. Tek olacak olan şey, Bütçeye her yıl belirli oranda ödenek koyacağımıza koymayacağız, ondan karşılanacak, Bunun bir sonuç yaratacağına inanmıyoruz sayın arkadaşlar. Aynı şekilde atılım, yani madem ki öncelikli sektör olarak kabul edildi bu turizm, atılım yapmak gerekmemektedir. Yani her gün yeni adımlar atmak gerekmektedir. E, görmüyoruz sayın arkadaşlar, atılmıyor bu. Turizm Teşvik Yasası çıktı ama bugün bu ülkede turizm öncelikli sektör olacaksa eğer, olmayacaksa da gerekli olan, turistik tesisler yasası yoktur bugün. İki yıl önce biz Bakanlıkta olduğumuz sürece de çalışılıyordu onun üzerine. Bir bakıyoruz gelmemiş bile. Yani bugüne kadar Meclise ulaşmış değil. Bakanlar Kurulunda mıdır, Bakanlıkta mıdır bilmiyoruz ama, öncelikli bir sektör için fazla bir geçiktir bu. Ne zaman Yasayı çıkaracaksınız ve ne zaman uygulayacaksınız. Bir boşluk vardır bu konuda. Bunu doldurmak gerekmektedir.

Eğitim konusunda böyledir, genel yapılanma da böyledir. Genel yapılanma derken şunu söyleyeyim. Bugün bu Bakanlığın adı, Bayındırlık, Ulaştırma ve Turizm Bakanlığı. Ama bakın, koskocaman bütçesi içinde turizmle ilgili nesi vardır? Bir daire öngörülmektedir. O daire de adı yeni Turizm Dairesi demek için bin tane şahit ister. Ne kadrosu vardır, ne elemanları vardır. Hiçbir şeyi yoktur, 3-5 kişilik eskiden kalmış kişi ile sözde bir Turizm Dairesi vardır. Bugün yasalar geçmektedir, dairelerimizin kuruluş yasaları geçmektedir. Ama öncelikli sektör olması gereken veyahut da öyle saptanan turizmi yönlendirecek olan Turizm Dairesinin Yasası, Kuruluş Yasası hâlâ daha ortalarda yoktur. Ne geçmiştir, bildiğim kadarıyla Meclise de gelmemiştir. E, nasıl yapacaksınız sayın arkadaşlar? Yapmak istesenez de yapamazsınız zaten. Eğer altyapınız yoksa, daireniz yoksa yapamazsınız. Bir işi, bir devlet işlevini yapmak için üç tane şey ister. Birincisi mevzuat, ikincisi organizasyon, üçüncüsü para, E, mevzuatı yapmadınız, organizasyonu yapmadınız, para zaten kısıtlı. E, nasıl yapacaksınız bunu sayın arkadaşlar? Yapamazsınız. Onun için eğer gerçekten öncelikli sektörseniz bu sektör, bu adımları atmak gereklidir. Ancak bunları attığımız zaman turizmin, turizmde gelişme alacağını söyleyeceğiz.

Sayın arkadaşlar; turizmde, turizmde derken, ülkemize gelen turist sayısını kast ediyorum, göreceli, yahut nisbi bir gelişme olduğu açıktır. Bunu kimse inkâr edemez. Yıllardan yıla bir artış vardır. Ama bu artışı da, bu olan artışı da çok fazla abartmayalım sayın arkadaşlar ve kendimize bir övünç payı da çıkarmayalım. Bu artış biraz da kendi kendine olan bir gelişmenin sonucudur. Avrupa'da turistin yavaş yavaş yeni ülkeler arayışının da bir sonucudur. Türkiye'de de büyük oranda böyle olmuştur. Turizm bıkmıştır İspanya'dan, İtalya'dan, Yunanistan'dan giderek yeni yeni ülkeler aranmaktadır. Biraz da onun sonucudur. Böyle bizim büyük çapta bir çoğaltmamız yoktur bu turist sayısının gelişini yani bunu da kabullenmek gerekir. O konuda da fazla birşey yaptığımızı söylemek mümkün değildir ve yalnız turist sayısının artışında değil, turist gelirlerimizle de,

turizm gelirlerimizde de büyük bir patlama olduğunu yahut gelişme olduğunu söylemek mümkün değildir. Sayın Başbakan birkaç gün önceki bir konuşmasında yüz beş milyon dolar gelirimiz var demiştir turizmden. Doğrudur. Ama yılları atın geriye, beş altı yıl gerisinden aşağı yukarı aynı rakamlar çıkmaktadır sayın arkadaşlar. Onun için bizim eleştirimiz bu yönde gerekenin yapılmadığıdır. Yani turizmle ilgili söylenen, hedeflenen ve yapılan birbiriyle bağdaşmamaktadır. Öncelikli sektördür denmektedir fakat bunu yapmak için de, yani öncelikli sektör yapmak için de atılmakta olan adımlar yeterli değildir.

Sayın arkadaşlar; bunu da genel olarak bu politikayı belirttikten sonra ben birkaç konuya da özet olarak değinmek istiyorum. Bir tanesi de özellikle son zamanlardaki kaynakların dağıtımına konusuna, başka arkadaşlar da değindi. Ben bir örnek ve bir konu gündeme getirerek görüşlerimi aktarmak istiyorum. Sayın Asil Nadir'e verilen kaynaklar. Verilmemesi diye birşey sözkonusu olmaz sayın arkadaşlar. Mevcut politikalar içerisinde verilecek. Yalnız şunu ben söylemek isterim; Sayın Asil Nadir veyahut da isim söylemeyelim, şirketine bu arazilerin verilmesi konusu yeni değildir sayın arkadaşlar. Ta bizim bakan olduğumuz dönemde başvurusu vardır bu şirketin diyelim, planları vardır marketlerine kadar hazırды her şey. E, iki yıl geçti aradan, iki yıl yapmayan, hiç taş üstüne taş koymayan bir müesseseye yeni yeni kaynaklar vermenin bir anlamı var mıdır? Yani bu şirket spekülatif kazançlar peşindeyse ki öyledir, buna biz alet olmak mecburiyetinde miyiz? Phelicia Court gibi ihtilafı olan ve içinde yabancı mülkiyet olduğu kesin olan bir şeyi özellikle Sayın İskân Bakanı nasıl kabul eder? Bunu büyük bir kaynak olarak elinde tutarken nasıl devreder bunu anlamının olanağı yoktur. Ve bizim iddiamız şudur; verilen bu kaynaklar sayın arkadaşlar....

RASİH KESKİNER (Girne) (Yerinde)- Jasmine Court.

İSMİL BOZKURT (Devamla)- Birkaç yıl sonra göreceğiz ki yine yerinde durmaktadır. Taş taş üstüne birşey konmamaktadır. Bu söylediği, kişi bakımından şey ediyorum. Bunu hep beraber göreceğiz ve birkaç yıl sonra bunun çarelerini aramaya başlayacağız. En azından bundan sonra Hükümetin dikkatli olması gerekir bu konuda.

Sayın arkadaşlar; ben konulara genel bakıyorum. O bakımdan fazla özel konulara inmeye niyetim yok. Yalnız burda özellikle uçak alımı konusuna da biraz uzunca değinmek istiyorum.

Malûm, uçak alımı konusu, yeni bir konu değil. Yıllardan beri gündemdedir. Bizim Hükümette olduğumuz dönemde de gündemdedi. Protokolda da vardı, Hükümette de görüşülmüştü, bir komisyon da kurulmuştu. Bir feribot alınması, bir de uçak alınması konusunda, iki konuda komisyonlar kurulmuştu. Fakat o komisyonlar hiçbir zaman çalışmadı, en azından o dönemde çalışmadı ve o dönemde sayın arkadaşlar, bizim Turizm Bakanı olarak başlattığımız bir çalışma vardır. Sayın Başbakan'a da haber vererek, Sayın Cumhurbaşkanına da haber vererek, tam yetkimizde değilse bile, dolaylı olarak bizi ilgilendiren bir konu olduğu için, uçak konusunda bir piyasa araştırmasına giriştik Bakanlık olarak. Bir arkadaşımızı görevlendirdik. Önce bir rapor hazırladı bize, sonra bu rapor ışığında konuyu genişlettik ve üç tane şirketle Air-bus, Mc-Donnell ve Boeing'le direkt temaslara başladık sayın arkadaşlar.

Bu şirketlerin temsilcileri bizim Bakan olduğumuz dönemde, Hükümette olduğumuz dönemde yanılmıyorsa üç veyahutta dört kez Kıbrıs'a kadar geldiler. Bizzat ben de görüştüm kendileri ile. Bize çok makul teklifler sundular. Sonra Hükümetten ayrıldık. İştittik ki bu proje, başlattığımız bu proje Devletin devamlılığı ilkesinin güzel bir örneği olarak devam ettirildi, sürdürüldü ve bu yazın, geçen yazın başında, altı ay kadar önce de Bakanlar Kuruluna sunuldu. Bu Bakanlar Kuruluna sunulduktan sonra sayın arkadaşlar, daha fazla bilgi almak ihtiyacını duyduk. Bizim başlattığımız bir projeydi, ilgilendiğimiz bir projeydi ve nihayet Mecliste temsil edilen bir parti idik. Bu bakımdan gerçi projenin büyük kısmını biliyorduk. Çünkü görüşmelerin birçoğunda bile bulunmuştuk ama son, en son durumunu bilmiyorduk. Bilgi almak istedik ve Sayın Başbakan'a bir mektup yazdık 13 Temmuz 1987 tarihinde. Zapta geçmesi için okuyorum bunu.

Sayın Dr. Derviş Eroğlu,
Başbakan,
Lefkoşa.

UBP-TKP Koalisyon Hükümetinde Turizm ve Kültür Bakanlığı görevini yürütürken başlatmış olduğum ve Başbakan olarak elbette sizi de bilgilendirdiğim uçak alımı projesi ile ilgili piyasa araştırmasının tamamlandığı ve Bakanlar Kurulunun huzuruna geldiğini öğrenmiş bulunuyorum.

Sözkonusu çalışmanın bir suretinin de bana verilmesini için tavassutlarınızı rica eder, saygılar sunarım.

İsmail Bozkurt

(O zaman TKP Genel Başkanıydık,
o niteliğimizle, o sıfatımızla
imza attık.)

Sayın arkadaşlar; 13 Temmuz 1987. Aradan bir ay geçti, herhangi bir yanıt almadık. Bırakın Anayasadaki normal vatandaşın, yurttaşın bir aylık cevap alma hakkını,, biz bir parti başkanı olarak bile bir ayda yanıt almadık, ikinci ay geçti yine almadık ve nihayet 21.9.1987 tarihinde yeni bir mektup yazdık Sayın Başbakana, Onu da okumak isterim size, zapta geçsin.

Sayın Dr. Derviş Buğlu,
Başbakan,
Lefkoşa.

İlgi: 13.7.1987 tarihli (Uçak alımı ile ilgili)
yazımız.

İlgi yazımızda Bakanlar Kurulu gündemine gelen uçak alımı projesi ile ilgili piyasa araştırması raporunun bir suretinin bana gönderilmesini istemiştim. Bugüne kadar yanıt verme gereği bile duyulmadı. Oysa ki projeyi başlatan ve içeriğinin önemli bir kısmından heberdar olan eski bir bakan olarak proje bana verilmezken, sorumsuz ve bundan ticari kazanç sağlayan kişilerin elinde gezmekte olduğunu da biliyorum. Herşeye karşın iki adet uçak alımı konusunun gerçekleştirilmesi için Hükümete her türlü desteği vermeye hazır olduğumuzu belirtmek isterim. Şimdiki havayolu şirketinin, Kıbrıs Türk Hava Yollarının dağıtılması yönündeki düşünceleri benimsememiz olanak dışıdır. Aksine bu şirketin verimli şekilde çalışan milli bir havayolu olarak reorganize edilmesi gerektiği yönündeki düşüncemizi yinlemek isterim. Uçak alımına ilişkin piyasa araştırmasının bir suretinin bana verilmesiyle ilgili isteğimi yineler, saygılar sunarım.

Bu mektup da sayın arkadaşlar, 21.9.1987. Gerçi Parti Genel Başkanlığından ayrıldık ama onun yerine başka biri vardır. Kaldı ki biz de meydandayız. Bugüne kadar buna da yanıt alamadık. Bırakın konunun kendisi bakımından, iktidar-muhalefet diyalogu bakımından bunu olumsuz bir belge olarak bunu ben Sayın Yüce Meclisin de bilgisine getirmek istiyorum.

Sayın arkadaşlar; burda, bu mektupta da vurgulanan bir husus vardır. Bir piyasa araştırma raporu hazırlanmıştır, direkt üç tane şirketle direkt temaslar yapılarak hazırlanmıştır ve altı ay, yedi ay önce Bakanlar Kurulu gündemine gelmiştir. Talep ettik. Bize verilmedi. Ancak biliyoruz ki, hâlâ daha biliyoruz ki Bakanlar Kuruluna dağıtılmış olan bu proje başka kişilerin elinde de dolmaktadır ve bu başka kişiler sayın arkadaşlar, direkt temasa sağlanmış olan sonucu, bir sonucu acentelik kaparak, arada acentelik kaparak menfaat sağlamak yolunda kullanmaktadırlar. Sanıyorum Sayın Hükümet Üyeleri de bundan haberdardırlar, kendileri buna el koymamak vermiştir demiyorum. O konuda herhangi bir bilgim yoktur. Ama bu konuda çalışmakta olan kişiler vardır ve bu rapor ellerindedir. Bunu da burda söylemek gereğini duyuyorum. Buna rağmen bu rapor bize verilmemiştir. Ve şunu da söyleyeyim sayın arkadaşlar...

OZKER OZGUR (Lefkoşa) (Yerinden) - Siz özel sektör değilsiniz ki versin size.

İSMAİL BOZKURT (Devamla) - Şunu da söyleyeyim sayın arkadaşlar, tabii Hükümetteki...

OZKER OZGUR (Devamla) - Özel sektöre verir.

İSMAİL BOZKURT (Devamla) - Hükümetteki, şu andaki Hükümetteki durumunun ne olduğunu bilmiyorum. Uyulmuş mudur, yoksa tamamıyla geriye mi bırakılmıştır, bilemiyorum. Bilebilecek konuda değilim onu. Yalnız önemli tartışmaların olduğunu, Hükümet içinde, Hükümet dışında, Kıbrıs Türk Hava Yollarının dağıtılmak istendiği, Sayın Tenekeci'nin de buna, bu yönde çalışmalar yaptığı, eski, Sayın Ozal'ın eski danışmanı Bülent Şemiler'in de bu yönde çaba harcadığını, hatta Sayın Bülent Şemiler'in bu Hava Yollarından bir tanesiyle direkt temasa geçtiğini ve o temastan sonra uçağın bu şirketten alınması yönünde çaba harcadığını da bilmekteyiz. Bunu istihbarat olarak da söylüyorum burda ve şunu da vurgulamak istiyorum; bu piyasa araştırmasında sayın arkadaşlar çok olumlu önerileri vardır bu şirketlerin. Bir defa ödeme konusunda önerileri vardır bu.

şirketlerin ve on iki yıl vadeyle, bizim bildiğimiz dönemdeki şeydir, belki ondan sonra bazı değişiklikler olmuştur, on iki yıl vadeli kredi temin edilmiştir, önerisi vardır.

NACİ T. USAR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - On iki yıl?

İSMAİL BOZKURT (Devamla) - On iki yıl ve tabii olarak bir peşinat için daha o zamandan bizim de Hükümette olduğumuz dönemde, Çalışma Bakanlığının, Hükümetin de, yani tek başına yaptı demiyorum, Hükümetin, Sayın Başbakanın bilgisi ve diğer Hükümet üyelerinin de bilgisiyle döviz rezervi koruma planı vardır ve oldukça bir miktar da birikmişti. Şimdi ne olduğunu tabii bilemiyorum o şeyin. Ara dönemde sayın arkadaşlar, iki kiralık uçak uygun şartlarla önerileri vardı.

(Meclis Başkanı Sayın Hakkı Atun Başkanlık Kürsüsünü Başkan Yardımcısı Sayın Dr. Sait Güven'den devralır.)

Satış sonrası bakım için itibarlı diğer hayırolu şirketleriyle bakım anlaşmaları yapılmasını sağlama garantileri vardır. Turizm alanında yatırım yapma önerisi bulunan şirketler vardır. Hafif sanayi sektörünün desteklenmesi ve geliştirilmesi konusunda, yabancı turizmimizin pazarlanması konusunda önerileri vardır. Yani, bizim bildiğimiz kadarıyla, bu uçakların bir veyahut iki, neyse alınması konusunda çok önemli adımlar atılmıştır. Uygun şartlar bulunmuştur ve konu sadece karar aşamasındadır. Altı aydan beri, yedi aydan beri, sekiz aydan beri karar aşamasındadır. Bizim anlayamadığımız niye bu kadar zaman bekletilmektedir? Bu kadar acil olan bir konu, bu kadar bu toplumun ihtiyacı olan ve bir an önce çözümlenmesi gereken bir soru niye bu kadar yıl Bakanlar Kurulu gündemindedir? Bunu merak etmekteyiz. Yazılı isteğimize yanıt verilmedi. Konuyu burada bu vesileyle Yüce Meclisin gündemine ve bilgisine de getirmiş oluyorum. Dilerim ki, en azından bu aşamada, Hükümet bu konuda hem bizi, muhalefet olarak bizi, hem Meclisi de aydınlatma gereğini duyar ve bizi aydınlatır. Saygılar sunarım.

- BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Bozkurt. Sayın Kenan Akın.

KENAN AKIN (Gazi Mağusa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; iki yıl önce yine Ulaştırma ve Bayındırlık Bakanlığında, ben muhaléfetteyken hasbelkader bu Bakanlık Bütçesinde bazı kendi görüş çerçevemde bakanlık bütçesinde görüşlerimi belirtmiştim. Yalnız, Sayın Rasih Keskiner iki yıldır bu Bakanlık Bütçesinde muhalefet yapmıyor. Biz, ilk Meclise girdiğimiz dönemde kendisi iktidardaydı. Bizim, bugün kendi eleştirdiği bazı önerilere bize karşı olumlu oy kullanmıştı. Her ne kadar iktidar kanadının bir milletvekili olmakla birlikte görüşlerimizi burda söylemek bir milletvekilliği görevi olduğundan söz almış bulunuyorum. Fazla uzun olmamakla birlikte, vatandaşlarımızın çektiği sıkıntıları bu bütçe çerçevesinde dile getirmek benim görevimdir. Kentsel ulaşım da bana göre...

BAYINDIRLIK, ULAŞTIRMA VE TURİZM BAKANİ NAZİF BORMAN (Yerinden) - Tedbir alınıyor.

KENAN AKIN (Devamla) - Öz eleştiri olarak kabul edin Sayın Bakan. Olumlu oy vereceğimi bildirmek kaydıyla birlikte kentsel ulaşım da...

NAZİF BORMAN (Devamla) - Tedbirini aldık. Nedir?

KENAN AKIN (Devamla) - Kentsel ulaşım da... Son söz milletvekilinindir Sayın Bakan.

RASİH KESKİNER (Girne) (Yerinden) - Başka ne yapabilirler.

KENAN AKIN (Devamla) - Olumlu oy vereceğimi söylemekle birlikte kendi görüşlerimi...

TARIM VE ORMAN BAKANİ AYTAÇ BEŞEŞLER (Yerinden) - Temennilerini.

KENAN AKIN (Devamla) - Temennilerimi, nasıl kabul eder-
seniz, bazı eksiklikleri milletvekili olarak söylemek görevimdir.
Bu memlekette bir kamu taşımacılığı için bir "T" Komisyonu
vardır. Ulaştırma Bakanlığı bünyesinde olması gerektiğine
inanıyoruz biz. Bazı köylerde tekelleştirmek kaydıyla birçok
kişilere, otobüs taşımacılığı kişilerin haricinde ısrarla ve
inatla hiç kimseye o köylerin yolcu taşımacılığı verilmemekte-
dir. Eğer bir taşıma, kamu taşımacılığı Ulaştırma Bakanlığı
bünyesinde ise, kamu taşımacılığını içerse komisyonunda mut-
laka o Bakanlığın bünyesinde olması gerekir. Birçok köylerde
ısrarla nüfus çoğaldığı halde, talebe sayısı çoğaldığı halde
bir otobüs, 30 kişilik otobüse 60 kişi taşımak mecburiyetinde
kaldığı halde bazı şoförlerimiz, aynı köyden daha iyi bir
taşımacılık yapma iddiasında olan vatandaşlarımıza maalesef daha
sihhatli kamu taşımacılığı verilmek istenilmiyor. Kamu taşıma-
cılığını tekelleştirmek zannedersen toplumumuzda olumsuz etki-
lerini sürdürecektir ve dahabüyütecektir. Hele özellikle birkaç
yıl önce değil, 8-9 ay önce Mağusa Salamis yolu içerisinde
40 kişilik otobüse 65 kişi bindirip devrilen otobüsü hatırla-
tırsam zannedersen bu, iddiamda haklı olduğumun bir kanıtıdır.
Daha önce deniz ulaşımındaki vatandaşımıza yapılan ezgileri
bu kürsüden gündem dışı konuşmalarla dile getirmiştik. Bu
kürsüden yine gündem dışı konuşmalarda uçak alanlarındaki,
uçak alanlarında dolu olduğu söylenen, acente tarafından
dolu olduğu söylenen fakat boş kalkan uçaklardan bahsetmiştim.
Bu kürsüden hiçbir sorumluluk duygusu duymadan, Kıbrıs Top-
lumuna bilet satıp Londra'larda kalan, Londra Havaalanında,
Londra yollarında kalan, sokaklarında kalan 111 tane yolcudan
bahsetmiştim ve halen o insanların ellerinde bilet, paralarını
nerden alacaklarını bilmeden sağa sola koşup duruyorlar. Hele
hele bir kamyonla meyva almaya gidersen, Mersin'e geçersen,
ordan geçmek, Mağusa Limanına gelmek için zannedersen Sırat
Köprüsünden geçsen daha iyidir. Mutlaka Ulaştırma ve Bayındırlık
Bakanlığının bünyesindeki bu sorunlar iki devlet arasında giri-
şilecek ilişkilerle mutlaka kaldırılması lâzımdır. Rüşvet ver-
meyince Mersin Limanından feribota binmeniz mümkün değil beyler.

Bunu ısrarla gündem dışı konuşmalarında söyledik. Günahtır bu toplumun çektiği. Lütfen bu toplumun çektiği bu ıstıraplara bir yenisini daha eklemek için ısrarla devam etmeyelim bu konulara.

TOKAY VARİŞ (Girne) (Yerinden) - Mersin Gümrüğü bizden mi sorulur Kenan?

KENAN AKIN (Devamlá) - Kıbrıslı vatandaşım biniyor Mersin'de, Kıbrıslı vatandaşım rüşvet vermeyince kendi vatanına gelemiyor Sayın Tokay'ım. Vatandaşımı korumak benim Devletimin, bu Devletin görevidir.

MEHMET ÇİVA (Lefkoşa) (Yerinden) - Doğrudur Kenan, doğrudur söylediğin.

OZKER OZGUR (Lefkoşa) (Yerinden) - Doğrudur hep.

KENAN AKIN (Devamlá) - Mersin Gümrüğü, Mersin Limanı bana bağlıdır diye birşey yok. Kıbrıslı vatandaşım rüşvet vermeyince gemiye binemiyor beyler. Aldığı elmalar çürüyor, üç-beş kuruşluk ticaret yapmak için bin türlü zorluklara katlandığı halde küçük bir ticaret yapmak için birçok zorluklara katlanılıyor. Bunlara mutlaka bir çözüm gerekir. Bunu söylüyorum. Bir deniz yolları açılışında Girne Sultanı diye bir gemi, gerçekten takdirle alkışlanacak bir olaydır. Maalesef Sayın Bakanımız o gemiyi daha ziyaret etme tenezzülünde bulunmadı. En azından bütçemizin belirli bir miktarı kadar geminin değeri vardır, şu veyahut da bu şekilde şu anda prosedürü daha henüz kesinlik kazanmış değil, Girne Sultanı Kıbrıs turizmine mutlaka belirli bir canlılık getireceğine inanıyoruz biz Bakanlık çerçevesinde geminin o Kıbrıs turizmine katkısı olması için belirli bir yardım yapılması gerekir, o gemiye sahip çıkılması gerekir. Kuzey sahil şeridine araba ile giderseniz, hangi viraja ne zaman döneceğiniz Allah muhafaza hiç belli değil. Yine biz muhalefet döneminde iken bu kürsüden o yollardan bahsetmiştim. Halâ çukur yollar, halâ yarık yollar yerinde duruyor. Bunların

en kısa zamanda Kuzey Kıbrıs'ın turizmüne daha katkısı olması için en kısa zamanda onarıma gidilmesi gerekmektedir. Hiçbir trafik ikaz işaretine rastlayamıyoruz Sayın Bakan. Gerek denize taraf olan uçurum bölgelerinde; gerekse dağ kısmı olan bölgelerde hiçbir trafik ikaz işaretine rastlayamıyoruz. Bunların en kısa zamanda daire tarafından tamamlanması gerekir.

BAYINDIRLIK, ULAŞTIRMA VE TURİZM BAKANI NAZİF BORMAN
(Yerinden) - Nerden bahsediyorsun, hangi yollardan?

KENAN AKIN (Devamla) - Girne'den çıktığın zaman Tatlısu, Tatlısu'dan Kaplıca taraflarına git Sayın Bakan.

NAZİF BORMAN (Devamla) - Hiç olur mu?

ERGİN ABDULLAH (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Asil Bey yatırımları yapsın efendim, yollar arkadan gelecek, tamamdır.

KENAN AKIN (Devamla) - Kıbrıs Toplumunu için iftihar edilecek bir vesileyle liman, Girne Limanı güzel bir törenle açıldı. Limanlar Dairesi Genel Müdürü konuşmasında şöyle di-yordu: "Bu liman ro-ro gemilerine hizmet verebilecek teknik özelliklere sahiptir" diye ifade ediyordu. Aynı şeyi Sayın Bakanımız da ifade ediyor ve ondan sonra yük taşımacılığına o limanı kapatıyoruz.

NAZİF BORMAN (Devamla) - Sen iyi dinledin mi Sayın Bakanın konuşmasını o gün? Yazılıdır. Basında da var, her yerde var.

KENAN AKIN (Devamla) - O zaman ben burdan sizin söylediğinizi geri alıyorum. Limanlar Dairesi Müdürlüğü'nün söylediği...

NAZİF BORMAN (Devamla) - O halde niye yanlış söylü-yorsunuz?

KENAN AKIN (Devamla) - Sizin kontrolunuzdaki bir memurdur, müdürdür. Genel Müdürdür. Limanlar Dairesi Genel Müdürünün ifadesidir. Rolo taşımacılığına hizmet verebilecek teknik özelliklere sahiptir deniliyor ve bugün Girne'nin güzelliği bozulacakmış dedi Sayın Rasih Keskiner. Ondan sonra askerin getirdiği iki tane kamyonu da tepki gösterdi, Onu hangi düşünceyle söyledi, bilemiyoruz. Ucuz taşımacılık, ucuz nakliyat, o limandan çok daha iyi yapılacağına inanıyoruz biz.

RASIH KESKİNER (Girne) (Yerinden) - Hangi nakliyeden bahsediyorsun?

KENAN AKIN (Devamla) - Mutlaka TIR'lar da gelebilir, kamyonlar da gelebilir. Nasıl yirmi, on iki tonluk karayollarında, otuz tonluk, ENKA'nın otuz tonluk TIR'larına ses çıkardıysan, lütfen bu memleketteki kamyoncuların taşıyacağı on tonluk, on iki tonluk...

RASIH KESKİNER (Devamla) - Tutanakları incele üç sene evvelki.

KENAN AKIN (Devamla) - Meyve taşımacılarına da izin verelim.

Trafik kazalarından dolayı defalarca bu kürsüden hasbelkader ben, gündem dışı konuşmalarla dünya nüfusuyla Kıbrıs nüfusunu eğer denkleştirirsek, zannedersen dünyada trafik kazasında can veren memleket olarak birinci sıraya alınız. Trafik kazası olduğu bölgelerde görevli memurlarımız bir-iki gün görev yapıyor, ondan sonra gider, bitti, nerşey bitti. Üç gün sonra yine yüz metre ilerisinde veyahut da bir kilometre gerisinde ikinci bir kaza. Yine akılları başlarına geliyor. Sıkı bir kontrol, kısa bir süre içerisinde. Toplumumuz böyle başıboş trafikle, böyle başıboş kontrollerle yaşamasını sürdüremez. Yine geçenlerde söylemiştim en son gündem dışı konuşmamda. Narenciye mevsiminden dolayı Güzelyurt ve Mağusa arasında TIR'lar bir ölüm saçıyor. Mağusa gidişinde, dönüşlerinde paletler boş geldiğinden dolayı birçok paletlerin TIR'ın

kasasından dışarda olduğu bir gerçektir. Bunların kontrolünün daha sıkı ve daha ağır cezalarla yapılması gerekir. Uç gün önce ben Meclise gelirken Pazartesi, çadır bağlamış bir TIR şoförünün ipliği benim arabamın camına şrak diye vurdu beyler. Benim şahit olduğum bir olay. İpi bağlamış, acaba nereye denk gelirse gelsin, hiçbir emniyet tedbiri almadan taşımacılık yapıyor. Bunun da zannedersen karayollarına bağlı Ulaştırma Bakanlığı bünyesinde kontrol edilmesi gerekir.

Turizm Teşvik Yasasına rağmen, turizm personeli yetiştirmek için hiçbir tedbir alındığını görmüyoruz biz. Halâ Kıbrıs'ın turizm bünyesindeki, Kıbrıs Türk Turizm İşletmeleri bünyesindeki Salamis Bay Otelindeki garsonların turizm- den anlamadığı bir gerçektir. Turizm hizmetinden anlamadığı bir gerçektir beyler. Turizm diyoruz, turizmden ticaret yapmaya kalkıyoruz. Otel salonlarında, otel lobilerinde polis görevlileri elbiseleriyle dolaşiyor. Doğaşabilir. Ama, turizm tesisleri içerisine, bir polisin elbiseyle girmesi, turizm açısından bana göre sakıncalıdır beyler.

NACI T. USAR (Gazi Mağusa) (Yerinden) -- Yani resmi üniforma mı giyiyorlar?

KENAN AKIN (Devamla) - Resmi üniformayla polis memurunun otel lobilerinde, otel kapılarında dolaşması uygun değildir beyler. Turist, polis gelsin. Mutlaka can güvenliği için orda birkaç tane memura ihtiyacımız vardır. Ama resmi üniforma ile lütfen Sayın Bakan bunları engelleyin. Olumsuz etki bırakacaktır dışarıdan gelen turistlerimize karşı. Uçakalanlarına gidiyoruz, elinde tüfeklerle askerlerimiz. Askere asla karşı değiliz ama o emniyeti alacak kişilerin de sivil olmasında mutlaka daha fayda vardır. Ülkemize gelen yabancı turistlerin pasaport kontrolü ayrı bir kulübeden yapıp daha süratli yapılması gerekir. Turistin dakikası, tatil süresi içerisinde bir dakikasını bile kendi açısından hesap yapar, O dakikalarını çalmasak mutlaka bu memlekete daha fazla turist geleceğine inanıyoruz. Kâhvelerde, özellikle Mağusa Bölgesinde üzülerek söylüyorum, bir muhasebe müdürünün, Turizm İşletmeleri bünyesindeki bir muhasebe müdürünün 60,000,000 Türk Lirasını zimmetine geçirdiği dedikoduları büyük boyutlara ulaşmıştır.

ERGUN VEHBİ (Lefkoşa) (Yerinden) - Turizm müdürü mü?...

KENAN AKIN (Devamla) - Sayın Bakan bu Mağusa'daki kahvelerden, zeflenip de gülmeyin, ağlanacak halimize gülmeyin Vehbi bey, Mağusa kahvelerinde özellikle Mağusa Bölgesinde muhasebe müdürünün, bir muhasebe müdürünün 60,000,000 Türk Lirasını zimmetine geçirdiği para dedikoduları büyük boyutlara yol açmıştır. Bunlardan bizim bir bilginimiz yok ve cevap da veremiyoruz. Kim olduğunu da bilmiyoruz. İsmi duydüğümüz kişiyi burda söylemekte sakınca duyduğum için söylemek istemiyorum. Bir turizm işletmelerine böyle kara leke kimsenin vurmaya hakkı yoktur beyler. Biz bunun rahatsızlığını duyuyoruz. Lütfen yanlış anlamayın Sayın Bakan; size veyahutta Turizm İşletmelerine herhangi birşeyimiz yoktur. Neden kahve dedikodularına kadar böyle bir olay insin?

NACİ T. USAR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Alıştılar. Başkaları alçı affedildiler.

KENAN AKIN (Devamla) - Bizi rahatsız ediyor. Meclis üyesi olarak, Yasama Organında bir kişi olarak bizleri rahatsız ediyor. Toplumdaki bu rahatsızlıkları Bakanlık olarak en kısa zamanda temize çıkarmanız gerekmektedir. Allaha şükürler olsun Salamis Bay'ı kıl payı kurtardık, nerde ise İngilize geri veriyorduk.

İSMAİL BOZKURT (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Daha dur bakalım, daha Yüksek Mahkemededir.

KENAN AKIN (Devamla) - Tüm mevcut otellerimizi kamulaştırmak için herhangi bir çalışma var mıdır acaba? Mutlaka...

MEHMET CİVA (Lefkoşa) (Yerinden) - Dağıtmak için çalışma var, kamulaştırmak için değil.

KENAN AKIN (Devamla) - Mutlaka Turizm İşletmeleri bünyesindeki otellerin en kısa zamanda kamulaştırılması için bir çaba harcanmalı ve turizm bünyesindeki oteller mutlaka kamulaştırılmalıdır beyler. Bir avukat çıkacak, kendi mahkemelerimizde 12-13 yıl sonra aklına gelecek, İngilizin, bu otel benimdir. Daha önce nerde idin? Yarın bu Meclisi de, bu Meclisi alırlarsa biz nereye gideceğiz acaba?

ERDAL SUREÇ (Lefkoşa) (Yerinden) - Çadır kuracağız.

OZKER OZGUR (Lefkoşa) (Yerinden) - Hükümet ne der bu işe?

KENAN AKIN (Devamla) - Yalnız otel değil, bu Meclisi alırlarsa nereye gideceğiz? Salamis gitseydi, arkasından Mare Monte gelecekti, Dome gelecekti. İşte bunları, bu kapıları kapatmamız gerekir. Bu görev de Meclise düşer.

OZKER OZGUR (Devamla) - İngiliz Amerikan Şirketi-nindir burası. British American Property.

KENAN AKIN (Devamla) - Bir de şuna değindikten sonra sözlerime son vereceğim.

Ozellikle Karayolları işletmesindeki, bünyesindeki işçilerin tam kapasiteli çalıştığına inanmıyoruz. 12 kişilik bir ekipte 4 kişi iş yapıyor, 8 kişi oturuyor lâklâkı yapıyor. Bu Devleti çalmaktan başka Bakanlığın hizmet vermediğini anlamaktan başka hiçbir şey değildir. Onların yapmış olduğu olumsuz hizmet, Bakanlık bünyesinde olumsuz etki yapıyor. Bu kişilerin de alıukları para çerçevesinde, ücret çerçevesinde hizmet vermesini istiyoruz. Devlet ciddiyeti istiyoruz.

İBRAHİM KORELİ (Lefkoşa) (Yerinden) - Söyle Eşber'e. Coğrafyamızı yabancılara çizdirecek?

KENAN AKIN (Devamla) - O yabancılardan kimlerin olduğunu da ben biliyorum tabii. O yabancılardan kimi kastettiğinizi de biliyorum ben.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; her ne kadar...

EŞBER SERAKINCI (Devamla) - Bizim mayamız belli olduğu için tutmaz oldu bize söyledikleri.

KENAN AKIN (Devamla) - Bakanlık Bütçesine olumlu oy vereceğimizi belirttik.

İBRAHİM KORELİ (Devamla) - Meclis de gidecek.
Dianellos'undur burası.

KENAN AKIN (Devamla) - Öz eleştiri olarak kabul edin, haksız söylediğime, yalan söylediğime inanmıyorum. Milletvekili olarak ciddi bir devlet oluşumu her milletvekilinin görevidir beyler.

OMER DEMİR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Özlemidir.

KENAN AKIN (Devamla) - Özlemidir. Doğrudur, Sayın Omer Demir. Biz bunları söyledikten sonra beni dinlediğiniz için hepimize saygılar sunuyorum. Teşekkür ederim.

MEHMET CİVA (Lefkoşa) (Yerinden) - Çok görüşlerimize katılıyoruz.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın Kenan Akın.
Hacıahmetoğlu söz mü istiyorsunuz?

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Girne) - Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar; kısa konuşacağım. Böyle, birçok milletvekilleri ana rahminden doğarkenden tahmin ettiler, geldiler burda Meclisli oldular. Böyle, bu toplum bugünlere gelmişse, bir bebek var orta yerde. Bir çocuk var. Bir bebek. Bu da kimdir? Cumhuriyettir. Bu çocuk böyle kolayca uçamaz muhterem arkadaşlar. Herşeyi böyle bir çarpıda, nasıl siz ana rahminizden doğarkenden milletvekili olmadığınızı hatırlarsanız, bir çarpıda genç Cumhuriyetten de, genç bir devletten, genç, bebek yaşında bir çocuktan da herşeyi beklememek lâzım. Siz Kıbrıs'ın geçmiş tarihinin içinde yaşamadınız. Geçmiş olayların şahidi değilsiniz. Biz geçmiş olayların hepsini teker teker bir bir biliriz.

GENÇLİK , SPOR VE ÇALIŞMA BAKANI GUNAY CAYMAZ
(Yerinden) - Bravo Hacı.

OZKER OZGUR (Lefkoşa) (Yerinden) - Aydan geldik biz.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Devamla) - Geçmiş dönemlerde Girne Kazasında dört yerleşim yerinden yolları yapılmayan köyler varsa, yalnız Girne Kazasında Türk köyleriydi, Elektriği verilmeyen Türk köyleriydi, daha dünden bugüne bir Güzelyurt yolu yapıldı. Yeni bir, efendim rahat gidebileceğimiz bir Girne yolu yapıldı. İmkân meselesidir.

BAYINDIRLIK, ULAŞTIRMA VE TURİZM BAKANI NAZİF BORMAN (Yerinden) - Beğenmediler.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Devamla) - İmkân meselesidir. İmkân. Paranın, her politikacı gibi, muhterem bakan da, ben Hükümetin sevmediğim tarafları var, tutmadığım. Ama haklı yönünde tutarım ve akılcı yolunda da kendilerini desteklerim. Bu adamların da hakkıdır alkış istemek muhterem arkadaşlar.

SESLER - Bravo, bravo Hacı.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Devamla) - Bunlar da alkış ister. Bunlar da politikacıdır. Ama o parayı söyleyen yok. Havadan gelip, artık böyle kimse politika yapamaz. Böyle politikalarla da hiçbir oy sahibinin, efendim oy kazanacağını artık unutsun herkes. Bu toplum kültürlüdür deriz işimize geldiğinde. Bu toplum herşeyi bilir deriz. İşimize geldiğinde, efendim, bu toplum hiçbir şey bilmez mi? Bilir. Bu politikacıların, bu Hükümetin de imkânları olsa bunlar da alkış ister daha güzelini yapar. Geçmiş dönemlerdekini unuttuk mu? Ben, Boğaz-Fota yolunu yaptırmak için Rahmetli Cumhurbaşkanı Muavinim Dr. Fazıl Küçük seferber, Niyazi Bey, Sağlık Bakanı seferber, Osman Örek Bey seferber, hepsi seferber, Plüme Tarım Bakanı, Allah iyilik versin üçü de ağabeylerimiz, o günkü şartlar altında bütün güçleriyle seferber olmalarına rağmen bir tek Girne kazasına bir yol yaptırmaya şeye nail olamadım. Bunları şimdi kendi devletimizde, kendi içimizde, her taraf, daha kısa bir dönem. Devlet işleri, ben de genç

milletvekili olduğumda, böyle uçak gibi, jet gibi bütün işlerin bitmesini tahmin ederdim. Ve cebime tabancayı koyayım ve bu adamları vurayım bu işleri yapmazlar derdim. Baktım, devlet işleri böyle, öyle şipşak yürümez. Devlet işleri çok ağır yürür ve kolay yürümez. İmkân meselesidir muhterem arkadaşlar. İmkân meselesidir. Girne'nin güzelliği, Girne'nin güzelliği kaçacak, kaçacak, bırakın bizim doğup büyüdüğümüz yerin güzelliğini korumak biraz da bizim hakkımız olsun. Bırakın buna bizim de hakkımız olsun o yerden biraz. Otuz sene temsiliyetini aldığımız bu Girne'nin haklarını biraz da biz koruyalım.

NACİ. T. USAR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Demek, otuz senedir bu Devlet vardı.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa) (Yerinden) - Sen dağın bu tarafındasın.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Devamla) - Onun için bu işleri, yok bu yollar, yok canavara döndü, insanlar... Biraz... Herkes... Kazalar olacak. İnsanların kazasını yapan da olacak, imkân meselesidir. Bir baba evlâdına istediği gibi...

ALPAY DURDURAN (Lefkoşa) (Yerinden) - Hükümetin vazifesi imkân yaratmaktır.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Devamla) - Her siyasi de ister muhterem milletvekilleri. Her siyasi de ister. Ben, hiçbir partiye sataşmış değilim. Hiçbir parti hakkında da birşey, hiçbir milletvekili de. Ben genelini söyledim muhterem arkadaşlar. Sataşmak için de söz almadım.

BAŞBAKAN Dr. DERViŞ EROĞLU (Yerinden) - Nasıl? Rasih'a çattın.

NACİ T. USAR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Yine bir hesabın var da söz alıyorsun,

KENAN AKIN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Konuşanlara çatıyorsun.

MUSTAFA HACİAHMETOĞLU (Devamla) -- Onun için bu iş...

NACİ T. USAR (Devamla) - Ah ne Hacısın sem.

MUSTAFA HACİAHMETOĞLU (Devamla) - Bu iş, böyle ucuz politikayla artık yürüyemez. Teşekkür ederim.

NACİ T. USAR (Devamla) - Yine bir hesabın var. Hacı, Hacı yine bir hesabın var. Nedir bilmem ama bir hesabın var. Durmadan destek atışı yapıyorsun Hükümete.

BAŞKAN - Hanginiz söz istiyor? Siz mi, o mu?

KATİP - Önce elini uzattı.

BAŞKAN - Ben size gelin dedim mi?

EMİN UZUN (Lefkoşa) (Yerinden) - Söz hakkı istiyorum.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Emin Uzun. Siz de söz istiyorsunuz?

KENAN AKIN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Sayın Bakan Kürsüde biraz önce konuştuğum için...

NACİ T. USAR (Devamla) - Hakkı var.

KENAN AKIN (Devamla) - Ucuz politika yapmadığımı. Lütfen o konuda söz istiyorum. Sataşma olduğundan dolayı söz istiyorum.

BAŞKAN - Peki efendim, söz istiyorsanız söyleyin.

MEHMET CİVA (Lefkoşa) (Yerinden) - Söz hakkı var arkadaşın.

BAŞKAN - Sayın Emin aniden söz istedi, veriyoruz. Buyurun.

EMİN UZUN (Lefkoşa) - Sayın Başkan...

OZKER OZGUR (Lefkoşa) (Yerinden) - Dinleyelim efendim.

EMİN UZUN (Devamla) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; aslında söz almayı istemezdim. Yani bu Bütçede ilk defa söz alacağım ve bu sözüm de son olacak.

OZKER OZGUR (Devamla) - İlk ve son.

EMİN UZUN (Devamla) - İlk ve son bu Bütçede... Bütçe esnasında.

NACİ T. USAR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Bağlamaz kendini, gelecek Bütçe başka.

EMİN UZUN (Devamla) - Değerli arkadaşlarım; Kenan arkadaşım aslında Sayın Bakanı veyahut da Hükümeti, icraatını kötüleme konusunda konuşma yapmamıştır. Dilek, yani bir nevi temenni konusunda açık ve seçik bir konuşma yapmıştır, aksakları söylemiştir. Bu memlekte olan, yani ülkemizde olan ve bugüne kadar hakikaten bazı zorluklarla yürütülen işlerden bahsetmiştir. Doğrudur, bazı şeyler doğrudur ama arkadaşımız, yani Sayın Bakanın dediği gibi veyahut da diyebileceği gibi herşeyi biz anında yaparız, veyahut yapabileceğiz. İmkânlar meselesinden doğar bunlar.

Arkadaşım bu olayları ortaya koymak istedi. Bir Girne olayında belki bazı arkadaşlarım ben daha önce konuşma yapmak için olaya girmek istiyorum. Bir liman konusunda, biz şunu söylüyoruz; Girne'nin elbette turizm konusundaki durumuna biz de titriyoruz. Girne'nin güzelliği bozulmasın. Bozulsun kimse demiyor. Ama mesele şudur; eğer hakikaten Girne'ye TIR girmeyecekse ve TIR'lar bu ülkeye yeni Girne için zararlı ise, o zaman hiçbir TIR girmesin. Gelin bir karar alalım, Girne'ye TIR girmesin, yollar bozulur, inilir, çıkılır. Bu yanlıştır. Madem ki Girne'ye TIR'lar girip çıkıyor, bunun üzerinde durmanın da bir anlamı yoktur. Ama eğer bu liman, turizm için yapılmışsa ve ağır vasıta hiçbir şekilde çıkmayacaksa mesele yoktur. Ama korkarım ileride bu bozulacak ve hep beraber bunu göreceğiz gibime geliyor. Ben buna inanıyorum.

Değerli arkadaşım yine bazı konuları söyledi. Doğrudur. Biz de Anavatan'a gittik, geldik. Olaylar doğrudur, yanlış değildir. Sıkıntılar çektik. Aramızda bakanlar olmuştur, biz olduk. Milletvekili arkadaşımınla beraber seyahat ettik ben ve çocuklarım, milletvekili arkadaşım Erdal Süreç'in çocukları geminin üstünde yattık sabaha kadar. Açıkta, kamarada içeride yatamadık. Kenan arkadaşım bu olayları gündeme getirmeye çalışıyor. Daha tedbir, daha iyi tedbirler getirebilmemiz içindir. Yani söylemek istediğimiz bunlardır ve ödediğimiz para korkunçtur, gemiye ödediğimiz paralar da korkunçtur. Kenan arkadaşımız bu gibi ufak tefek olayları meydana koymaya çalıştı. Hepinize teşekkür eder, saygılar sunarım. Sağolun.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Emin. Sayın Akın; satışta var öyle mi?

KENAN AKIN (Gazi Mağusa) - Sayın Bakan, değerli milletvekilleri;

BAŞKAN - Başkan demek mi istiyorsunuz?

KENAN AKIN (Devamla) - Özür diliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;

BAŞKAN - Bakanı kastetti.

KENAN AKIN (Devamla) - Başlangıçta söylediğim gibi, bu Bakanlığa olumlu oy vereceğimi söyledikten sonra kendi görüşlerim çerçevesinde bir temenni niteliğinde hasbel kader konuşma yapmak için bu Kürsüye gelmişim. Belki Sayın Hacı ağabeyim gibi 30 yıllık tecrübeye sahip değilim. Bunu kabul ediyorum. Meclisin en küçüğü olduğumu da biliyorum ama asla ucuz politika yapmadım, ucuz politika yapmak için de seçmenin önüne gelmedim ben. Burada hiçbir seçmenime de mesaj göndermiyorum. Seçimlerde, seçim kürsülerinden verdiğim söz çerçevesi içerisinde Meclise geldiğim ilk gün yaptığım yemin çerçevesinde bu vatandaşın ve Devletin hakkını korumak benim asli görevlerimden biridir. Biz Sılamis Bay'da işçilerin nasıl alındığını söylemedik bu Kürsüden. Sılamis'e hangi şartlarda işçi alındığını nasıl alındığını, hangi ölçülerde işçi alındığını söylemedik Sayın Hacıahmetoğlu. Burada ucuz politika

yapmak için Kürsüye çıkmadık biz. Daha iyi nasıl yapabiliriz onları söylemeye çalıştım ben. Karayollarındaki ekiplerin on iki kişilik ekiplerdeki işçilerin dördünün çalışıp sekiz kişinin yattığını ve bu Devletin parasını çaldığını söyledik. Herkesin ciddi bir şekilde devlete sahip çıkması gerektiğini söylüyoruz ve onun en kısa zamanda yapılması gerektiğini söylüyoruz. Otellerin kamulaşması için yine yarın, iki gün sonra bir avukatın çıkıp da bu otel şu şirketindir diye mahkeme kapılarına getirilmemesini istiyoruz. Salamis Bay'a 40 tane işçi ismi gönderiliyor. Müdüre, bu işçileri sen alacaksın demiyor, bu 40 işçi içerisinde şu şu şu yerlere istediğin şekilde seçip alabilirsin denmiyor. Bu 40 tane işçiyi sen alacaksın. Alsin. O otel personelle çalışacaktır. Mutlaka garsonlarla hizmet verilecektir. Mutlaka alınacak işçilerle verilecektir ama bir orda yetkili kişiyi elini kolunu bağlayacaksın, ondan sonra bu memleketin turizminden fayda bekleyeceksin. Bu mümkün değil. Bunları söylemeye mecbur ettiniz bizi. Girne'ye efendim, Girne'nin güzelliği bozulacakmış. TIR'lar niye giriyor o zaman? Yani Girne Limanından çıkacak TIR'lar eğer Girne'nin güzelliğini bozacaksa varsın onlar bozsun. Ya Girne sınırları içerisinde hiç TIR, yüklü kamyon girmesin veyahut da Girne Limanı yük taşımacılığına da açılsın. Bu nasıl perhiz, nasıl lâhana turşusu ve ondan sonra bizim burda ucuz politika yaptığımız söylenerek, seçmenlere veyahut da hangi düşünceler doğrultusunda bizi suçlamaya çalışıyorsunuz? İyi niyetler çerçevesinde Sayın Bakana biz rica ediyoruz. Bir havaalanında eli silâhlı askerlerin dışardan gelecek turiste

olumsuz etki yapacağını ve sivil olarak hizmet vermesini rica ediyoruz biz ve bir polis Salmis Hotel'inde veyahut da diğer turizm şirketlerindeki resmi üniformalı polislerin sivil dolaşmasının imkanını sağlamasını bakandan rica ediyoruz biz. Burda hiç kimseyi suçlamadık biz. Lütfen bu Mecliste her milletvekilinin gerek muhalefet, gerek muhalefet olmasa bile önerileri saygı ile karşılmasını bilelim. Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın Akin.

Başka söz almak isteyen yok sayın milletvekilleri; Söz sırası Sayın Bakanda efendim. Şimdi bütün sorulara ve eleştirilere yanıt verecektir. Buyurun Sayın Bakan.

BAYINDIRLIK, ULAŞTIRMA VE TURİZM BAKANI NAZIF

BORMAN - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; elbetteki ülkenin ekonomik ve sosyal hayatında önemli rol oynayan bir bakanlığın bütçesi ve faaliyetleri eleştirilebilir ve eleştirilmesi lazım. Biz bundan yarar sağlarız, zarar sağlamayız. Söylerime böyle girmek istedim ve Sayın Hacıahmetoğlu'nun bir tek sözüne parmak basarak konuşmanı sürdürmek isterim. Elbette gönlümüz çok daha güzel, imkanları çok daha bol ve her tarafı pırıl pırıl, hiçbir hizmetin aksamadığı bir ülke ister. Bizim de en büyük arzumuz budur. Ama konu bir imkan meselesidir, bir kaynak meselesidir. Bu kaynakları elbette birtakım sıralamalara tabi tutarak bu işleri yapmak icap eder. Yaksadetaya inildiğinde,

tahmin ederim ki sadece sayın milletvekillerimiz değil, her türlü işle iştigal eden vatandaşlar bir fikir sahibidir ve tenkit yapabilir. Örneğin bu yolda yürürken niye bu taş biraz eğildi, söyleyebilir. Bundan normal birşey de yoktur. Önemli olan, Bakanlığımızın genelde meselelerine yaklaşım biçimidir. Ben daha çok konuşmamı bu noktalar üzerine tekzip etmek isterim ve detayda işte falan yerde tabelâ vardı yoktu, bunlar düzenlenebilir, imkânları bulunduk sonra yapılabilir. Bütün mesele, dediğim gibi konulara yaklaşma meselesidir. Sıra ile ele alalım ve zannediyorum genel izahatın içinde uzun emek vererek çalışma yapan muhalif olsun, iktidar olsun arkadaşlarımızın bazı önerileri ve tenkitleri de cevap bulabilecektir.

Karayolları konusunda; bu ülkede özellikle 1974 sonrasında konuşmak icap ederse, birçok mesafeler alınmıştır. Kuzey Kıbrıs'ın şu andaki sınırları içerisinde ulaşımı, karayolu ulaşımını sağlamak, her yerleşim birimine bu hizmeti götürmek, bir plânlama ve kaynak işiydi. Bunlar peyderpey bulunarak yapıldı. Bugün, hiçbir yerleşim yerimiz yoktur ki ulaşımı, karayolu ulaşımı olmasın. Ama bu ulaşım, altyapısı

olduğu gibi, yapıldığı gibi durmaz, yıpranır. Bunun da bakımının yapılması lâzım. 1974 sonrasında yeni yollar yapıldığı gibi, ki birkaçını Sayın Hacıahmetoğlu konuşmasında bahsetti, bir kısmı da bir Master Plân dahilinde ele alınmak durumundaydı ve bu çalışmaları biz bütün bir yıl boyunca yaptırarak yaptık ve bir Master Plân ortaya çıktı. Bu Master Plânın tatbikatı içinde bu yıl Bütçemize 3,500,000,000 kondu. Sanıyorum Resih Bey bu paranın dökümünden falan bahsetti. Ben o Master Plânı Meclisin bilgisine getireceğim.

Bu Master Plânın etap etap ve başlıklar halinde izahını şöyle sizlere özetlemek istiyorum. Birinci etabı veyahut birinci projesi, Lefkoşa-Gazi Mağusa projesidir. Bu projenin 1987 fiyatları ile toplam maliyet keşfi 8,000,000,000 Türk Lirasıdır. Yapım süresi de üç yıldır. 1988-1989 ve 1990 yılları. 1988'de öngörülen ödenek tutarı bu kısım için 2,000,000,000 Türk Lirasıdır. Lefkoşa-Gönyeli-Ercan ayırımı 2x10, yani çift, gidiş-geliş şeklinde plânlanmıştır. Ercan ayırımı-Gazi Mağusa arası da 11 metrelik çıkarılmak suretiyle geliştirilecek ve yolun gerek yolcu, gerekse yük taşıma standardı yükseltilecektir. Ercan Havaalanına Balıkesir çevre yolu ile geçilecek ve ulaşılacaktır. Bu yol da 11 metrelik yapım içerisindedir. Bu şimdiye kadar söylediklerim, Lefkoşa-Gazi Mağusa projesi ...

BAŞKAN - Bu 3 iz midir Sayın Bakan?

NAZİF BORMAN (Devamla)- Master Plânımızın öngördüğü...

BAŞKAN - 3 iz midir bu? 3 iz mi olacak?

NAZİF BORMAN (Devamla)- Evet, 3 iz.

Kuzey Kıbrıs'ın batı yolları projesi. Bunun da yapım süresi aynı zamandadır. 1988-1990 arasında ve üç yıldır. Bunun da maliyeti yaklaşık 8,000,000,000

Türk Lirasıdır, 1987 fiyatları ile. Bu proje için 500,000,000 Türk Lirası ayrılmıştır 1988 yılı diliminde. Gönyeli-Güzelyurt Yolu aynen Ercan ayırımı-Gazi Mağusa arasındaki gibi 11 metreye çıkarılacaktır. Yine bu proje içerisinde Geçitköy ayırımı Girne-Arapköy ayırımı 10 metreye çıkarılacak ve özellikle iskân edilmiş yerlerde yaya kaldırımları ve diğer düzenlemeler alt-üst geçit düzenlemeleri yapılacaktır. Yeni bir yol Kördemen-Kalkanlı arasında yapılacak. Akdeniz-Yayla-Gaziveren arasında yeni bir yolumuz var ve Kördemen-Gürpınar yolu da yeni olarak bu proje için gerçekleştirilecektir. Yine bu projede Gemikonağı-Güzelyurt-Geçitköy ayırımı Güzelyurt çevre geçiş yolu dahil üst yapısına kat atılacak ve kent dışı geçişi sağlanacaktır. Çamlıbel-Yılmazköy mevcut yolunun üst yapısına kat atılacaktır. Üçüncü projemiz doğu yolları projesidir. Bunun yapım süresi yine üç yıl olarak planlanmıştır 1990'da başlayıp 1991 ve 1992'de devam edecek olan ve maliyeti 3,500,000,000 Türk Lirası olarak tahmin edilen bir kısım projeyi kapsıyor. Düzova-Aslanköy ayırımı Geçitkale-Bahçeler bu proje içerisinde yer alıyor. Gazi Mağusa-Doğaz-Kumyalı-Yeni Erenköy yolu genişletilip 8 metreye çıkarılacak ve asfaltlanacak. Arapköy ayırımı, Demirhan ayırımı düzenlemeler yapmak suretiyle asfaltlanacak. Başka bir proje bu Master Plan içerisinde üçüncü sınıf yolların geliştirilmesi projesi. Bu on yıllık bir dönem kapsamaktadır. 1988 ve 1997. Tahmini maliyeti...

FADIL ÇAĞDA (Girne) (Yerinden) - Sayın Bakan Girne-Esentepe arasında birşey düşünüyor mu?

NAZİF BORMAN (Devamla) - Bahsedeceğim. Tahmini maliyeti 1987 fiyatları ile yedi buçuk milyar Türk Lirasıdır. 1988 bütçesinde başlangıç olarak iki yüz milyon Türk Lirası öngörülmüştür. Yeni bir projemiz Kurs projesi. Tatbikatlı kurs projesi. Bu uzun süreli, yedi yıllık bir dönemi 1988-1994 kapsamakta olup, tahmini maliyeti 1987 fiyatları ile on iki buçuk milyar Türk Lirasıdır. Bu proje için 1988 bütçesinde beş yüz milyon lira öngörülmüştür. Bu proje de Arapköy ayırımı Kaplıca-Büyükkonuk-Çayırova yolu ıslah edilecek. Yine Esentepe-Kaplıca ayırımı Geçitkalé yolu ıslah edilmiş olacaktır. Bu suretle hem yolun yapımı, yolların yapımı, hem kurs kendi personelimizi yetiştirmek amacı ile Türkiye Cumhuriyeti Karayolları ekipleri ile müşterek yürütülecek kurslar çerçevesinde,

Birle başka bir projemiz, Bakım-Onarım ve Trafik Güvenliği projesi. Bu da 10 yıllık bir projedir. 1988-1997 arasında ve tahmini maliyeti 4.6 milyar Türk Lirasıdır. 1988 Bütçesinde bu maksat için üç yüz milyon Türk Lirası öngörülmüştür. Ana hatları ile çizmeye çalıştığımız Master Plan bu. Kuzey Kıbrıs'taki karayolları için. Bunun dışında kendi Bütçemizde imkânlar nispetinde ayrılacak olan bakım-onarım tahsisatları vesair yeni küçük yollar, örneğin Girne çevre yolu, liman bağlantılı yolu gibi, başka ulaştırma amaçlı köyler arasındaki ulaştırma yollarında programlanmış bulunmaktadır. Karayolları konusunda bu izahatla yetinmek istiyorum. Ve tabii bu işler için makine parkının, arkadaşlarımız temas etti, sürekli geliştirilmesi de devam edecektir, cari bütçe ve yatırım bütçe ihtiyaçlarımız gözönünde tutularak buna imkân verilecektir.

Planlama İnşaat Dairesi konusunda Bakanlığımızın çizdiği temel politika, yapı yapmaktan çok, proje hazırlayıcı ve kontrola önem veren bir politika izlemektir. Elbette arkadaşlarımızın görüşü farklı olabilir. Biz, Planlama İnşaat Dairesinin yapımçı bir daire olmasını öngörmemekteyiz. Ancak bu demek değildir ki Planlama İnşaat Dairesi yapım da yapmayacak. Belli büyüklükteki devlet dairelerini ve devlet dairelerinin bakım-onarımını bu daire yürütecektir.

Telekomünikasyon konusunda aşağı yukarı 15-20 gün önce burada bir gündem dışı konuşma ile konu gündeme getirilmişti ve o safhada Yüce Meclise gerekli bilgileri vermiştik. Bir ana plân hazırlığımızı ikmal edilmiştir. Bu ana plân, 1988 yılında başlamak üzere tatbikata konmuş olacaktır. Bununla telefon yoğunluğumuz %25 civarına çıkarılacaktır ki bu rakam, en azından gelişmekte olan ülkelerin, en üst seviyesinde olan ülkelerin istatistiklerine yakındır. %30'un üstünde olduğunda zaten gelişmiş bir rakam sayılmaktadır normlara göre ve bu proje ile şu anda aksak çalışan ve bazı sıkıntılar veren mevcut santrallerimiz melbette ki arızaları ortadan kalkmış olacaktır. Ama bu ana plân çalışmalarını başlamadan önce, bildiğiniz gibi halen işba noktasında bulunan telefon istekleri ve telefon santrallerinin doluluğu yüzünden Ercan Havaalanına yeni bir dijital santral kurduk. Bu, bugünlerde hizmete girmiştir, ayarlanması yapılmıştır. Gönyeli santrali biliyorsunuz kurulmuştur, yine dijital bir santral ve bunun altyapı çalışmaları ikmal edildikten sonra Gönyeli bölgesine, Göçmenköy ve Taşkinköy bölgeleri ile sanayi bölgesine hizmet verecektir. 2000 hatlık olarak kurulan bu santral, sürekli 4000 hata çıkabilecektir. Limanlar konusunda; biz özellikle Girne turizm limanının açılışından sonra limanlarımızın teçhiz edilmesine büyük ağırlık vermekteyiz. Gerek yükleme araçları, gerekse limanların tehlikelere karşı korunabilmesi, romorkör vesaire vasıtasıyla bunlara ağırlık verdik ve şimdi limanlarımızın teçhizatlandırılması için projelerimizi yürütmekteyiz. Özellikle vinç konusunda, ağır vinç konusundaki tıkanıklığımızı gidermiş bulunmaktayız. Diğer küçük vinçler de peyderpey bütçe imkanlarına göre alınmaktadır. Balıkçı barınakları konusunda, son Alsancak balıkçı barınağının tamirata gerçekleştirilmiştir. Girne yat limanı ve Gazi Mağusa bölgesindeki Bağaz balıkçı barınağı, Yedigöller barınağı taranarak tamamen temizlenmiştir, bu yolda. Bu çalışmaları Limanlar Dairemizin faaliyeti olarak devam edeceğiz ve önümüzdeki yıl da Girne'nin doğu tarafındaki Kaplıca barınağının geliştirilmesi ve o bölgenin balıkçılarının bu altyapı ile rehabilite edilmeleri veyahut gelirlerini artırma imkânı bulmaları sağlanmış olacaktır.

Posta çalışmalarımız konusunda şu anda sürdürdüğümüz, büyük yerleşim yerlerimizde posta şubeleri açmaktadır. Her yıl üç tane, beş tane açmakla beraber süratli bir posta hizmeti verilmesi gerektiğine bakanlık olarak büyük bir ciddiyetle eğildik ve Rasih Beyin bahsettiği otomatik ayırma makineleri, bunlar hepsi karara bağlandı, ihaleleri yapıldı, bu yılın sonlarında, bugünlerde bu makineler elimize geçmiş olacaktır. Aynı şekilde diğer PTT idareleri ile temaslarımızı en üst seviyeye çıkarabilmek için faks sistemine geçeceğiz. Bu makineler de hepsi sipariş edilmiştir ve bir soru soruldu, konuşmacının bir tanesi ama hatırlamıyorum, efendim kim karar verir bu pulların basımına, kim kontrol eder? Bu konuda arkadaşlarımız müsterih olsun, bu konuda kaç seri pul basılacağı, hangi pulların basılacağı elbette posta idaremiz tarafından önerilir ve Bakanlar Kurulu tarafından karara bağlanır. Ama bunların basımı bakanlığımızın ilgilileri, Sayıştay Başkanlığının ilgilileri ve Maliye Bakanlığının ilgilileri tasarruf ve kontrolünde yapılmaktadır ve zannediyorum ki sistemde birşey olmaz.

RASIH KESKİNER (Girne) (Yerinden) - Kontrolü yapılmamaktadır.

NAZIF BORMAN (Devamla) - Yapılmaktadır. İşte Maliye Bakanı teyit etsin.

MALİYE VE GUMRUKLER BAKANI MEHMET BAYRAM (Yerinden)- Kontrolü çok sıkı yapılır, yok yapılmaz. Sen de öyle zannet.

RASIH KESKİNER (Devamla)- Süresi kaç aydır? On senelik pul vardır içerisinde.

MEHMET BAYRAM (Devamla)- Sabaha kadar otururlar beklerler.

NAZIF BORMAN (Devamla) - Yine ülkemizin tanıtım bakımından filatelik kamuoyunu etkileyen camialarda etkinlik sürdürüyoruz ve pullarımız da rağbet görmektedir.

Bu pullarımızdan döviz kazancı da, Türk Lirası kazancı da Devletimizin mecuttur. Bu filatelik yapıya sürülen veyahut yaptırılan gelişmeler gittik sonra artan bir seyri takip ettiği için, bu hizmetin devam ettirilmesi kararındayız ve bu yıl da filatelik camiaya pullarımızın sürümüne devam edeceğiz.

Bildiğiniz gibi ülkemizde mevcut 212 ünite ile posta hizmeti yürütülmektedir. Ama bu ünitelerin bir kısmı köylerle olan irtibatlardır ki tamamen eskiden gelme bir uygulama olan köy otobüsleri ile ve muhtarlar kanalı ile veyahut uygun yerde dükkânı olan kişileri görevlendirmek kanalı ile yapılan servislerdir. Aksamalar zaman zaman olmaktadır. Bir görev anlayışı, görev yüklenme mesuliyeti sorunudur. Bu sistem içinde bu mahzurlar çıkabilmektedir. Bunun en güzel ve en uygun olanı, Posta İdaresinin kendi araçlarına sahip olarak bu hizmetleri götürmesidir. Biz, Bakanlık olarak bunu benimseydik, ama takdir edersiniz ki gayet yavaş bu imkânları sağlıyoruz. Bu araçlarımız arttıktan sonra, posta tevziyatında bir rahatlama gelebilecektir.

Meteorolojik hizmetlerimiz yıldan yıla artan bir şekilde kurulan istasyonlarla, her türlü istasyonla, hava olsun, deniz olsun, rüzgâr gibi, yağış gibi bunlarla yapılmakta ve tarımın hizmetine, Mühendisler Odasının hizmetine, proje yapımcılarının hizmetine bunlar verilmektedir. Aynı şekilde ilk defa, bilindiği gibi, daha evvel açıkladığımız gibi deprem kuşağında olmamız dolayısıyla Türkiye ile bağlantılı olarak deprem hareketlerini de incelemekteyiz. Şimdi...

BAŞKAN - Bir kayıt sistemi var mı Sayın Bakan?
Meselâ Güneydeki...

NAZİF BORMAN (Devamla) - Evet, bilgisayar kayıt sistemi var.

BAŞKAN - Güneydeki olayı kaydetti mi bizimki?

NAZİF BORMAN (Devamla) - Kaydetti. Tabii bilgisayarlı olduğu için... Evet...

Şimdi turizm konusunda bazı bilgiler vermek icap etmektedir. Turizm konusu, bilindiği gibi, iki yolla olmaktadır. Ada oluşumuz dolayısıyla başka bir çaresi de yoktur. Deniz yolu ve hava yolu. Deniz yolu, alternatif bir limanımızın daha yapılması ile büyük ölçüde alt yapı olarak hizmete hazır bir ülke durumuna gelmiştir ve bildiğiniz gibi, bütün kış kapalı olan bir Girne bölgesi, Girne Turizm Limanının açılmasından sonra devamlı çalışır hale gelmiştir. Şimdi Mağusa ve Girne Limanları eskiye nispetle çok daha rahat bir inşâna kavuşmuştur ama Hükümetimiz milli bir unsurun, bir örgütün mutlaka bir taşıma aracına sahip olması ile belli politikaları da yürütebileceğine inanmaktayız. Bu itibarla demin İsmail Beyin bahsettiği koalisyon zamanında kurulan komisyonların çalışmalarını biz devam ettirdik ve bu konu da neticelendi. Konu Bakanlar Kurulundan en son alınması kararı da verilmiş bulunmaktadır. Ve bahsedilen döviz birikimleri vesaire, vaktiyle görev verilen, bu konuda Sosyal Sigortalara bu görev verilmiştir. Teknik arkadaşlar, yahut İhtiyat Sandığı, o önemli değil, Çalışma Bakanlığının fonlarıyla ülkeye ve ekonomiye hizmet edecek şekilde, o zaman kurulan teknik komite kesin sonucu almak üzere görevlendirilmiştir. Şimdi bütün konu piyasaları devamlı taramak ve en uygun alış yapılabilecek kaynağı bulmakta kaldı. Onun arkadaşlar çalışmasını yapmaktadır.

Hava ulaşımında da takdir edileceği üzere konu çok boyutlu ve sözle, kolaylıkla ifade edilebildiği gibi kolayca halledilecek bir sorun değildir. Hava ulaşımı konusundaki çalışmalar her yıl mevcut imkânlarımıza bazı ilâveler yapmak suretiyle bugüne kadar getirildi. Bu çalışmalar üç-beş sene öncesinde seksen bin yolcuya hitap ederken, seksen bin koltuk arzı yapılırken, bugün 1987 itibarıyla yüz elli bin koltuğa kadar çıkarılmıştır, ki bu her gün Kuzey Kıbrıs'ın dışla bağlandığını da göstermektedir. Bugün

Türkiye'nin herhangi bir yöresine mutlaka Kuzey Kıbrıs'tan hava bağlantısı mevcuttur. Ama bu bağlantılar yeterli midir sorusuna gelince, bu mevcut koltuk arzlarının hava trafiğini %100 taşımadığı, en azından sezonal, bazı sezonlarda büyük bir sıkışıklık yarattığını ve şu anda uçaklarımızın %80'le 85 arasında bir dolulukla çalıştığını söylemek isterim. Aşağı Bakanlığımız norm olarak %60'ın üzerinde bir doluluğa ulaşıldığı anda bir yolda ikinci bir uçağın konabileceğini öngörmekte ve bunun için de bir tek, şu anda bir tek alternatifimiz mevcut, milli havayolumuzu geliştirmede bulmaktayız. Bunun için de 1988 programında kesinlikle Kuzey Kıbrıs Türk Hava Yollarının kendi uçağına sahip olacak şekilde bir veya iki, onun çalışmalarına başlanmıştır ve ümit edelim ki bu sene çok daha rahat bir duruma girmiş olacağız.

Aynı şekilde mevcut dış hava yollarını da teşvik ediyoruz. Bir İstanbul Hava Yollarının bu ülkemize yaptığı uçuşlar bizce her türlü takdirin fevkindedir. Hakikatten turizm açısından ve Türkiye'yle Kuzey Kıbrıs'ı bağlama açısından çok büyük hizmetleri olmuştur. Gerek turist olarak, gerekse Türkiye'den yerli yabancı olsun taşıdıkları on beş bin civarındaki yolcuyla en azından büyük bir rahatlama getirebilmişlerdir.

Şimdi Kuzey Kıbrıs'taki turizmin gelişme seyrine göre bu sahada herhangi bir dış yatırımcıyı biz politika olarak teşvik etmekteyiz.ve Kuzey Kıbrıs'a uçacak bütün hava yolları bizce teşvik görecektir. Ancak konu bir noktada düğümlendiği için yabancı uçakların sivil havacılık anlaşmaları dolayısıyla orda tıkanıklık devam etmektedir, biliyorsunuz politik olarak, Türk yatırımcıların kurabilecekleri bazı şirketlerle veyahut Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının sahip olacağı bazı ulaşım imkanlarıyla bu işi realite olarak şimdi çözebileceğimizi söylemek isterim. Bunun dışında düşüncede herşey mümkün ama biraz hesab-ı ferah olur. Hakikatler bunlardır. Hava ulaşımında imkanlar geliştik sonra bağlantılı olarak turizm de gelişmektedir. Bugün turizmde hiçbir şey söylenmese bazı arkadaşlarımızın iddia ettiği gibi bugün turizm sezonu üç aylık değil on iki aya

çıkarılmıştır ve bugün memnuniyet vericidir ki, otellerimiz doluya yakın bir oranda gelişmektedir. Sırf bir fikir vermesi bakımından bazı yüzdeler ve rakamları bilginize aktarmakta fayda mütalâa etmekteyim. Çünkü geçmiş yıllara göre artan turizm potansiyelinin seyri başkaydı, bu yıl hakikaten değişmiştir. Bir önceki seneye göre kıyaslama yaparsak yekünde on bir aylık rakamlar itibarıyla 1987'de %38.4'lük bir artış olmuştur, ki bu yabana atılamayacak çok büyük bir artıştır. Yekün on bir aylık turist sayısı 1986'da 120,953 iken, bu yılın on bir ay sonunda 167,430'a çıkmıştır. Bu çok önemli bir gelişmedir ve otellerimizin doluluk oranını, aynı şekilde otellerimizdeki istihdama olan etkisini ve aynı şekilde gerek milli gelire, gerekse döviz kazançlarımıza olan etkisini göstermektedir.

KEMAL EMİRZADE (Lefkoşa) (Yerinden) - Üçüncü ülkelerden gelen turistler ne kadardır?

NAZİF BORMAN (Devamla) - Bu rakamlar içinde... Ona geliyor. Bu rakamlar içinde bir ayırım da yapmak icap ederse yabancı turistlerdeki artış oranı ilk defa bu yıl %40.1'e ulaşmıştır on bir ayda. Ki bu rakam...

ALPAY DURDURAN (Lefkoşa) (Yerinden) - Kaç, kaç?

NAZİF BORMAN (Devamla) - Onu söyleyeceğim. 1986 on bir aylık rakam 24,000 iken bugün 34,000'e, yani 9,000 küsur civarında yuvarlak söyledim rakamları, bir artış göstermiştir, ki 10,000 tane yabancıнын bir yılda bu ülkeyi fazladan ziyaret etmesi önemli bir rakamdır. Anayurt Türkiye'den gelen turistler de elbette ki bu ülke için şu anda bir kazançtır. Ama önemli olan döviz getirici turizmin yıllara göre geliştirilerek ülkemize en üst seviyede hizmet etmesidir. Onun rakamını da verirsem o da %38 civarında bir artış göstermiştir, 96,663 rakamından 133,407'ye çıkmıştır.

Şimdi turizm ikonusunda geçirdiğimiz Turizm Teşvik Yasası var. Şimdi adı tabii Turizm Teşvik Yasası. Geniş, yaygın olarak kullanılan bir isim. Hakikatte yatırımları teşvik yasaıdır. Turistik tesislerle ilgili düzenlemeler veyahut seyahat acenteleri ile ilgili düzenlemeler, çok yakında bu gündeme hepsi gelecektir. O sektörün topyekün bir nizam intizama kavuşturulması elbette önemlidir. Bugün turistin gelmesi sadece tek başına bir anlam ifade etmez. Restorantçılığında, onun menüsünden, fiyatından, eğlence yerlerine kadar çok yaygın bir olayı içerir ve bu tesisler içinde hizmet verecek kişilerin eğitilmesi ve bu kişilerin turiste yönelik hizmet anlayışına kavuşturulması büyük önem arz etmektedir. Ama soruna bunlar ancak uzun vadede birtakım kolaylıklar ve çözüm yolları getirir. Bugün otellerimiz dolu olduğuna göre, mevcut işgücümüzü en iyi şekilde nasıl bu otellerde kullanabiliriz, soru odur. Bu itibarla biz birtakım kısa kurslarla bu işe yaklaşıyoruz. Bu yıl ilk defa Şubat tatilinde İngilizce lisanına nispeten yatkın duruma gelen Maarif Kolejinin iki ve son sınıf talebelerini çağıracağız ve yaz aylarında istihdam tamamen bu kişilere yönelik olacaktır. Bunlar geçici tedbirler. Maarif Bakanlığı planlaması içinde meslek okullarına tahmin ediyorum, önümüzdeki yıl içinde geçilebilecektir. En azından belli yerlerde birkaç tane meslek okulunun, ticaret liseleri bünyesi içinde de o yönlendirmeler yapılmak suretiyle geçilmesi lazımdır. Arkasından Doğu Akdeniz Üniversitesi için de bir yüksek okula belki gidilebilir. Ama bunun yanında OTEM'in de hizmet üzerinde kurs projelerine devam etmesi ve sektöre o kalitede elemanlar da yetiştirilmesi görüşündeyiz. Genellikle Bakanlığımızın bu yaygın hizmet ortamında düşüncelerimiz ve politikalarımız bunlardır. Dediğim gibi detayda arkadaşlarımızın elbette ki çok haklı soruları oldu. Onlar herhalde bir zaman süreci içerisinde çözülebilecektir ve lürda önemli olan yıldan yıla ana sorunların çözülmesi ve ülkemizin, bizim Bakanlığımızın vereceği hizmetler sonucunda ekonomik ve sosyal yönden daha üst düzeylere çıkması için hazırladığımız bütçenin yüksek onayınıza tabi olacağı şeklinde bir görüş besliyoruz. Teşekkür ederim.

ERGUN VEHBİ (Lefkoşa) (Yerinden) - Az kaldı bizi de kandırasın Sayın Bakan.

BAŞKAN. - Ben öyle anlıyorum ki olumlu oy vereceksiniz.

Sayın milletvekilleri; görüşmeler tamamlanmıştır. Program 07 Bayındırlık, Ulaştırma ve Turizm Bakanlığı Bütçesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Sayar mısınız?

KATİP. - 27 kabul.

BAŞKAN. - Etmeyenler?...

KATİP. - 16.

BAŞKAN. - 27'ye...

KATİP. - 28 efendim, son bir...

BAŞKAN. - 28'e 16 yolla kabul edilmiştir. Hayırlı uğurlu olsun.

Sayın milletvekilleri; bugünkü bütçe görüşmeleri tamamlanmıştır. Onaylanan program gereğince yarınki birleşim, öğleden sonra saat 14.30'da yapılacaktır ve program 08 Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı bütçesiyle, program 09 Tarım ve Orman Bakanlığı bütçesi görüşülecektir. Birleşimi kapatıyorum ve teşekkür ederim.

Kapanma Saati: 18.45

- 2437 -

1985 yılında onaylanan
yatırım projeleri

onaylanan
yatırım projeleri

1987 yılında onaylanan
yatırım projeleri
(sınırlama sonu itibarıyla)

	Sayısı	Sabit yat. Tutarı	Sayısı	Sabit Yat. tutarı	Sayısı	Sabit Yat. tutarı
Gıda, içki ve tütün Sanayi	1	54,000,000	4	249,500,000	2	58,900,000
Dokuma, giyim eşyası ve ayakkabı Sanayi	2	13,229,600	15	2,021,470,000	12	2,335,818,200
Orman ürünleri ve Mobilya sanayi	-	-	2	64,190,000	1	300,000,000
Kağıt, kağıt ürünleri ve basım Sanayi	2	40,000,000	4	200,825,000	-	-
Kimya sanayii, petrol, kauçuk ve plâstik maddeleri sanayi	1	41,000,000	3	89,236,000	2	419,000,000
Taş ve toprağa dayalı sanayi	2	109,200,000	5	767,104,000	5	376,489,890
Metal ana Sanayi	-	-	-	-	-	-
Metal eşya, makine, teçhizat ulaşım aracı, ilir ve mesliki ölçme aletleri sanayi	3	46,100,000	2	143,136,000	3	765,642,000
Diğer imalat sanayi	7	168,050,000	3	154,144,250	4	140,620,000
TOPLAM ADET	18		39		32	
TOPLAM (L.)		531.579,600		3,909,905,250		4,296,370,090
TOPLAM (US\$)		993,606 US\$		5,835,680, US\$		8,024,995 US\$

Not: 1985 yılında dolar ortalaması 535L. 1986 yılında 670 L., 1987 yılında 855 L olarak alınmıştır.

.../2438.

- 2438 -

DONEM: I

YASAMA YILI 1987/3

CUMHURİYET MECLİSİ
GÜNDEMİ

17'nci Birleşim
17 Aralık 1987 Perşembe
Saat: 10.00

GÜNDEM:

- I. BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI.
- II. ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER:
1988 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısı (Y.T.No:221/3/87) (Devam)

2439/...